Poštnina plačana v gotovini.

Leto XXII., št. 48

Ljubljana, sreda 26. februarja 1941

Cena 2 Din

Upravništvo: Ljubljana, Knaflјeva 5 — Telefon štev. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126.

Inseratni oddelek: Ljubljana, Selenburgova ul. — Tel. 3492 in 3392.

Podružnica Maribor: Grajski trg št. 7 — Telefon 2455.

Podružnica Celje: Kocenova ulica 2. Telefon št. 190.

Računi pri pošt. ček. zavodih: Ljubljana št. 17.749.

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka. Naročnina znaša mesečno 30 din. Za inozemstvo 50 din.

Uredništvo: Ljubljana, Knaflјeva ulica 5, telefon 3122, 3123, 3124, 3125, 3126; Maribor, Grajski trg št. 7, telefon št. 2455, Celje, Strossmayerjeva ulica štev. 1, telefon št. 65

Rokopisi se ne vračajo.

Mussolinijev in Hitlerjev govor

Kot uvod v dogajanje bližajoče se pomladi, ki bo nedvomno usodnega pomena za politično-diplomatski položaj ter za razvoj dogodkov na dosedanjih in morda še na novo otvorjenih bojiščih, sta imela voditelja osnih držav, Mussolini in Hitler, v nedeljo in ponedeljek vsak svoj programatični govor. Oba ekspozeja sta nesporno važna doneska za presojo splošnega položaja in sta bila zato tudi deležna splošne pozornosti. Vsakdo je skušal iz njih razbrati vsaj nekoliko migljajev glede najvažnejših dveh vprašanj: kdaj in kje se bo sprožila nakopičena in na skok pripravljena ogromna vojna sila držav osi. Psihološki temelji za ponovno iniciativo osnih velesil so v očeh svetovne javnosti in javnosti obeh osnih držav nedvomno podani. Rok zapadlosti nemške invazije na britanski otok se približuje z jadrnimi koraki in po razmeroma dolgi neaktivnosti celotne nemške sile je skoro na dlani, da bodo kmalu nastopili dnevi, ko se bo razen letalstva uvrstila v vojni koncert tudi kopna vojska ter vojna mornarica. Kar pa se tiče Italije, ji je ponovno iniciativa osnih vojnih sil potrebna predvsem zato, da zabriše neugoden vtis, ki so ga dogodki v Afriki in v Albaniji razširili po svetu. Poleg tega je seveda še cel niz drugih, strateških taktičnih in političnih nagibov, ki navajajo osni državi k pojačanemu delovanju, ne samo v diplomatskem pravcu, marveč tudi k akciji z orožjem.

Predsednik italijanske vlade Mussolini je v svojem nedeljskem govoru s svojo znano mojstrsko govorniško umetnostjo naslikal nastali položaj v dokaj jasnih barvah, katerih osnovni ton je tvorila zavest, da stoji v boju ramo ob rami z italijansko vojsko doslej še skoro popolnoma nedotaknjena ogromna sila Hitlerjeve Nemčije. Duce je svoj govor razčlenil na deset točk, od katerih so kot argumenti vsekakor zelo važne zlasti one, ki se v njih omenja Nemčija, nje zvesto zavezništvo ter nje odlična vojaška moč. Težišče govora je posebno za inozemstvo nedvomno v teh točkah, saj so se iz raznih tujih propagandnih virov širile vesti, da se zavezništvo krha in da ni izključen separaten italijanski mir. Te utvare je Mussolinijev govor odločno razbil in zavrnil. Ostale točke ducejevega ekspozeja so naslovljene predvsem italijanskemu narodu, da v širokih ljudskih slojih dvignejo duh, bojevito odločnost in vero v končno zmago ter razženejo vznemirjenje, ki se je bilo po dogodkih zadnjih mesecev morda polastilo gotovih plasti italijanskega ljudstva.

V ostalem je Mussolini odkrito priznal trenutne neuspehe, ki so pač neizogibni v vsaki vojni, ki pa sami po sebi nimajo odločilnega pomena za končni izid. Duce je zagotovil svoj narod, da Libija ni v nevarnosti, ker je še vedno zavarovana z močno in v vsakem pogledu dobro opremljeno vojsko. Pri tem je odločno zavrnil in pobijal angleške vesti o italijanskih izgubah kot močno pretirane, dočim so iste vesti lastne angleške izgube v enakem razmerju zmanjševale. Z enako odkritostjo je Mussolini govoril o svoječasnem angleškem napadu na Tarent, nato pa prešel na zavezništvo, ki se je izkazalo z nemškim sodelovanjem na vseh bojiščih. Odnošaje med Rimom in Berlinom je označil s krilato besedo »os zvestobe«; pri tem je ponovno naglasil, da bo šla Italija v tej vojni, naj bo še tako dolga in težka, z Nemčijo prav do konca.

Drugačnega značaja je bil govor nemškega kancelarja Hitlerja, kakor je različen tudi momentani položaj obeh držav. V prvem delu svojega govora je kancelar zopet orisal pohod nemškega narodnega socializma, kar je tudi naravno, saj je bila zunanji povod za Hitlerjev ponedeljski govor obletnica ustanovitve narodnosocialistične stranke. V nadaljnjih izvajanjih je tudi kancelar, kakor dan poprej duce, potrdil neomajno zavezništvo Nemčije in Italije ter dodal temu še posebno poudarjeno noto osebnega prijateljstva, ki veže oba voditelja. S toplimi besedami je priznal velike zasluge, ki jih ima Italija v skupnem boju, saj je v odločilnih trenutkih vojne na zapadu vezala znatne nasprotnikove sile v Sredozemlju ter že samo s tem mnogo pripomogla k nemški zmagi.

Vse pozornosti je vredna ponovna napoved Hitlerja, da se bo pomorska vojna začela v najkrajšem času z izredno ostrostjo in da se bodo nemške sile spoprijele s sovražnikom, kjerkoli bi le-ta skušal izkrcati svoje čete. Poudarjajoč pripravljenost nemške vojske se je Hitler morda namenoma ognil vsaki napovedi o napadu na Anglijo, a je z ironijo zavračal angleška poročila o napredovanju britanskih obrambnih priprav. Izrazil je prepričanje, da Nemčije v pogledu oborožitve ne more nihče več dohiteti, saj je že vse potrebno ukrenjeno, da bodo v primeru nujnosti vse sile nemškega naroda in vse sile polovice Evrope, delale za potrebe nemške vojske. Zato lahko nemški narod, je nadaljeval, mirno zre nasproti dogodkom, ki prihajajo, saj ima najboljšo vojsko pod odličnim mladim vodstvom, čegar sposobnosti so se že izkazale. Odločno je zavrnil kancelar vesti angleške propagande o možnosti revolucije v Nemčiji ali izgladovanja nemškega ljudstva. Ob koncu svojega govora je poudaril svojo in nemškega narodna trdno vero v božjo previdnost, ki ne bo dopustila, da bi bil poražen narod, ki se je toliko trudil in prizadeval za zmago.

Iz pomladanskih poročil obeh voditeljev osi odmeva torej oddaljen zamolkli grom ter odseva pritajena bliskavica, ki naznanjata bližajoči se vihar, čeprav njune napovedi ne vsebujejo ničesar določnega, kar je seveda v polni meri razumljivo.

Nemška vojska pred vrati Bolgarije

Nemške operacije za vkorakanje iz Rumunije v Bolgarijo zaključene — Angleški državljani že zapuščajo Bolgarijo, angleški poslanik pa bo odpotoval iz Sofije, čim bodo Nemci prestopili bolgarsko mejo

Budimpešta, 25. febr. u. (United Press). V položaju na Balkanu od včeraj do danes niso nastopile nikake bistvene izpremembe. Še nadalje se širijo vesti o nemških pripravah za prehod čez Dunav v Bolgarijo. Zaradi odjuge je Dunav pričel zdaj zelo naraščati in nosi s seboj debele sklade ledu, kar bi vsekakor zelo otežkočilo gradnjo pontonskih mostov preko Dunava. Na mestih, ki prihajajo prvenstveno v poštev za prehod nemškega vojaštva, znaša širina reke povprečno nad poldrugi kilometer, tako, da mostov ne bi bilo mogoče v primeru nevarnosti zaradi ledu, spet naglo demontirati, ako bi bili že enkrat postavljeni. Vse te okoliščine govore proti temu, da bi Nemci že te dni skušali prekoračiti Dunav.

Sofija, 25. febr. s. (Reuter). Za enkrat ni še nobenega poročila, da bi bile nemške čete v uniformah že prekoračile Dunav in vkorakale v Bolgarijo. Pač pa poročajo, da prihaja v Bolgarijo vedno več nemških »turistov« v civilu. Po vsej Bolgariji se tudi vrše razne priprave, tako popravila na cestah, itd. za prihod nemške vojske. Ta dela izvršujejo bolgarski oddelki delovne službe pod vodstvom nemških strokovnjakov. Položaj v Bolgariji je še vedno zelo napet.

Angleški poslanik v Sofiji se pripravlja za odhod

Sofija, 25. febr. s. (Reuter). Angleški poslanik pri bolgarski vladi Rendell je podal izjavo, da zavisi prekinitev diplomatskih odnošajev med Anglijo in Bolgarijo samo od tega, kdaj se bo sedanja nemška »infiltracija« Bolgarije spremenila v »vojaško okupacijo«.

Poslanik je dal angleškim državljanom v Bolgariji nalog, da naj po možnosti državo zapuste. Mnogo Angležev je že odpotovalo iz Bolgarije. V angleških krogih pričakujejo, da Nemci z zasedbo Bolgarije ne bodo dolgo odlašali.

Posebni poročevalec Columbie BS. javlja, da je po informacijah angleških uradnih krogov že vse pripravljeno za odhod angleškega poslaništva iz Sofije. Važnejši dokumenti, ki jih osebje ne bo odpeljalo s seboj, so bili že uničeni.

Trst, 25. febr. o. »Piccolo« poroča iz Sofije, da so odnosi med Anglijo in Bolgarijo prišli v kritično fazo. Nizozemski in poljski poslanik sta že odpotovala iz Sofije. Včeraj zjutraj so odpotovali tudi člani angleškega instituta, v teku tedna pa se pričakuje odhod angleškega poslaništva. V drugi vesti poroča »Piccolo« o tatvini v angleškem konzulatu v Sofiji, kjer so neznani tatovi ukradli kovčeg z dokumenti.

Bukarešta, 25. febr. s. (Columbia SB). Železniški promet v Rumuniji, ki je bil nekaj časa močno omejen, je sedaj zopet normalen. Iz tega sklepajo, da so sedaj pokreti nemške vojske skozi Rumunijo proti bolgarski meji popolnoma končani.

Sovjetsko sporočilo balkanskim državam

London, 25. febr. s. (Columbia BS.). Mnogi današnji jutrnji londonski listi prinašajo poročilo, da je sovjetska vlada obvestila vlade vseh balkanskih držav, da ne bo na jugovzhodu Evrope napravila nobene take intervencije, ki bi jo mogla privesti v oboroženo spor z Nemčijo.

Opozicija kralju Borisu

Sofija, 25. febr. s. (Reuter). Kralj Boris doslej še ni odgovoril na prošnjo predstavnikov opozicijskih strank, ki so izrazili željo, da bi jih kralj sprejel v avdienco v svrho razgovora o zunanjepolitičnem položaju in bolgarski zunanji politiki.

Odnosi med Bolgarijo in Jugoslavijo

Sofija, 25. februarja. AA. Vladno glasilo »Večer« prinaša naslednji članek svojega urednika Nikole Pančeva pod naslovom: »V Beogradu«: Od leta 1937, ko je bila v Beogradu podpisana pogodba o večnem prijateljstvu med Bolgarijo in Jugoslavijo, pa do sedaj, se odnošaji med obema bratskima narodoma razvijajo tako, kakor se spodobi dvema dobrima prijateljema. Med tem časom ni bilo nobenega pomembnega dogodka, ki bi vrgel senco dvoma med nas in naše prijatelje na zapadu. Nasprotno, v teku preteklih 4 let smo bili priča cele vrste manifestacij prijateljstva in dobrega sosedstva. Organizirana so bila po vrsti razna gostovanja društev in ustanov, Sokolov, sportnikov, delavcev, državnega tiska, zatem medsebojne umetniške razstave, kakor tudi gostovanje sofijskega in jugoslovanskih gledališč itd. Toda prijateljski stik med obema državama s tem še ni bil končan. Preteklo leto so imeli gospodarstveniki dragega gosta v osebi trgovinskega ministra iz Beograda, dr. Ivana Andresa. Tedaj je bila ustanovljena bolgarsko-jugoslovanska trgovinska zbornica, t. j., položen je bil temeljni kamen za stvarno gospodarsko sodelovanje med obema državama, ki je tako dragoceno, koristno in nujno potrebno v časih kakršni so sedanji.

Vojna v Evropi ni preprečila, da se tako srečno upostavljeni odnošaji med Bolgarijo in Jugoslavijo nadaljujejo. Včeraj se je v Beogradu začelo plenarno zasedanje bolgarsko-jugoslovanske trgovinske zbornice. Našim rojakom je bil prirejen skrajno prisrčen sprejem in govor predsednika jugoslovenske-bolgarske zbornice Vlade Ilića je bil poln iskrenosti. V njem je bila poudarjena želja po sodelovanju med obema bratskima narodoma. Pozornost in želja po dobrem sosedstvu se kažeta tudi v poslanih pozdravnih brzojavkah zunanjemu ministru Ivanu Popovu in častnemu predsedniku bolgarsko-jugoslovanske zbornice v Sofiji in trgovinskemu ministru prof. dr. Slavču Zagovoru. Preko tega, kar je bilo poudarjeno v Beogradu, ne moremo in ne smemo iti. Pomen tega je toliko večji danes, ko se na našem polotoku odigravajo politični in vojaški dogodki, ko žele neodgovorni činitelji izzvati nemir v dušah balkanskih narodov. Včerajšnja nova manifestacija jugoslovansko-bolgarskega prijateljstva dokazuje, da narodi obeh držav hočejo živeti tudi v bodoče v miru in sodelovanju, kakor so dozdaj.

Turki o odločilni vlogi Sredozemlja

Ankara, 25. febr. br. (Anat. ag.) Vsi današnji turški listi komentirajo Mussolinijev in Hitlerjev govor ter se bavijo zlasti z napovedano pomladno ofenzivo držav osi. Oficiozni »Ulus« piše v zvezi s tem:

Za Nemčijo in Italijo je važno, da se sedanja vojna čim prej konča. Kakršen je položaj sedaj, se more glede bodočega razvoja vojnih operacij napovedati samo sledeče:

1. Nemčija si bo prizadevala, da z zasedbo angleškega otoka konča sedanjo vojno.

3. Ves dosedanji razvoj kaže na to, da se ta vojna ne bo odločila na zapadu, marveč v Sredozemlju.

Da bi Nemčija zasedla angleški otok in na ta način končala sedanjo vojno, se zdi skoro nemogoče. Četudi bi Nemcem zares uspelo, da zasedejo angleški otok, to še ne bi pomenilo poraza britanskega imperija, ki se bo — o tem ne more biti nobenega dvoma — boril dalje. Tu pa se bo Anglija s podporo Amerike branila do skrajnosti. Načrt o osvojitvi Afrike je po italijanskem porazu v Libiji in grozečem zlomu v Vzhodni Afriki propadel. Če hoče Nemčija rešiti situacijo, mora priskočiti Italiji z vsemi sredstvi na pomoč. In tako pridemo do zaključka, da bo v tej vojni igralo Sredozemlje odločilno vlogo. Ključ položaja je torej na Sredozemskem morju, ne pa na zapadu. Zaradi tega se vojaške in diplomatske akcije obeh vojskujočih se taborov na tem področju ne smejo smatrati za postransko zadevo, marveč imajo prvenstven značaj. Po angleških uspehih v Afriki mora Nemčija posvečati baš temu področju svojo največjo pozornost. Morda bodo že bližnji dnevi potrdili pravilnost teh predpostavk.

Carigrad, 25. febr. s. (Reuter). Turški listi še nadalje z odobravanjem komentirajo izjavo zunanjega ministra Saradzogla, da bo Turčija intervenirala, če bi bili ogroženi njeni interesi. List »Ulus« pravi, da je bila taka izjava potrebna zaradi napačnih tolmačenj bolgarsko-turške nenapadalne izjave v inozemstvu. List poudarja, da sta se s podpisom te izjave tako Turčija kakor tudi Bolgarija obvezali, da ne bosta niti zagrešili, niti izzvali, niti podpirali nobenega akta agresije, niti proti tretjim državam, niti druga proti drugi.

Eden na potu v Ankaro

London, 25. febr. s. (Reuter) Nocoj je bilo uradno objavljeno, da sta zunanji minister Eden in šef imperialnega generalnega štaba angleške vojske general Dill danes dospela v Adano v južni Turčiji. Jutri se sestane v Ankari zunanji minister Eden s turškim zunanjim ministrom Saradžoglom, general Dill pa s šefom turškega generalnega štaba maršalom Čakmakom.

V merodajnih angleških krogih v Londonu pojasnjujejo k temu potovanju, da sta z ozirom na navzočnost zunanjega ministra Edena in generala Dilla smatrali tako angleška kakor tudi turška vlada za primerno, da bi minister Eden in general Dill posetila tudi Ankaro in razpravljala z merodajnimi turškimi osebnostmi o vseh vprašanjih, ki zanimajo obe državi.

Grčija bo nadaljevala vojno

Atene, 25. febr. s. (Columbia B. S.) Na merodajnih grških mestih so davi zopet zagotavljali, da bo Grčija nadaljevala borbo, »dokler ne bodo Italijani pregnani iz Albanije«. Izjava je bila podana v zvezi z nedeljskim govorom italijanskega ministrskega predsednika Mussolinija. V grških uradnih krogih še vedno ničesar ne omenjajo, da bi nemška vlada izvajala na Grčijo kakršenkoli pritisk za sklenitev miru.

Mussolini Antonescu

Bukarešta, 25. febr. i. (DNB). Današnji jutrnjiki objavljajo na prvih straneh in pod velikimi naslovi naslednje sporočilo: Italijanski poslanik v Bukarešti Ghidi je izročil generalu Antonescu poslanico predsednika italijanske vlade Mussolinija v kateri Mussolini toplo odobrava možate zadržanje, ki ga kaže vodja rumunske države nasproti Veliki Britaniji. Mussolini izraža nadalje v svoji poslanici svoje priznanje za premočrtno aktivnost rumunske vlade, ki je gladko onemogočila izvršitev slehernega angleškega manevra, ki naj bi položaj obrnil v svoj prid. S tem je vodja rumunske države preko vsakega dvoma jasno izpričal in potrdil solidarnost Rumunije z državama osi.

Egiptski poslanik zapustil Bukarešto

Bukarešta, 25. febr. AA. (Havas). Egiptski diplomatski zastopniki so zapustili Rumunijo. V Konstanci bodo stopili na ladjo in se odpeljali v Carigrad.

Dr. Cincar Marković odpotoval v Budimpešto

kjer bodo izmenjane ratifikacijske listine pogodbe o večnem prijateljstvu med Jugoslavijo in Madžarsko

Budimpešta, 25. febr. p. V Budimpešti so končali vse priprave za jutrišnji prihod jugoslovenskega zunanjega ministra dr. Cincar Markovića in njegovega spremstva. Jugoslovenski gostje bodo prispeli v Budimpešto jutri ob 9. dopoldne z rednim brzim vlakom. V spremstvu jugoslovenskega zunanjega ministra bodo pomočnik zunanjega ministra Ilija Jukić, šef kabineta Šećerović, načelnik tiskovnega oddelka v zunanjem ministrstvu dr. Milan Djukanović, svetnik zunanjega ministrstva Stojan Gavrilović in tajnik Zvekić. Svečanemu sprejemu na železniški postaji bodo prisostvovali zunanji minister Bardossy, prvi župan Budimpešte Karafiat, župan Szendy, poveljnik budimpeštanske posadke, zastopniki predsedništva vlade, zgornje in spodnje zbornice, kakor tudi mnogi drugi predstavniki političnega in javnega življenja.

V spremstvu zunanjega ministra dr. Cincar-Markovića bodo prispeli v Budimpešto tudi mnogi zastopniki beograjskega, zagrebškega in ljubljanskega tiska pod vodstvom predsednika Jugoslovenskega novinarskega udruženja Andre Milosavljevića.

Beograd, 25. febr. AA. Zvečer je odpotoval na službeni obisk v Budimpešto jugoslovanski zunanji minister Aleksander Cincar-Marković z gospo. Pri tej priliki bo izvršena izmenjava ratifikacijskih listin nedavno podpisane pogodbe o večnem prijateljstvu med Jugoslavijo in Madžarsko. Zunanjega ministra spremljajo na poti pomočnik ministra Ilija Jukić, načelnik tiskovnega oddelka Milan Stefanović, šef kabineta Vukašin Šećerović, pomočnik načelnika političnega oddelka dr. Stojan Gavrilović in tajnik zunanjega ministrstva Aleksander Zvekić.

Izjava dr. Markovića pred odhodom iz Beograda

Beograd, 25. febr. AA. Pred svojim odhodom v Budimpešto je sprejel zunanji minister Cincar-Marković dopisnika madžarske telegrafske agencije dr. Folgerja in mu dal naslednjo izjavo:

Obisk v Budimpešti, pri katerem se bo izvršila izmenjava potrdilnih listin pogodbe o večnem prijateljstvu, ki je bila podpisana nedavno v Beogradu, spada med tiste moje misije, ki mi povrh časti, katero mi prinaša, daje tudi občutek posebnega zadovoljstva. Kajti neodvisno od dejstva, da me na Budimpešto vežejo lepi spomini iz časov, ko sem bival tam kot odpravnik poslov, sem se zmerom čutil srečnega kadar koli sem obiskal to krasno obdonavsko mesto, prestolnico viteškega in naprednega madžarskega naroda. Po tem takem lahko razumete čustva moje radosti pred sedanjim odhodom v Budimpešto, ki ima tokrat tudi še visok službeni značaj, kot rezultat s pogodbo potrjene politike prijateljskih vezi, ki obstoje med našima narodoma, ter prisrčnega sodelovanja za ohranitev trajnega miru v našem podonavskem prostoru.

Beograd, 25. febr. AA. V imenu Nj. Vel. kralja je postavljen za zastopnika zunanjega ministra predsednik ministrskega sveta in zastopnik notranjega ministra Dragiša Cvetković, ker se bo zunanji minister dr. Aleksander Cincar-Marković nekaj časa mudil v tujini.

Pozdravni članek „Pester Lloyda“

Budimpešta, 25. febr. AA. (MTI.) Vsi današnji madžarski listi objavljajo slike zunanjega ministra dr. Cincar-Markovića kakor tudi program njegovega bivanja v Budimpešti. Ulice madžarske prestolnice so okrašene z jugoslovenskimi in madžarskimi zastavami. Večerna izdaja »Pester Lloyda« piše:

Obisk dr. Cincar-Markovića vzbuja v srcu madžarskega naroda globoka čustva. Vsi se še spominjamo beograjskega obiska grofa Csakyja, ki je imel za rezultat zbližanje med obema narodoma. Cincar-Marković ne bo mogel več stisniti roke grofu Csakyju, pač pa bo mesto tega položil na njegov grob venec. Toda zamisel grofa Csakyja, namreč jugoslovensko-madžarsko prijateljstvo, živi še naprej in določa smer madžarske politike. Ta politika je zakoreninjena v čustvih madžarskega in jugoslovenskega naroda. Cincar-Marković, ki je predstavnik tega prijateljstva, bo sprejet v Budimpešti kot visoko cenjen in dobrodošel gost. On na madžarskih tleh ni tujec, ker je po svetovni vojni več let bival v Budimpešti kot odpravnik poslov v istem času, ko so se pojavljali prvi poskusi samostojne madžarske zunanje politike za zgraditev jugoslovensko-madžarskega prijateljstva. Danes obstoji med obema narodoma pogodba o večnem prijateljstvu. Toda ne samo besedilo pogodbe, temveč tudi čustva obeh narodov predstavljajo zveze med Jugoslavijo in Madžarsko. Obisk Cincar-Markovića bo te dobre odnose še ojačil. Upamo, da bo to plodonosno za politiko novega reda v jugovzhodni Evropi.

Butler o japonski posredovalni akciji

Podtajnik angleškega zunanjega ministrstva o izjalovljeni japonski posredovalni ponudbi za mir

London, 25. febr. s. (Ass. Press.) V spodnji zbornici je podtajnik za zunanje zadeve Butler podal na neko vprašanje izjavo o noti, ki jo je nedavno poslal japonski zunanji minister Macuoka zunanjemu ministru Edenu, kakor tudi o odgovoru nanjo. Butler je dejal, da je Macuoka v svoji noti najprej splošno omenil evropsko vojno, nato pa pripomnil, da je Japonska popolnoma pripravljena nastopiti kot posredovalec ali pa pokreniti kakršnokoli akcijo za obnovitev miru in normalnih mednarodnih odnošajev, ne samo v območju »velike vzhodne Azije«, temveč tudi po vsem svetu. Japonski zunanji minister je pozneje v javnih izjavah, najbrž po posvetu z nemško vlado, izjavil, da svoje note ne smatra kot ponudbe za posredovanje v vojni. V vsakem primeru pa ga je angleški zunanji minister Eden v svojem odgovoru obvestilo, da je cilj, za katerega se Anglija bori, tak, da ne zasleduje niti teritorialnih ali trgovskih pridobitev, temveč se tiče bodočnosti vsega človeštva. Zaradi tega angleška vlada ne more pristati v vojni na noben kompromis ali na popuščanje.

Trgovski minister Littleton je sporočil na neko vprašanje, da že od začetka vojne dalje ni izdala angleška vlada nobenega dovoljenja za izvoz vojnega materiala na Japonsko. Trgovinski minister je pripomnil, da je sicer včasih težko določiti, kakšen material je mogoče vse uporabiti za vojne svrhe, vendar pa se angleška vlada drži pri izdajanju dovoljenj za izvoz največje previdnosti.

Spodnja zbornica je nato razpravljala o zakonu za nadoknadenje vojne škode. Razni poslanci so stavili k zakonu 150 dodatnih predlogov. Finančni minister Wood je v svojem poročilu na nekaj predlogov pristal.

Macuoka pojde v Moskvo in Berlin

Tokio, 25. febr. s. (Columbia BS). Po informacijah iz dobro poučenih japonskih krogov bo zunanji minister Macuoka najbrže že v marcu posetil Moskvo in Berlin. Pričakujejo, da bo o priliki obiska v Moskvi podpisal sovjetsko-japonski nenapadalni pakt. Napovedujejo, da bo krenil Macuoka na pot v Evropo takoj, ko bo zaključeno sedanje zasedanje japonskega parlamenta.

Uradno vest o potovanju Macuoke v Moskvo in Berlin še ni potrjena.

Vojni dogodki v Afriki

Angleški pritisk pri zelenici Džarabub postaja vedno jačji — V Italijanski Somaliji zasedli Angleži mestece Brava in prodirajo dalje proti Mogadisciu

Rim, 25. febr. n. (Stefani). O bojih v Afriki beleži danes vrhovno poveljstvo italijanske vojske v svojem 263. službenem vojnem poročilu:

V Severni Afriki običajno delovanje naših brzih kolon in letalstva. Pritisk sovražnika na Džarabub se nadaljuje.

Skupina bombnikov nemškega letalskega zbora je napadla sovražen konvoj, ki je plul po Sredozemskem morju. Potopila je neko tri do štiri tisoč tonsko ladjo. Neka 15.000-tonska ladja, ki je bila polna vojakov, je bila zadeta. Sovražna letala so napadla Tripolis. Nekaj ljudi je bilo ranjenih. Gmotna škoda je neznatna.

V Vzhodni Afriki se je sovražnik po srditi borbi v Dolnji Džubi, ki je trajala več dni, posrečilo prekoračiti reko na več točkah in prodreti na njeno levo obrežje. Na drugih sektorjih je prišlo do operacij krajevnega značaja.

Angleška poročila

Kairo, 25. febr. s. (Reuter) Poveljstvo angleške vojske na Bližnjem vzhodu javlja v svojem današnjem službenem poročilu:

Eritreja: Angleška vojska nadaljuje svoje prodiranje proti jugu od Kubkuba, ki je bil v nedeljo zaseden. V bojih pri Kubkubu je bilo zajetih 400 sovražnih vojakov in so bili uplenjeni trije topovi.

Italijanska Somalija: Operacije na levem bregu reke Džube se nadalje ugodno razvijajo.

Na drugih frontah ni nobene spremembe.

Nairobi, 25. febr. s. (Reuter) Poveljstvo angleške vojske v Keniji javlja v svojem današnjem komunikeju, da so angleške čete včeraj zasedle pristanišče Brava v Italijanski Somaliji. Brava leži samo 105 milj (168 km) od Mogadiscia. Pri Dželibu se nadaljujejo očiščevalne operacije. V severni Keniji je oddelek abesinskih vstašev zasedel angleško in italijansko Mojalo.

Kairo, 25. febr. s. (Reuter) V angleških vojaških krogih pripominjajo, da so Italijani v Somaliji sedaj na umiku na vsej črti na levem bregu reke Džube. V operacijah zadnjih dni so uspešno sodelovali južnoafriški polki iz Capetowna, Transvaala in Natala.

Zavzetje Kubkuba v Eritreji je važen vojaški uspeh. Kubkub je bil močno utrjen z betonskimi postojankami za topove in strojnice. Naselbina leži 800 visoko ter je doslej branila nadaljnje prodiranje proti Kerenu. S padcem Kubkuba je angleški vojski tudi s severa odprta pot proti Kerenu.

Kairo, 25. febr. j. (Reuter) Današnje službeno poročilo poveljstva angleškega letalstva na Bližnjem vzhodu pravi, da je angleško letalstvo v srce zadelo italijanski imperij z velikopoteznim napadom, ki ga je včeraj izvršilo na prestolnico Abesinije Ads Abebo. Južnoafriška letala se v močnejši skupini hudo bombardirala letališče v Adis Abebi ter povzročila veliko škodo na letališčnih zgradbah. Nadalje so bombardirala tudi vojaška skladišča pri Nefasitu vzhodno od Asmare v Eritreji, kakor tudi cesto severno od tega mesta.

Neločljiva zveza

Rim, 25. febr. AA. (Stefani) Giovanni Ansaldo, ravnatelj lista »Telegrafo« podčrtava v nekem članku bistveno enakost stališč, ki sta ju poudarila Mussolini in Hitler v svojih govorih. Oba voditelja izhajata iz iste osnove, to je iz neločljive zveze orožja in duhov med Italijo in Nemčijo. Oba sta tudi prepričana, da pomeni italijansko-nemška zveza jedro nove Evrope, osvobojene nadzorstva in izrabljanja Anglosasov. Oba voditelja se prav tako znašata, da smeta računati tudi z vso evropsko celino, ki ji vojaško in duhovno gospodari os. Dalje se strinjata glede popolne gotovosti o končni zmagi, ker ne more Anglija računati v Evropi na robenega zaveznika prvega reda, a tudi tedaj, če bi se ji posrečilo zbrati okoli sebe koalicijo anglosaških narodov, vštevši Američane, se ji kljub temu ne bi posrečilo zlomiti osi v Evropi. Italija je vso zimo vezala napor Britancev in je zdaj bolj čvrsta kakor kdaj koli. Italija je duhovno zedinjena in okrepljena v svoji volji do zmage. Nemčija je vso zimo delala v svojih tovarnah in ladjedelnicah in je bolj pripravljena kakor kdaj koli za odločno vojno, ker razpolaga z velikansko količino vojnih sredstev, količino, ki presega vse svražnikove račune. Zato sta oba voditelja napovedala, da bodo to pomlad združene sile obeh narodov izvedle odločilen napad, ki mora zlomiti anglosaško moč.

Italijanski napadi na albanski fronti

Dva velika napada v dolinah Devolija in Vojuše, ki pa sta bila po grškem poročilu odbita

Atene, 25. febr. n. (CBS). Vesti, ki so prispele s fronte, kažejo, da so izvedli Italijani včeraj dva velika napada v dolinah rek Devoli in Vojuše. Po grških informacijah so bili Italijani odbiti ter potisnjeni nazaj na svoja oporišča. Obenem so imeli znatne izgube. Na planini Ostravici so Grki v nenadnih napadih na nož zavzeli spet nekaj važnih gorskih postojank, s katerih sedaj popolnoma obvladajo vse italijanske postojanke v dolinah okrog planine.

Angleško letalstvo je včeraj popoldne intenzivno bombardiralo italijanske postojanke in čete na pohodu pri Elbasanu, Tepeleniju, Linu in Podgradcu ter v gornjem porečju Skumbe in prizadejale Italijanom veliko škodo in očitno tudi precejšnje izgube.

Rim, 25. febr. n. (Stefani). Vrhovno poveljstvo italijanske vojske objavlja v svojem današnjem 263. službenem vojnem poročilu:

Na grški fronti normalno operativno delovanje.

Zaradi neugodnih vremenskih prilik je bilo delovanje našega letalstva omejeno. Trije bombniki, o katerih je bilo v včerajšnjem vojnem poročilu omenjeno, da so izgubljeni, so se vrnili na svoja oporišča.

Atene, 25. febr. AA. (At. ag.). Uradno poročilo št. 121 z dne 24. februarja pravi: Delovanje patrol in topništva. Naknadno smo ugotovili, da so grške protiletalske baterije zbile predvčerajšnjim še dve sovražnikovi letali.

Kairo, 25. febr. s. (Reuter). Poveljstvo angleškega letalstva na Bližnjem vzhodu javlja v svojem današnjem komunikeju:

V Albaniji so izvedli angleški bombniki včeraj močan napad na vojaške zgradbe in sovražne motorne transporte pri Tepeleniju. Prav tako so bili napadeni oddelki sovražne vojske in motorna vozila v Dukaju. Ta napad je bil izveden kljub močnemu ognju protiletalskega topništva.

Letalska vojna na zapadu

Angleški letalski minister Sinclair o dosedanjem razvoju letalske borbe med Anglijo, Nemčijo in Italijo

London, 25. febr. s. (Reuter). Na banketu »English Speaking Society« je danes letalski minister sir Archibald Sinclair podal v svojem govoru obširno poročilo o letalski vojni na vseh frontah in izjavil med drugim:

Angleško letalstvo ščiti predvsem angleške trgovske poti na morju. Pri tem se drži načela, da je najboljša obramba napad. Zaradi tega so bili ponovno izvedeni napadi na oporišča sovražnih podmornic ter na letališča. Pri tem so bili doseženi veliki uspehi. Pismo, ki ga je pisal neki Francoz iz severne Francije, svobodnemu francoskemu letalskemu poveljstvu, n. pr. pravi, da so na letališču v čigar bližini on sam živi, angleški letalci v poldrugournem napadu uničili 14 nemških letal, ki so jih potem Nemci odvažali.

Angleško letalstvo v Afriki je bilo napram italijanskemu v manjšini 3 ali 4:1. Italijansko letalstvo pa nikdar ni igralo učinkovite vloge. Sedaj se operacije v Libiji že ne razvijajo toliko proti italijanskemu, kakor proti nemškmu letalstvu. Enako je angleško letalstvo tudi v Vzhodni Afriki popolnoma nadvladalo italijansko. Vojno letalstvo nudi neprestano podporo angleški kopni vojski, pri čemer pomagajo tudi južnoafriška in rodezijska letala. Ob priliki sovražnih letalskih napadov na Malto sta sicer vojno letalstvo in letalstvo mornarice prestala hude preizkušnje, vendar sta odbila vse napade. V januarju je bilo v treh dneh uničenih pri Malti 90 nemških strmoglavcev. V Grčiji angleško letalstvo uspešno pomaga grški kopni vojski. Skupno je Italija, odkar je šla v vojno, izgubila nad tisoč svojih letal, pri čemer nemška letala, ki so bila uničena v Sredozemlju, niti niso upoštevana. Italijani so na ta način izgubili polovico svojih letal prve črte, s katerimi so šli v vojno.

Protiutež nemškim letalskim napadom na Anglijo tvorijo stalni napadi nagleških bombnikov na Nemčijo. Angleško letalstvo ne narašča samo po številu, temveč tudi po moči in spretnosti in po akcijskem radiu za svoje operacije. Angleška letala povzročajo mnogo več škode na nemških in italijanskih objektih nego Nemci z napadi na Anglijo. V prihodnjih mesecih bo udestvovanje angleških letal še stalno naraščalo. Angleško prebivalstvo zasluži zaradi poguma, s katerim prenaša letalske napade, zagotovilo, da tako letalsko ministrstvo kakor tudi ministrstvo za letalsko produkcijo posvečata vse svoje energije noč in dan nalogi, da najdeta sredstvo proti nočnim letalskim napadom. Uspehi, ki so bili v tem oziru doseženi, samo še vzpodbujajo naše nadaljnje napore. Za enkrat še ne moremo dati zagotovila, da bi bili varni pred nočnimi napadi. Nasprotno, ko se bo vreme izboljšalo, je pričakovati, da bo sovražnik napadel Anglijo še huje nego preje. Naši piloti pa bodo prav tako tvegali vse, da bodo ti napadi stali sovražnika čim več.

Drugo zagotovilo, ki ga moram podati angleškemu narodu pa je, da zaradi letalskih napadov ne bo sam trpel. Vedno hujše in hitreje bo tudi naše letalstvo udarjalo na sovražnika. Pismo, ki ga je pisal neki Nemec iz Mannheima v inozemstvo, priča o uspešnih angleških letalskih napadih. Mannheim je bil doslej 35 krat bombardiran. Pisec pisma se zahvaljuje za poslano kavo ter pravi, da bo kava dobro pomagala v dolgih nočeh, ki jih mora prebiti ob letalskih napadih v kleteh. Opisuje nato enega izmed angleških napadov na mesto. Pravi, da so prebili prebivalci 7 ur v zakloniščih. Nad 200 angleških letal je metalo bombe, ki so uprav deževale na vse dele mesta ter povsod povzročile požare. Ne luči ne vode ni bilo v mestu. Napad se je pričel tako hitro, da so morali ljudje v zakloniščа, še predno so se utegnili obleči. Treba je bilo ostati v zakloniščih vso noč, zjutraj pa so na vseh koncih gorele hiše in nikjer ni bilo niti gasilcev, da bi gasili požare. Nato so sledile prihodnjega dne še eksplozije tempiranih bomb, ki so pretresale hiše.

Udarci angleškega letalstva na sovražnika so sicer hudi, toda strahote letalskih napadov je iznašel sovražnik, ki je pokazal z napadi na Coventry in druga mesta. Angleška letala bombardirajo tudi sovražne vojaške objekte v Franciji, Belgiji, Nizozemski in Norveški, toda samo toliko, kolikor je to neobhodno potrebno za lastno varnost Anglije. Vse druge bombe padajo na Nemčijo. O uspehih angleškega letalstva pričajo med drugim številne potopljene ladje ob obalah Severnega morja.

Nemško službeno vojno poročilo

Berlin, 25. febr. n. (DNB). Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo davi naslednje službeno vojno poročilo:

Kakor je bilo že objavljeno, so podmornice napadle močno zavarovan konvoj in so v vrsti trdovratnih napadov potopile skupno 135.000 ton sovražnih trgovinskih ladij, med njimi tudi pomožno križarko, ki bi jih morala ščititi. Konvoj je bil popolnoma uničen. Nadaljnje podmornice, ki so ob istem času prav tako uspešno operirale na področju Atlantskega oceana, so uničile veliko število sovražnih ladij, ki so bile deloma v konvojih, med njimi tudi neko veliko petrolejsko ladjo, skupno 83.000 ton. Pomorske vojne sile so nadalje potopile 25.000 ton sovražnega ladijskega prostora. Neka v oceanskih vodah operirajoča vojna ladja je zvišala tonažo ladij, ki jih je doslej potopila, od 131 na 151.000 ton. S tem je samo nemška vojna mornarica v zadnjih dneh zmanjšala sovražno trgovinsko ladjevje za četrt milijona ton.

V zgodnjih večernih urah, dne 23. februarja so nemška bojna letala na Sredozemskem morju severno od Derije potopila neko 4000-tonsko vojaško transportno ladjo, neki transportni parnik pa tako hudo zadela, da se je ustavil in vnel.

Zaradi neugodnega vremena so bile izvidniške akcije letalstva nad Veliko Britanijo in nad morjem okrog nje le manjšega obsega. Z bombami je bila pri tem poškodovana neka trgovinska ladja ob vzhodni obali Anglije.

V poslednji noči so nemška letala bombardirala letališča v vzhodni Angliji, kjer so izbruhnili požari v hangarjih in drugih objektih. Posamezna letala so bombardirala poleg tega pristaniške naprave v Harwichu, Ipswichu in Exmouthu. Z bombami lahkega in srednjega kalibra so bili bombardirani tudi doki v Londonu.

Sovražna letala se včeraj niso pojavila ne podnevi, ne ponoči nad nemškim državnim ozemljem. Posamezna angleška letala so snoči v večernih urah bombardirala luke v zasedenih deželah, ne da bi napravila kako gmotno škodo. Protiletalsko topništvo je pri enem takem napadu sestrelilo eno sovražno letalo.

Podmornica pod poveljstvom kapitana poročnika Lehmanna Willenbrocka, ki je potopila 55.600 ton sovražnega ladijskega prostora, se je v okviru zadnjih podmorniških napadov na sovražne ladje še posebej izkazala. Kapitan poročnik Lehmann Willenbrock je na ta način v kratkem času uničil že 125.580 ton ladijskega prostora.

London, 25. febr. j. (Ass. Press) Preteklo noč je bilo delovanje nemškega letalstva nad Anglijo spet v glavnem usmerjeno proti vzhodni angleški obali. Napadi so se pričeli že zgodaj zvečer in so bili večinoma še pred polnočjo končani. Nemška letala so v manjših skupinah napadla več daleč narazen ležečih objektov ob vzhodni angleški obali ter vrgla večje število bomb na nekatera pristaniška mesta v grofijah Norfolk in Suffolk. Tu je bilo poleg večje gmotne škode tudi precejšnje število človeških žrtev. Ker so nemška letala metala večinoma rušilne bombe, niso bili opaženi razsežnejši požari. Razen omenjenih ciljev so nemška letala večinoma posamično preletela tudi London, nekatere cilje v jugovzhodni Angliji, kakor tudi industrijsko področje v osrednji Angliji. Vsi ti napadi pa so bili le majhnega obsega in so zaradi slabe vidljivosti padle bombe večinoma izven važnih objektov.

Napad na Brest, Calais in Boulogne

London, 25. febr. s. (Reuter) Letalsko ministrstvo javlja: Preteklo noč so letala bombnega in obalnega poveljstva izvedla dveurni napad na doke v Brestu. V tem sovražnem pomorskem oporišču se že nekaj časa nahaja sovražna križarka razreda »Hipper«. Kljub zelo močnemu ognju protiletalskega topništva je bil izveden napad uspešno in so bile bombe vseh kalibrov vržene na določeno področje. Vsa letala so se vrnila s tega poleta.

Kakor pripominjajo v uradnih krogih, je bila prav neka nemška križarka razreda »Hipper« ona, ki je napadla neki angleški konvoj dne 12. februarja v bližini Azorskih otokov.

Izgube na morju

London, 25. febr. s. (Reuter) Admiraliteta objavlja pregled izgub pomorske vojne v tednu do vključno 16. februarja. Potopljenih je bilo skupno 11 angleških trgovinskih ladij in ena zavezniška, skupno 37.600 ton.

V izgubah tega tedna je vpoštevan napad neke nemške vojne ladje na angleški ladijski konvoj, ki je bil izvršen dne 12. t. m. zapadno od Azorskega otočja. Admiraliteta javlja, da je plulo v tem konvoju 19 angleških ladij. 10 izmed njih jih je že prispelo varno v pristanišča. 4. ladje še pogrešajo, vendar se še niso toliko zakasnile, da bi jih bilo že mogoče smatrati kot izgubljene. Potopljenih je bilo samo 5 ladij iz konvoja, skupno 24.000 ton.

Nova Petainova vlada

Važne spremembe v sestavu francoske vlade — Okrepitev Petainovega položaja — Povečano gospodarsko sodelovanje z Nemčijo

Vichy, 25. febr. j. (Un. Press.) Včeraj je francoska službena poročevalska agencija objavila odlok, s katerim je šef države maršal Petain uveljavil nekatere važne izpremembe v sestavu francoske vlade. Odlok določa, da sestavlja v bodoče francoski kabinet samo pet ministrov namesto dosedanjih devet. Kot člane kabineta se smatra tudi osem državnih tajnikov ter dva generalna delegata. Ta petnajstorica ima edina pravico udeleževati se sej kabineta.

Po objavi tega odloka je nato tudi sledila objava ministrske liste. Mesta petih članov, ki imajo čin ministra, so zasedli: admiral Darlan, ki je prevzel kot podpredsednik državnega sveta tudi resore vojne mornarice, notranjega in zunanjega ministrstva; general Huntzinger: narodna obramba; Barthelemy: justica; Bouthillier: finance in gospodarstvo ter Caziot: poljedelstvo. Za generalnega delegata za francosko-nemško gospodarsko sodelovanje je bil imenovan Barnaud.

V vladnih krogih v Vichyju ugotavljajo, da pomeni nova francoska vlada izraz pripravljenosti maršala Petaina za sodelovanje z Nemčijo, toda hkrati tudi njegovo odločnost, da si ustvari krepko upravo zgolj iz vidikov lastnih potreb in korist, neupoštevajoč pri tem sugestije od zunaj, ki z interesi Francije nimajo prave zveze. Po mnenju teh krogov si je maršal Petain tudi nadalje ohranil neokrnjena vsa svoja polnomočja ter si je z izbiro ministrov, ki nikoli niso bili pristaši Lavalove smeri, še bolj utrdil svoj položaj. Nova vlada se lahko smatra kabinet dovolj trdne strukture, da bo lahko uspešno izvrševal svojo nalogo povečanega gospodarskega sodelovanja z Nemčijo, ki je za Francijo pač nujnost.

V drugih francoskih krogih pa smatrajo, da pomeni nova Petainova vlada celo izraz volje Francije, voditi politiko francosko-nemškega sodelovanja v širšem smislu.

Pariz, 25. februarja. AA. (DNB) Včeraj je bilo v Parizu prvo veliko zborovanje gibanja »za narodno koncentracijo«. Na zborovanje je prišlo več tisoč pristašev mladega revolucionarnega gibanja. Prvi govornik je poudaril potrebo in vrednost dela pri gradbi nove skupnosti francoskega naroda. Poraz Francije je označil kot »končni poraz preživelega sistema«. V imenu bivših bojevnikov je govoril Jean Geoy, ki je rekel, da je bila Anglija tista, ki je Francijo potegnila v vojno. Nemčija in njeni voditelji po vojni ne čutijo sovraštva in so nam ponudili roko za skupno sodelovanje. Nato so govorili še drugi govorniki, ki so ostro napadali škodljivi vpliv mednarodnega židovstva in masonstva. Ob začetku in na koncu zborovanja je govoril Marcel Deat, ki je razložil cilje in naloge »gibanja za narodno koncentracijo«.

Kulturno sodelovanje Jugoslavije in Nemčije

Slovesna otvoritev nemškega znanstvenega zavoda v Beogradu ob navzočnosti Nj. Vis. kneza namestnika

Beograd, 25. febr. p. V veliki dvorani Kolarčeve univerze je bila dopoldne slavnostna akademija ob priliki ustanovitve nemškega znanstvenega instituta v Beogradu. Dvorana je bila slovesno okrašena. Nad odrom sta viseli dve veliki zastavi, jugoslovenska in nemška, pa tudi dvorana sama je bila okrašena z jugoslovenskimi in nemškimi zastavami in grbi. Pri akademiji je sodelovala celotna beograjska Filharmonija z dirigentom Lovrom Matačićem.

Svečani otvoritveni akademiji je prisostvoval tudi Nj. Vis. knez namestnik Pavle s predsednikom vlade in več ministri, z nemške strani pa poslanik Viktor v. Heeren s skupino uglednih znanstvenikov iz Nemčije. Prisotni so bili tudi odlični predstavniki kulturnih institucij iz Beograda, na čelu jim predsednik Srbske akademije in rektor univerze. Prosvetni minister dr. Krek je imel na svečanosti govor, v katerem je med drugim izvajal:

»Zveze med nemškim in našim narodom so zelo stare in segajo celo v zgodnji srednji vek. Prvi potopisci, ki so obvestili zapadno Evropo o usodi našega naroda, pod Turki, so bili Nemci, da ne omenjam znanih dejstev, kako so Hrvatje in Slovenci kot sosedje izmenjavali svoje kulturne dobrine z Nemci v teku vse svoje zgodovine. Dositej Obradović je v Nemčiji pisal in tiskal svoje knjige. Pozneje je Srbija v sijajnem zgodovinarju Rangenu našla svojega tolmača in branitelja pred evropsko javnostjo. Rangejeva zgodovina srbske vstaje je dvignila temno zaveso, ki je zastirala Balkan nekaj stoletij. Šele njegov prikaz teh dogodkov je odprl oči evropskemu človeku, da je jasno občutil, kaj se dogaja na tem turobnem Balkanu.

Veliki nemški učenjak Jakob Grimm je bil odličen prijatelj našemu Vuku Karadjiću, ko je postavljal temelje naši književnosti. Kako se je Grimm zanimal za Vukovo delo, koliko ljubezni in znanja je položil v svoj prevod Vukove gramatike! Kako se je veselil vsakega njegovega uspeha: In tretja v tej odlični zaslužni družbi je bil izredni Slovenec Jernej Kopitar. Skupno delo te trojice je bogato služilo oploditvi naše kulture.

Ob tej priložnosti moram omeniti tudi Herderja, v čigar zbirki narodnih pesmi se je konec 18. stoletja pojavila tudi »Hasan Aginica« v prevodu nemškega velikana in enega prvih umov sveta, Goetheja.

Tako započeta tradicija, se je nadaljevala v 19. stoletju in nam prinesla prevode nemških pesnikov v naš jezik in naših pesnikov v nemščino. Omenjam tu le največjega slovenskega pesnika Prešerna, čigar dela so že zgodaj postala nemška kulturna dobrina.

Po svetovni vojni je nastalo spet zelo intenzivno delo za čim globlje medsebojno spoznavanje našega in nemškega naroda. Svetovna vojna je naučila naša dva naroda drug drugega spoštovati. Odlična nemška dela o Jugoslaviji so brez dvoma mnogo pripomogla, da je svet postal pozoren na našo državo kakor to zasluži.

Otvoritev nemškega znanstvenega zavoda je samo nov dokaz kulturnih stikov, ki naši dve državi vežejo od davnih časov. Naloga zavoda je, da neguje in še poglablja te stike. Okoliščina, da na njegovem čelu stoji znanstvenik visoke stopnje in poleg tega še prijatelj našega naroda, ki je s svojim 20letnim delom izpričal svoje prijateljstvo, dr. Gerhardt Gesemann, je najboljše jamstvo, da bo ta zavod težil k svojemu plemenitemu cilju in služil dobrobiti in koristi obeh naših narodov.«

Na koncu svojega govora je minister pozdravil odlične goste iz Nemčije ter v imenu vlade želel delu novega zavoda čim več uspehov. Kot zastopnik nemškega prosvetnega ministra je spregovoril ministerialni direktor dr. Rudolf Menzel. Dejal je, da so nasprotniki narodnosocialistične Nemčije vsako nemško kulturno udejstvovanje v svetu proglašali za narodnosocialistično propagando in sejali nezaupanje proti njemu. Nato je med drugim nadaljeval:

»Zaradi tega bo prva in najnujnejša naloga tega zavoda, da na temelju odnošajev med duševnimi delavci naših dveh narodov vzpostavi medsebojno zaupanje. Nemški znanstveni zavodi v evropskih prestolnicah imajo nalogo, da na vseh poljih duševnega dela zagotove tesno sodelovanje. Zavod mora dajati, toda mora tudi prejemati. Resno in nepristransko se mora baviti z vprašanji našega in vašega naroda. Navezan je pri tem na sodelovanje z ustvarjajočimi silami vaše države v isti meri kakor na ustvarjajočo silo nemških znanstvenikov in umetnikov. Kolikor večje bo število jugoslovanskih znanstvenikov, književnikov in likovnih umetnikov, ki se bodo za dosego svojih ciljev posluževali tega zavoda, toliko več bo zavod pripomogel k medsebojnemu delu in razumevanju naših narodov. Politično vodstvo nemškega naroda pozdravlja ustanovitev nemškega znanstvenega zavoda v Beogradu in želi, da se še bolj živo nadaljujejo stare tradicije, na katerih slone kulturni stiki med obema narodoma.«

Prof. Menzel je nato opozoril na številne momente v zgodovinskem razvoju zveze med nemškim in jugoslovanskim umskim življenjem. Zdaj ti odnosi že davno temelje na popolni vzajemnosti znanstvene izmenjave. Ena glavnih nalog novega nemškega znanstvenega zavoda bo, da bo na vseh poriščih prispeval še naprej k razvoju teh medsebojnih kulturnih odnošajev. Zavod naj bo v prijateljski Jugoslaviji posrednik za medsebojne znanstvene zveze in naj služi v enaki meri nemškemu in jugoslovanskemu znanstvu. Prof. Menzel je končno izrazil najlepše želje, ki jih po njem pošilja novemu zavodu nemški minister za znanost in prosveto.

Prof. dr. Milaković je v imenu akademije znanosti in ostalih naših znanstvenih ustanov pozdravil nemški znanstveni zavod, predsednik zavoda prof. Gesemann pa je v srbohrvaščini predaval o nekaterih skupnih motivih nemške in jugoslovanske književnosti.

Svečanost se je končala z igranjem nemške in jugoslovanske himne. Preden je Nj. kr. Vis. knez namestnik Pavle zapustil dvorano, mu je nemški poslanik na našem dvoru v. Heeren predstavil nemške osebnosti, ki so prišle v Beograd k tem svečanostim. Po kraljem razgovoru z njimi je knez namestnik s spremstvom zapustil dvorano.

Opera iz Dresdena gostuje v Beogradu

Beograd, 25. febr. p. Na povabilo beograjske opere je prispela v Beograd na gostovanje dresdenska opera z vsem svojim ansamblom. Na beograjski postaji so goste sprejeli predstavniki in člani beograjske opere. V imenu jugoslovenskih gledaliških igralcev je pozdravil goste direktor beograjske opere Lovro Matačić, ki se mu je zahvalil direktor dresdenske opere Brandl.

Ugodnosti za vojne odlikovance z Belim orlom

Beograd, 25. febr. p. Današnje »Službene novine« objavljajo uredbo, s katero se odlikovancem z redom Belega orla z meči zaradi izpričane hrabrosti in posebnih zaslug v vojni izraža posebno priznanje in zahvala ter se jim priznavajo iste ugodnosti, ki jih uživajo odlikovanci z redom Karadjordjeve zvezde z meči.

Imenovanja oficirjev

Beograd, 25. febr. p. Napredovali so za polkovnike: generalštabna podpolkovnika Fran Stropnik in Dragutin Gaberščik, peš. podpolkovnika Armin Gril in Fran Lužar, art. podpolkovnik Roman Domanić, konjeniški podpolkovnik Miroslav Dežman, letalski podpolkovniki Pavel Cenčič, Ferdo Gradišnik, Gustav Koračin in Zdenko Gorjup in geodetski podpolkovnik Ivan Jaklič. Prevedena sta v geodetsko stroko art. kapetan II. kl. Gabrijel Hočevar in peš. poročnik Vinko Tkalec. Preveden je v aktivno službo rezervni poročnik Henrik Jošt.

Iz tehnične službe

Beograd, 25. febr. p. Z odlokom ministra za gradnje so imenovani za pogodbene uradnike v l. 1941 pri tehničnem oddelku banske uprave v Ljubljani inž. Aleksander Makarov in inž. Vladimir Sorokin, pri tehničnem oddelku sreskega načelstva v Celju inž. Konstantin Gvozdanov, pri tehničnem oddelku sreskega načelstva v Mariboru pa inž. Vladimir Diamanti.

Zemunska vremenska napoved: Hladneje, spremenljivo, po večini oblačno vreme. Poneod dež, v gorskih predelih pa sneg.

Naši kraji in ljudje

Pridobitve Muzejskega društva v Ptuju

Vedno večje delovno področje — V maju bodo odprli novi Vinarski muzej

Ptuj, 25. februarja

Na občnem zboru ptujskega Muzejskega društva, ki je bil konec tedna na magistratu, je tajnik Anton Smodič izčrpno poročal o zadnjih arheoloških najdbah in pridobitvah ter vobče o uspešnem muzejskem delu v ptujski pokrajini Iz poročila naj povzamemo nekatere zanimive podrobnosti.

Grobišče na Forminu

V letih 1935—39 so na Forminu pri Sv. Marjeti niže Ptuja odkril veliko latensko rimsko grobišče. Izkopali so deloma žarovne, deloma skeletne grobove, žal brez strokovnega nadzorstva. Bilo je obilo pridatkov iz latènske in zgodnjerimske dobe. Večinoma železne najdbe obsegajo v glavnem 12 mečev, 9 suličnih osti, 2 okova za sulice, težak udarni nož, 2 britvi, nožič, več lepih verig za obešanje meča na opasač, 3 preproste vzbokline za ščite, ročaj ščita, mnogo železnih in bronastih zaponk najrazličnejših oblik, in velikosti, med njimi 2 zelo lepi pleteni iz bronaste žice, navadne in skledičaste zapestnice, prstan iz železa, bronasta zapona za opasač in mnogo odlično ohranjenih keramičnih izdelkov, kakor žare in sklede, ki so zelo slične latenskim najdbam iz Skorbe, Drešinje vasi, Feldkirchna na Koroškem, in jugozapadne Ogrske. V rimsko dobo spadajo žare, vrči, skledice, čaša, noriška tronožna skleda, krožniki in oljenke s pečati, zgodnje rimske noriške panonske fibule, 2 zrcali in dve žlički iz bele kovine, 2 profiltrani igli, železen kavelj, fragmenti velike steklene žare, solznice, odlomki velikega krožnika iz pisanega millefiore stekla in zelen steklen krožniček. Ostanki opek s pečati, keramika in deli mozaika, sledovi verjetno rimske ceste kakor tudi najdbe rimskih novcev nam dovoljujejo sklep, da je bila tukaj nekoč večja rimska naselbina, katere začetki segajo še v latènsko dobo S priznanjem se moramo zahvaliti g. Vl. Miklu, trgovcu pri Sv. Marjeti niže Ptuja, ki je zbral vse na Forminu izkopane predmete ter jih odstopil, oziroma zamenjal za druge njegovim zbirkam prikladnejše predmete. Celotna najdba je bila tudi objavljena v Časopisu za zgodovino in narodopisje v Mariboru 1940 XXXV, 1-2.

Najdišče pri Sv. Lovrencu

Drugo važno arheološko najdišče so odkrili pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju, ob banovinski cesti, ki drži na Ptujsko goro. Pri kopanju temeljev za hišo g. Jožefa Perka so zadeli na parceli 251, kjer se odcepi nova bližnjica od stare v vas, na sledove večjega rimskega poslopja z delno ohranjenim tlakom in kurilno napravo. Stene so bile iz lomljenca, omet pa poslikan s pompejansko-rdečo, rumeno in zeleno barvo. Na enem izmed kvadratičnih zidakov je bil pečat QSP, ki spada med najpogostejše opečne znamke iz Poetovija Poleg mnogih razbitih strešnih opek z zavihanimi žlebovi in žlebnjakov je bilo med njimi tudi nekaj votlakov (tubuli), ki so jih uporabljali pri rimski centralni kurjavi tega poslopja. Naposled naj še omenimo novčič in malo bronco cesarja Galijena (253—268 po Kr.), ki jo je lastnik našel med ruševinami. Po izpovedih lastnikovih so našli na sosednji njivi razno zidovje in sledove neke ceste, kar bi bilo v skladu s tam že prej ugotovljeno rimsko cesto. Ker so že pred svetovno vojno odkrili pri Sv. Lovrencu rimske najdbe in novce, prevladuje mnenje, da se je ondotna rimska naselbina razprostirala v smeri proti Apačam. Vsekakor bi bilo zelo umestno, da bi se na tem mestu, a tudi pri Forminu izvedlo manjše poskusno izkopavanje, ki bi nedvomno dalo več jasnosti o topografiji Ptujskega polja ali vsaj o novoodkritih najdiščih.

Pomembna je najdba rimske ključavnice iz brona z masko in verižico, ki so jo pri poljskih delih izkopali v Ptuju na Panorami.

Na gradu Gornji Ptuj so izsledili na steni med oknom v pritličju Leslijevega dela fragment napisa s črno barvo iz renesančne dobe.

Kar se tiče stanja naših svetišč in spomenikov, bi bilo omeniti, da je čuvarjeva hišica pri državnem mitreju potrebna večjega popravila, obnoviti je treba tudi plot. Umestna bo napisna tabla ob cesti, ki bo tujce opozarjala na rimsko svetišče. Tretji mitrej na Zgornjem Bregu je v zelo slabem stanju Zidovje kaže nekaj večjih razpok, strešni stol pa je prešibek in neprimeren. Tu bo nujno potrebno popravilo v večjem obsegu

Vinarski muzej dovršujejo

Tudi letos se je osredotočilo skoraj vse društveno delovanje okoli Vinarskega muzeja. Ker pa so adaptacijska dela tako napredovala, da jih je bilo brez odloga potrebno zaključiti, je moralo društvo najeti večje posojilo v iznosu 20.000 din pri Posojilnici v Ptuju. Le tako in z vsestransko podporo kr. banske uprave, mestne občine, raznih ustanov in zasebnikov je uspelo, da so bila v veliki razstavni dvorani položena ledijska tla v izmeri nad 160 m². Napravljena so bila še težka hrastova vrata v starinskem slogu pri glavnem vhodu, na stranskem pa s pločevino okovana ter v dvorani dvoje manjših Izvršena je bila nadalje električna napeljava in dovršuje se železna ograja v kleti in dvorani. Tudi klet je že deloma urejena, tako da bodo v najkrajšem že začeli z urejevanjem prostorov, ki je zamišljeno takole: V kleti bo rimski oddelek vinarstva, ki se bo razširil pozneje v točen posnetek rimske taberne z vsemi potrebščinami, kakor točilno mizo, posodami, vrči čašami, amforami itd., tako da bo obiskovalec dobil verno sliko nekdanjih rimskih gostinskih obratov, kleti in vinogradništva. Dalje bo v kleti razstavljeno razno kletarsko orodje, sodi in stiskalnice in sicer po hronološkem redu. Tudi za razsvetljavo so se uporabile starinske svetilke.

Velika razstavna dvorana je skoraj dovršena. Ob obeh stebrih je nameščenih 8 bakelj. Začasna ureditev tega prostora bo obsegala naslednje oddel., za katere je gradivo že nabrano: splošni oddelek vinogradništva, srednjeveška keramika, majolike in porcelan kmetska keramika, steklo, cehovstvo-sodarstvo, tujski promet v vinorodni ptujski okolici in cerkvena umetnost. Otvoritev nove znanstvene ustanove je predvidena za sredo maja 1941.

Mestni Ferkov muzej

Tudi letos se stanje muzejske zgradbe ni moglo izboljšati, posebno mnogo trpi lepo pročelje bivšega dominikanskega samostana. Težavni gospodarski položaj mestne občine ji onemogoča, da bi se mogla izvršiti obsežna popravila velikega poslopja, zato bo morala pripomoči kr. banska uprava, da se reši v zadnjem trenutku, kar je še mogoče rešiti.

Znanstvena knjižnica Muzejskega društva se je znatno izpopolnila z vsakoletnimi publikacijami. Prejela je v dar pretežni del dragocene Žunkovičeve knjižnice, obsegajoče nad 360 del, dalje je darovalo ministrstvo prosvete 18 del, dr. Anton Korošec 6 del, kr. banska uprava 1 delo, univ. prof. dr. Alföldi iz Budimpešte 6, Smodič A 2, Uredništvo umetnosti 1, univ. prof. B. Saria 1, gospa Skrabarjeva 2 in nadzornik Gorup 1 zemljevid.

Dne 7. in 8 septembra 1940 je zboroval v Ptuju II. kongres slovenskih zgodovinarjev v Ptuju, na Ptujski gori in v Dornavi, ki so ga organizirali Zgodovinsko in Muzejsko društvo v Mariboru in Muzejsko društvo v Ptuju O poteku tega uspelega zborovanja bo izšlo še posebno poročilo Naše društvo je tudi pristopilo Tujskoprometni zvezi v Mariboru. Kot zastopnik Muzejskega društva je bil izvoljen ravnatelj Fr. Ilič Na željo ban uprave se bo že ob otvoritvi Vinarskega muzeja uredil poseben oddelek za tujski promet, ki bo zlasti propagiral z že nabranim gradivom, slikami, fotografijami in narodnimi nošami, kulturne in gospodarske prilike v ptujski okolici od najstarejših časov do današnjih dni.

Društvo je v stalnem stiku s Spomeniškim referatom kr. ban. uprave v Ljubljani in raznimi znanstvenimi ustanovami tu in inozemstva Nadalje se vodi točno nadzorstvo o vseh najdbah in starinah v mestu in okolici Dosedanji predsednik dr. Josip Komljanec je zbolel in odložil vodstvo. Muzejsko društvo mu je izreklo pismeno zahvalo za dolgoletno in požrtvovalno delo s prošnjo, da še nadalje podpira in spremlja delo društva in muzeja. Ker je g. dr. Josip Komljanec že častni član ga je Muzejsko društvo izvolilo za častnega predsednika. Izvoljen je bil za dobo treh let naslednji odbor: predsednik Fran Ilič, podpredsednik dr. Alojzij Remec, tajnik Anton Smodič, blagajnik Gorup, odborniki Peček, Hebe in Vizjak, namestniki Šega, Berlič in Jarc; zastopniki mesta pa so dr. Fermevc, Cvikl in Zavadlal.

Žand. polkovnik Krešimir Pavelić na novem mestu

Pred tednom smo poročali o premestitvi g polkovnika Barleta za poveljnika orožniškega polka v Banjaluki, na njegovo mesto pa je prispel novi komandant dravskega žandarmerijskega polka g. Krešimir Pavelić. Te dni je g. polkovnik Pavelić že prevzel svojo odgovorno službo, ki pa mu bo nekoliko olajšana s tem, da je g. polkovnik že služboval v Ljubljani. Tako torej dobro pozna naše razmere in si je že takrat pridobil pri nas širok krog prijateljev in znancev.

Polkovnik Krešimir Pavelić je iz Gline, kjer se je rodil leta 1894. Maturiral je tik pred izbruhom svetovne vojne v Zagrebu, potem je moral takoj k vojakom in se je boril na ruski in na goriški fronti. Kot mnogo izkušen oficir je prestopil po vojni k orožništvu ter je služboval v najrazličnejših mestih po državi, da je spoznal razmere v vsej Jugoslaviji Zadnja leta je bil v Zagrebu, odkoder se zdaj ponovno vrača med nas, da bo poveljeval orožniškemu polku v obmejni banovini, ki zahteva od vseh in od posameznika še vse večje odgovornosti in discipline kakor službovanje kje drugje V Sloveniji je nad 1500 orožnikov, ki vsi visoko cenijo svojega izkušenega komandanta. Želimo g. polkovniku Krešimirju Paveliću mnogo uspehov v naši sredi.

Po napadu terja 86 tisočakov

Št. Vid na Dolenjskem, 25. februarja

Zagonetni nočni napad na premožnega posestnika Toneta Zajca iz šentviške fare je zbudil mnogo govoric, še zlasti, ko so orožniki odgnali 9 fantov v sodne zapore v Višnji gori. Dogodek se je primeril, ko je neki naš domačin slavil poroko Fantje so svojemu prijatelju-ženinu priredili podoknico in vsa tovarišija se je razveselila pri poliču vina. Ko pa so se ponoči razšli, je baje nastal med nekaterimi udeleženci prepir. Sredi noči je počil strel in okrog hiše Toneta Zajca se je začulo vpitje na pomoč.

Tone Zajec je med najpremožnejšimi farani. Njegova domačija je podobna graščini. Kupil jo je s težkimi prihranki ko se je po vojni vrnil iz Amerike domov. Zlasti lepe uspehe je dosegel z živinorejo, kakršno je videl na ameriških farmah. Kakor je zdaj dognala preiskava, je tisto noč klical Toneta Zajca neki njegov znanec, češ da ga hočejo ponočnjaki napasti. Klicali pa so še nekateri drugi. Tone se je razburil, ker so ga budili iz sna in je baje ustrelil v noč. Ker šunder na dvorišču ne ni ponehal, je stopil Tone pred hišo, da požene fante z dvorišča. Nastalo je prerekanje in fantje so zbili moža na tla. Drugi dan je moral Tone Zajec k zdravniku dr. Fedranu, ki je ugotovil občutne posledice udarcev po glavi, kjer so mu presekali železo-solznico in se bo vse življenje na eno oko solzil. Razen tega pa Tone Zajec trdi, da so mu med pretepom izmaknili iz hlačnega žepa 86 jurjev. Tone Zajec se je namreč takrat, ko so ga zbudili, naglo oblekel in baje kar z denarjem v žepu pohitel na dvorišče. Nekatere napadalce je spoznal in so jih orožniki že naslednji dan kar drugega za drugim aretirali. Nekateri fantje so udeležbo utajili, drugi so nočni prepir priznali, toda o denarju nočejo nič vedeti.

Cesto Zidani most — Rimske toplice

je treba razširiti in temeljito popraviti

Zidani most, 25. februarja

Državna cesta med Rimskimi toplicami in Zidanim mostom je del srčne žile za ves avtomobilski promet cele Slovenije in edina vez, ki spaja Posavje s cestnim omrežjem Štajerske. Pa tudi za Ljubljano in Gorenjsko se naši vozniki mnogo raje poslužujejo cestne zveze preko Celja, ki je kljub velikemu ovinku mnogo bolj racionalna, kakor dolga pot preko Novega mesta. Ko bo izročena prometu novo dograjena banovinska cesta od Radeč do Litije, bomo dobili prepotrebno direktno zvezo preko Litije na Ljubljano in bo odpadel velik ovinek preko Celja. V glavnem so cestna dela na banovinski cesti Radeče—Litija že dovršena in jo tudi že uporabljajo, vendar pa dosedaj še ni bila oficielno izročena prometu. Zato tudi še vedno visi preko ceste sredi Radeč velika tabla z napisom: »Cesta proti Litiji zaprta.«

Državna cesta od Zidanega mosta do Rimskih toplic je speljana po lepi in romantični dolini, sredi katere si utira pot bistra Savinja. V zadnjem delu svoje poti si je deroča Savinja zarezala svojo strugo sredi ozke in globoke doline, ki se na nekaterih mestih tako zoži, da je komaj prostora na levem bregu za železnico, na desnem pa za cesto, ki so jo morali ponekod vsekati v živo skalo.

Državna cesta, stisnjena med Savinjo in strma pobočja, ki se skoro navpično spuščajo proti bregu Savinje, je tako ozka, da je na nekaterih mestih onemogočeno vsako srečavanje vozil. Ima mnogo ozkih in nevarnih ovinkov in je poleg tega še v slabem stanju, da je za težji avtomobilski promet skoro neuporabna. V vedni nevarnosti in strahu, da se mu bo cesta udrla, je tisti, ki mora voziti po zunanji strani ceste, posebno še takrat, kadar se mora zaradi ozke ceste umakniti prav na rob. Na nevarnih mestih cesta ni zavarovana s podpornimi zidovi. Ravno ta nedostatek je bil že večkrat vzrok številnih avtomobilskih nesreč na tej cesti. Svoj maksimum doseže avtomobilski promet na tej cesti v poletnih mesecih, ko iz vseh krajev naše domovine prihajajo letoviščarji v znano kopališče in letovišče Rimske Toplice. Takrat se tudi množe iz dneva v dan številne pritožbe na račun slabe in nevarne ceste.

Delo na novi cesti, ki jo grade od Rimskih toplic proti Laškemu, je tudi zaspalo. Ko bo dograjena, se bomo znebili nepotrebnega ovinka čez Šmarjeto, odpadlo bo tudi nekaj hudih klancev ter nevarnih ovinkov, ki so bili vzrok že čestih nezgod. Pa tudi nevaren ovinek sredi Rimskih toplic, ki dela avtomobilistom toliko preglavic, bo odpadel.

Poleg vseh hib in nedostatkov državne ceste je pa vožnja po omenjeni cesti nevarna tudi zaradi plazov. Zlasti v deževnih pomladanskih mesecih, ko se tajata sneg in led, se kaj rad utrga plaz kamenja ali pa skala, ki se prikotali z veliko silo na cesto. Tako bi se pred kratkim kmalu pripetila nesreča g. H. F. iz Radeč, ko se je vračal iz Celja domov.

Dolžnost cestne uprave bi bila, da poskrbi tudi za varnost cestnega prometa. Na vseh mestih, kjer je nevarno za plazove in kjer se rade trgajo skale, bi morali postaviti zaščitne plotove. Ob koncu zime bi morali pregledati sumljive terene in sami sprožiti kamenje in skale, ki jih je zima zrahljala. Veliko nevoljo povzročajo našim voznikom tudi kupe gramoza. Vozniki, ki vozijo gramoz, ga stresajo tako nerodno, da zavzame gramozni kup skoro četrtino že itak preozke ceste.

Tan.

Za ubeglimi kaznjenci ni sledu

Murska Sobota, 25. februarja

Ubežniki iz zaporov soboškega okrajnega sodišča so imeli srečno roko, da jih na begu kljub intenzivnemu zasledovanju niso prijeli. Orožništvo vseh okoliških postaj je bilo v nedeljo in ponedeljek marljivo na delu, vendar pa je za razbojniki zmanjkala vsaka sled. Verjetno so se kje skrili ali pa že zgodaj prekoračili mejo

Naše včerajšnje poročilo moramo dopolniti še s priznanjem ostalim kaznjencem v zaporu, ki niso hoteli pobegniti pač pa so takoj opozorili paznika, ki je pohitel za bežečimi in trikrat ustrelil za njimi z revolverjem, zaradi oddaljenosti in teme pa seveda brez uspeha.

Ta pobeg pa ni bil prvi v kroniki našega okrožnega sodišča v Murski Soboti. Prvi nevaren pobeg je izvršila Trstenjakova razbojniška družba pred dvema letoma. Na prav zanimiv način pa so izkoristili nezadostno zavarovane prostore nekateri kaznjenci, ki so bili skupaj zaprti pred dvema letoma v isti celici. Okno je bilo zavarovano samo z železnim križem, pri katerem spodnji krak ni bil vzidan v zid in ga je bilo prav lahko vpogniti navzgor. Skozi povečano odprtino so se kaznjenci prav lahko splazili na prosto.

Šele ko je neki neprevidnež prepozno prišel nazaj v zapor, je zadeva prišla na dan. Kaznjencem so preprečili njihove nočne pohode v svobodo na ta način, da so napravili nove mreže na oknih.

V takih zaporih pač ne morejo biti zaprti težki zločinci in je nova jetnišnica v Murski Soboti pač hudo potrebna.

Obsojenec pravi, da kazni ne bo preživel

Ljubljana, 25. februarja

Pleskar Albert, ki se mu je na prvi pogled poznalo, da ga izpodjeda zavratna bolezen, je predsedniku malega kazenskega senata skušal dopovedati, da drugače ni šlo, kakor da je svojemu mojstru ukradel nekaj barve, ki jo je potem njegova žena prodala. Albert je zatrjeval, da so bili potrebni, pa čeprav je bil on v času tatvine zaposlen. Okradeni mojster je na predsednikovo vprašanje, če sodi, da je bila res potreba, izjavil, da ga Albert včasih »rad cukne«. Kakor koli pač, ne da se prezreti dejstva da je Albert v podkrepitev verodostojnosti svojega opravičevanja na bolezen in z njo zvezano potrebo ponudil predsedniku senata spričevalo znanega zdravnika, da je bolan na pljučih in da dobiva pneumotoraks. Albert je skomignil z rameni, ko ga je sodnik vprašal, če se mu je splačalo poseči po tuji lastnini. Večkrat pa je bil kaznovan in marsikateri kazni že ni vedel več povedati vzroka, zatrjeval pa je, da so to vse že stari grehi. Saj se že dvanajst let ni bil spozabil. »Kako je, [illegible] 1. 1937 je zadnja obsodba,« ga je nato zavrnil sodnik in pristavil: »Res, za beračenje, ne za tatvino.«

Ko mu je predsednik senata sporočil, da so mu za malenkostno tatvino prisodili 3 mesece strogega zapora, je Albert pripomnil: »Dlje pa itak živel ne bom več.« Kaj je mogel sodnik drugega, kakor svetovati mu, naj se takrat, ko ga bodo poklicali na odsluženje kazni, obrne na svojega zdravnika, ki naj mu izstavi spričevalo, da je nesposoben za nastop kazni.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Kulturni pregled

Nušićeva „Protekcija“

Izmed komedij je »Protekcija«, ki jo je ljubljanska Drama po dvajsetih letih zopet uvrstila v repertoar Nušićevo najbolj zgodnje delo in ima zlasti v tehničnem pogledu izrazit pečat začetništva V »Protekciji« je sicer že jasno nakazana njegova poznejša komediografska pot: dobrohotna, »gogoljevsko« široka čeprav ne tudi gogoljevsko globoka satira socialnih razmer v tedanji mali Srbiji Že tipizirani karakterji, kakor jih vidimo v »Protekciji« postavimo Acim Kukić njegov brat Manojlo, Sava Savić Persida, Saveta, Svetislav in Julka, se v mnogih variantah ponavljajo tudi v naslednjih Nušićevih komedijah, vendar so marsikje bolj dognani in tesneje povezani z resnično problematiko srbijanske družbe Nušić je ustvaril izrazite balkanske tipe obogatelih zelencev, vladoželjnih strankarjev političnih špekulantov, tako balkanske, da je njemu sorodni bolgarski dramatik lani umrli Stevan Kostov, mogel samo nekoliko diferencirati te nušićevske tipe in jih dati v bolgarski izdaji Podobni tipi in dramatski sižeji se pojavljajo tudi v rumunski in novogrški dramatiki Med vsemi balkanskimi komediografi si je Nušić najbolj izoblikoval tehniko in odrski stil zato bo njegova svoiska komika ostala še najdalje živa. To pa nedvomno samo v boljših delih kakor je »Protekcija«, ki nas danes le skromno zabava in ki samo za silo reprezentira Nušića. Če pa gre za to, da bi bila v repertoarju naše drame dostojno zastopana hrvatska ali srbska dramatska produkcija — in take oblika sodelovanja je najmanj kar lahko zahtevamo pri Narodnih gledališčih v Jugoslaviji — tedaj je treba reči, da »Protekcija« ne izpolnjuje te naloge. Treba bi bilo seči po drugih sodobnih delih, ki jih ni malo zlasti če vzamemo za merilo raven nekaterih tujih dramatskih proizvodov, kar smo jih v zadnjih dveh sezonah videli na deskah ljubljanske Drame

Zapletljaj »Protekcije« je celo za Nušića ki ni največji mojster v komedijski intrigi, dokaj primitiven: vse se suče okrog Aćimove protekcije pri ministru ki pa sproži vrsto ljubezenskih razmerij in špekulacij Vsiljivost ministrove sestre Perside je prav teko malo verjetna, kakor odločitev mlade Julke, da se zveže s Savićem Prav Gogolj in Molière sta odlično pokazala, da se lahko tudi najbolj smešni tipi prepričljivi in verjetni; Nušić pa v »Protekciji« greši zoper višjo resničnost celo v primeru, ko — kakor pri Julki — ne gre za komiko Najboljše, kar nam je dal v tej veseloigri, so nekatere značilnosti srbskega rodbinskega in političnega ozračja: te značilnosti je včlenil v posamezne osebe, ki bolj kakor samo dogajanje nosijo dramo in jo kolikor toliko »drže pokonci«.

»Protekcijo« je zrežiral prof. O Šest. Če bi bila zasedba nekaterih vlog prvovrstna kakor je v drugih in celoten ton igranja nekoliko ležernejši, bi imeli prav živahno in v vsakem pogledu učinkovito predstavo, saj bi sproti pozabljali dramatske vrzeli, tehnične zastarelosti in vsebinsko prisiljenost posameznih situacij. Tako pa se mi zdi predstava vzlic nekaterim odličnim likom — poleg glavnih, kakor so Cesar, Nablocka in Daneš je treba priznati izdelanost dveh treh manjših vlog — dokaj povprečna in premalo zagrabljiva —o—.

Študija o slovenski glasbi

V zadnjem času sta izšli v tujini dve publikaciji, ki obravnavata slovensko glasbo. Prva je knjiga Ivana Kamburova »Jugoslavška muzika« (F. T. Čipev, Sofija, cena 50 levov). O nji je »Jutro« že obširneje pisalo Upajmo, da bo v naslednji nakladi dana prilika, izpopolniti sedaj obstoječe nedostatke v poglavju iz slovenske glasbe; avtorju Ivanu Kamburovu pa smo lahko upravičeno hvaležni, da je bolgarsko — in z njo vso jugoslovansko javnost opozoril na obstoj naše glasbe, na njeno plodnost in samoraslost ter ji tako pomagal utirati pot k ugledu, česar iz lastnih moči ne bi mogli v tolikšnem obsegu.

Druga knjižica je brošura »La musica degli Sloveni nel passato e nel presente«, ki je izšla kot separatni tisk italijanske glasbene revije »Rivista musicale italiana«, letnik XLIV, zvezek 6, leto 1940. Napisal je to študijo nemški znanstvenik dr. H. R. Fleischmann, ki je že leta 1939. v julijski številki angleške glasbene revije »Monthly musical record« pisal krajši članek o jugoslovanski glasbi, kjer je zlasti natančno obdelal slovenski delež. Sedaj je v prikupnem ponatisu izšla 14 strani obsegajoča študija o slovenski glasbi v preteklosti in sedanjosti v založbi Fratelli Bocca, Milano. Po uvodnih besedah, kjer prikazuje pisec položaj slovenskega naroda v topografskem in etnografskem pogledu, podaja zgodovino slovenske glasbe, počenši z Jakobom Petelinom pa tja do najmlajših. Ustavija se pri izdanju Gallusa v »Denkmäler der Tonkunst in Oesterreich« ter zlasti podčrtava zasluge zgodovinarja dr. Mantuanija, kateremu posveča dokaj obsežen odstavek. Nato popisuje zgodovino slovenske opere, pri čemer ugotavlja, da prednjačijo v našem opernem repertoarju italijanska dela katera tudi našteva. Daljši dostavek velja razvoju slovenske operne produkcije; tu beleži začetek z Zupanovo opereto Belin ter zaključi naštevanje s Švarovo »Kleopatro«, Bravničarjevo »Hlapec Jerneja«, Osterčevimi tremi enodejankami in Kogojevo »Črne maske« (ta red seveda ni kronološki, temveč samovoljno izbran). Nato preide na čisto simfonično glasbo ter zlasti podrobno obravnava Emila Adamiča, Antona Lajovca in L. M. Škerjanca, o katerih podaja tudi estetsko-kritično sodbo poleg naštetja dela in ugotovitve pomena za slovensko glasbo ter njihovo zvezo in položaj v splošni evropski glasbi. V nadaljnjem našteva ostale sodbne slovenske skladatelje, upoštevaje cerkveno glasbo in se slednjič ozre tudi na pomen in veljavo ljubljanske radiofonske oddajne postaje, kateri pripisuje važno vlogo v razvoju slovenske glasbe. S splošno ugotovitvijo, da je slovenska glasba bogata v osebnostih raznovrstnih struj, ki pa imajo skupen specialni značaj in mnogo odnosov do sodobnih tujih tendenc, zlasti onih v Italiji in Nemčiji, izraža upanje, da je knjižica dala vsaj nekaj pobude k spoznavanju in zanimanju za slovensko glasbo.

Brošura je spisana v izredno toplem in simpatičnem tonu ter očituje pisateljev namen, seznaniti italijansko glasbeno občinstvo na kar najbolj ugoden način z našo glasbo Nekateri podatki so se sicer med dnem sestavka in danes že nekoliko izpremenili, vendar daje v celoti knjižica poučen pregled o razvoju in stanju naše glasbe ter bo gotovo rabila enako kot razprava Ivana Kamburova kot izhodišče bodočim razmišljanjem in vrednotenju naših glasbeno-kulturnih naporov. Tako sta skoraj sočasno izšli pri dveh sosednih narodih publikaciji o naši glasbi, ki obe v marsikaterem oziru prekašata vse, kar je doslej pri nas izšlo v tem pogledu ter tvorita lep, uvaževanja vreden doprinos k ocenjevanju našega glasbenega udejstvovanja.

L. M. Š.

Operetna premiera

Kot poslednjo operetno novost je ljubljanska opera uprizorila V. Kolowo operето v treh dejanjih s predigro »Tri stare škatle«. Muzikalno ne prinaša ta dobro instrumentirana opereta prav nobene originalnosti in se razodeva kot zmes najrazličnejših skladateljev, naših starih in dobrih znancev z opernih in operetnih odrov, med njimi zlasti Johanna Straussa. Zato se je plesni vložek, Straussovi »Pomladanski glasovi«, ki vsebinski sicer v drugo dejanje ne spada, muzikalno kar dobro počutil med ostalimi novimi, po duhu njemu povsem sorodnimi valčki. Muzikalno torej ta opereta ni nobena novost in je po kvaliteti enaka povprečnim delom te vrste. V vsebinskem delu pa ne dosega niti povprečne višine, temveč je globoko pod njo: je neduhovita, vsakdanje dolgočasna dogodivščina, tudi najbolj preprostemu po-

PLANICA
25. II. — 2. III. 1941.

Domače vesti

* *Smrt vrlega narodnjaka.* Na svojem posestvu na Selu pri Vodicah je v nedeljo popoldne preminul v svoji bližnji okolici pa tudi v Kamniku in drugod dobro znani, ugledni in spoštovani kmetovalec g. Franc Kristan. Pokojnik je bil eden tistih redkih kmečkih mož, ki je budno zasledoval dogodke okoli sebe in hitro sledil duhu časa. Zavzemal je vidno mesto v Samostojni kmetski stranki, od ustanovitve Jugoslovenske nacionalne stranke pa je bil njen vidni pristaš in odbornik Sreskega odbora v Kamniku. Pridno se je udejstvoval tudi v raznih drugih gospodarskih zadrugah in društvih v domači občini, kjer je užival največji ugled in se je marsikdo v stiski obrnil do njega za dober svet. Kljub tej vsestranski njegovi duševni razgibanosti, ki mu jo je omogočila njegova prirodna inteligenca, pa ni nikdar zanemaril svojega posestva, ki mu je bil skrben in vzoren gospodar, ga je iz male kmetije s svojo pridnostjo dvignil v ugledno domačijo, ki danes žaluje za svojim gospodarjem. Pokojnik je že dolgo let bolehal na želodcu. Pred 14 dnevi je odšel v bolnišnico, da bi ga operirali, žal pa je bilo prepozno in so ugotovili, da je zahrbtni rak že več ali manj opravil svoje uničujoče delo. Le svojemu zmernemu in do skrajnosti solidnemu življenju se ima zahvaliti, da ga zavratna bolezen ni pobrala že preje, kljub temu pa je umrl razmeroma še mlad, saj je bil komaj 59 let star. Zato je njegova smrt hudo prizadela njegove sinove in bolestno odjeknila povsod, kjer so ga poznali. Pokopali ga bodo danes ob pol 8. zjut. na farnem pokopališču v Vodicah. Želimo mu miren počitek, v naših vrstah pa mu ohranimo trajen in časten spomin.

* **Evidenca slovaških državljanov v kraljevini Jugoslaviji.** Poslaništvo slovaške republike v Beogradu, Birčaninova ulica 28, poziva vse državljane slovaške republike, ki zdaj žive v Jugoslaviji, da se mu prijavijo do 15. marca t. l. V prijavi je treba navesti naslednje podatke: ime, poklic, rojstno leto, število družinskih članov, domovinsko občino, sedanje bivališče in kdaj so se priselili v Jugoslavijo, navedejo naj tudi, ali imajo slovaški potni list.

* **1.600 prekmurskih delavcev za Belje.** Na državno veleposestvo Belje odpotuje v aprilu 1.600 sezonskih delavcev iz Prekmurja. Te dni je bila sklenjena pogodba med zastopstvom uprave Belja in med vodstvom zveze sezonskih delavcev v Murski Soboti. Letošnje dnine bodo za moške po 20 in za ženske po 17 din ob hrani in stanovanju. Za akordne delavce bodo zaslužki za 50 do 80 odstotkov višji od lanskih.

* **Veliki nasadi mandljev v Južni Srbiji.** Sadjarstvo Južne Srbije je že dolgo na dobrem glasu. Tikveško in pečsko jabolko, resanska hruška, ohridska češnja, skopska jagoda in breskva pa gostivarski oreh slove že vrsto let. Letos pa bodo v Južni Srbiji posvetili posebno pozornost nasadu mandljevih dreves. V Jugoslaviji uspevajo mandlji samo v treh banovinah; hrvatski, zetski in vardarski. Zdaj je v Južni Srbiji kakih 24.000 mandljevih dreves; so pa še kraji, kjer bodo mandlji odlično uspevali. Kmetijski oddelek vardarske banovine je za letos zagotovil pol milijona dinarjev za nakup mandljevih sadik, ki bodo brezplačno razdeljene kmetovalcem po vsej Južni Srbiji. Ugodni uspehi se bodo gotovo prav kmalu pokazali.

FRANZ JOSEF
GRENČICA
REG. S. BR. 22365 od 18-IX 1940 g.

* Ledne vode so doslej poplavile okrog **100.000 oralov** plodne zemlje v Bački, Banatu in delu Srema. Zdaj so poslednje ledene plošče odplavale, vendar vode še vedno naraščajo in je povodenj dosegla celo nekatere pristaniške ulice v Beogradu. Polagoma se obnavlja tovorni promet na Donavi. S 1. marcem pa bo obnovljen tudi osebni promet po Savi in Donavi.

* **Beograd dobi vojaško gledališče.** Včeraj smo beležili, da so vojaki v Kragujevcu sestavili prav dobro diletantsko gledališče. Zdaj pa poročajo beograjski listi, da dobi Beograd stalno vojaško gledališče, ki je že dolgo potrebno. Odveč je govoriti o tem, kako je vojaku, ki služi dveletni kadrovski rok, potrebno tudi duševno razvedrilo, ko je ločen od svojih dragih. V marsikaterem mestu je ob nedeljah videti, kako željno obiskujejo vojaki gledališča. Zdaj so v Beogradu rezervni podoficirji ustanovili vojaško gledališče, ki je že pričelo z delom. Igrali bodo rezervni podoficirji pod vodstvom poklicnih igralcev. Svečana otvoritvena predstava bo v petek 7. marca v veliki dvorani Kolarčeve ljudske univerze. Uprizorili bodo popularno Nušićevo enodejansko »Knez Ivo od Semberije«. Govorila bosta predsednik Narodne Odbrane Ilija Trifunović-Birčanin in pisatelj Sveta Miljutinović, pel pa bo zbor rezervnih podoficirjev. Celotna prireditev bo pod pokroviteljstvom poveljnika Beograda, armijskega generala Milorada Petrovića.

ŽIMO IZ LASTNE PREDILNICE KUPITE NAJCENEJE PRI ZIMA GOSPOSVETSKA c

* **Udruženje trafikantov za dravsko banovino v Ljubljani,** obvešča svoje člane, da bo občni zbor udruženja v nedeljo 2. marca ob 15.30 v stari restavraciji hotela Miklič poleg kolodvora. Posebna vabila se letos ne bodo pošiljala.

* **Samo še nekaj dni** traja subskripcija za veliki roman Mire Pucove »Obraz v zrcalu«. Knjiga je že dotiskana in bo te dni izšla v okusni opremi slikarja Mihe Maleša. V času, ko izčrpujejo našo pozornost napeti javni dogodki, bo vsak čitatelj našel v tem romanu ure prijetnega oddiha in pozabe. Toda roman mlade pisateljice je več kakor samo zabavno čtivo. V njem razodeva avtorica v pripovedni obliki svoje poglede na življenje, na človeka in njegove strasti, na razvoj slovenske meščanske družbe in na mnoge druge pojave iz domačega sveta. Kdor hoče imeti to novo izvirno delo v svoji knjižnici, naj izkoristi priliko za subskripcijo, ki bo zaključena 5. marca. Roman stane broširan din 95, vezan v platno din 105. Znesek se lahko plača tudi v obrokih. Naročila sprejema Tiskovna zadruga v Ljubljani, Šelenburgova 3.

* **Smrt starega admirala.** Nagle smrti je umrl v Zagrebu upokojeni admiral Hugo Zaccaria. Po rodu je bil iz Benetk in se je kakor oče posvetil mornarstvu ter dosegel visoko stopnjo. Pod njim je služilo mnogo hrvatskih in slovenskih mornarjev, ki so ga imeli prav radi. Smrt ga je zadela na stopnicah, ko je šel soprogi bivšega ministra dr. Srkulja čestitat k rojstnemu dnevu.

* **Smrt dveh zakoncev v narasli reki.** O reki Neretvi pravijo Hercegovci, da je mnogo bolj nevarna kakor morje. Saj vsako leto zahteva celo vrsto žrtev. Ob zadnjem viharju, ki je divjal na Jadranu in po Hercegovini, sta se ponesrečila kmetovalec Jozo Ujdur in žena, ki je bila v blagoslovljenem stanju. Peljala sta se zjutraj s čolničkom na drugi breg. Vihar pa je naenkrat prevrnil čoln in vrtinci so odnesli moža in ženo s seboj. Doslej jih še niso našli.

* **Dr. Slavko Teklić je živ in zdrav.** Kakor smo pred dnevi poročali, je iz Zagreba izginil znani publicist dr. Slavko Teklić. Nobenega sledu niso našli za njim. Policijska uprava je prejela edino obvestilo, da ga je videl pred petimi dnevi neki zasebni uradnik v Skušičevi restavraciji v Ljubljanski ulici. Bilo je okrog pol 23. ure in je bil dr. Teklić precej dobre volje, da ni bilo sklepati o kaki njegovi duševni pobitosti. »Hrvataski dnevnik« beleži k temu, da je dr. Teklić obiskal nekega znanca v Samoboru. Ker pa se je prehladil, je tam obležal in se doslej še ni mogel vrniti v Zagreb. Je pa izven dvoma, da je dr. Teklić živ in da se mu ni zgodilo nič hudega.

HRAPAVE IN RDEČKASTE ROKE POSTANE-JO Z UPORABO PERMA KREME GLADKE IN LEPO BELE
DROGERIJA KANC LJUBLJANA MARIBOR

* **13 dni gladovne stavke je vzdržal** v tetovskem zaporu zloglasni pustolovec in zločinec Azbi Brnjičanin iz Novega Pazarja. Držal se je prav pogumno in so mu zaman ponujali različna jedila. Sklenil je, da z gladovanjem napravi pokoro za svoje grešno življenje in da se lačen preseli na drugi svet. Ko je bil po 13 dneh gladovanja že močno izčrpan, je pristopil k njemu v zapor preiskovalni sodnik. Prepričal je zločinca, da hudo greši zoper koran, v katerem je zapisano: »Alah ti je dušo dal in on sam ti jo bo odvzel«. Tedaj se je zakrknjeni zločinec razjokal in spet začel jesti.

* **Nepremišljeno dejanje rumunskega učitelja.** V preiskovalni zapor v Petrovgradu je bil prepeljan Gjurie Ursulescu, učitelj iz Ečke, ker je osumljen, da je ukradel petrovgradski gostilničarki Ivanki Nikolićevi 30.000 din. Gospa Nikolićeva je imela opravka v Pančevu. Ker je za povratek zamudila vlak, je z nekim svojim spremljevalcem najela avtotaksi. Učitelj Ursulescu je pristopil in prosil, da bi se smel peljati zraven. V Ečki je izstopil, gostilničarka s spremljevalcem pa je nadaljevala pot proti Petrovgradu. V neki gostilnici pred mestom je gostilničarka hotela piti kavo, ko pa je nameravala plačati, je opazila, da ji je iz denarnice izginilo 30.000 din. Denar ji je mogel izmakniti samo njen spremljevalec ali pa Ursulescu. Ker pa je znanec na dobrem glasu, se je sum bolj in bolj zgoščeval okrog Ursulesca. Pri zaslišanju je učitelj odločno odbil vsak sum in tudi pri telesni preiskavi niso orožniki ničesar našli. Ko so že nameravali zapustiti šolo, so opazili v razredu sumljivo špranjo na odru. In res so tam našli skritih 28.000 din. Takoj nato je bil Ursulescu aretiran.

Iz Ljubljane

u— **Na pokopališču na Viču so včeraj** položili k večnemu počitku g. Ivana Kaučiča, bivšega trgovca iz Trsta. Po prevratu se je vsa družina preselila k nam v Jugoslavijo. Slovenci so v Trstu kaj radi kupovali manufakturo pri ljubeznivem in postrežljivem trgovcu v ulici Malcantoni. Razmere, ki jih je ustvarila svetovna vojna, so g. Kaučiču preprečile nadaljevanje trgovine v Trstu. S svojo družino pa se je počutil srečnega v Jugoslaviji. Živel je v Rožni dolini pri sinu Alojziju, ki si je uredil vzorni mehanični delavnici v Ulici X. št. 4. in na Tržaški cesti št. 34. Skoraj zapored sta mu umrli žena in mati. Zdaj jima je sledil še sam v veliko žalost sinovom Alojziju, Bertu, Jožetu in Virgiliju ter hčerkama Mercedi in Josipini. Naj mu bo lahek počitek! Žalujočim izrekamo odkritosrčno sožalje!

Za doma kuhano milo
prodaja lužni kamen in ostale dodatke
drogerija Kanc
Ljubljana — Židovska ul. 1.
Preizkušeno navodilo na razpolago

u— **Nova grobova.** V visoki starosti 89 let je umrla zasebnica ga. Marjeta Slabinova. Pogreb bo danes ob pol 16. iz kapele sv. Andreja na Žalah k Sv. Križu. — Dotrpela je zasebnica ga. Neža Švigljova, roj. Črtanc. Pogreb bo v četrtek ob 15. iz hiše žalosti, Kolezijska ulica 28, k Sv. Križu. — Pokojnima blag spomin, žalujočim svojcem pa naše iskreno sožalje!

u— **Fižol na mestni stojnici na Vodnikovem trgu** je začel pohajati, da ga je samo še blizu 2.000 kg na razpolago. Ni čuda, da so fižol gospodinje tako naglo pokupile, saj ga mestna občina prodaja po 5.50 din. Mestni prehranjevalni odbor si prizadeva za nakup novih zalog fižola, vendar so pa cene zelo narasle in bo fižol nove zaloge gotovo dražji od sedanjega, vendar še vedno znatno cenejši kakor po trgovinah. Ker je mestni fižol namenjen predvsem za gospodinjstvo javnih nameščencev in srednjih slojev ter delavstva, ga mestna stojnica oddaja največ po 4 kg.

u— **Za ješprenj** je mestni prehranjevalni odbor kupil dva vagona ječmena ter ga daje sproti v mlin predelavati za ješprenj. Mestna občina ga prodaja na mestni stojnici na Vodnikovem trgu po 7 din in samo največ 4 kg posameznemu kupcu.

u— **Rjavega premoga** je mestni prehranjevalni odbor kupil v Velenju 75.000 kg ter ga je doslej v vrečah po 50 kg po ceni 12 din za vrečo oddal že dve tretjini. Ker manj premožni sloji prav radi kupujejo ta ceneni premog za kurjavo, ga je prehranjevalni odbor naročil še 60.000 kg, da čim najbolj olajša skrbi za kurivo. Kdor želi kupiti rjavi premog ali lignit, se mora zglasiti v Mestni hranilnici, kjer plača premog in dobi nakaznico. S to nakaznico in vrečo pa dobi premog na mestni pristavi v Povšetovi ul. št. 12 na Poljanah.

Steklenice pollitrske in Franz Josef, kupimo. Drogerija Kanc, Ljubljana, Židovska ul. 1.

u— **Mestni avtomobil za nalezljivo, bolne** je namenjen samo za prevažanje nalezljivo bolnih v mejah mestne občine ljubljanske. Ljubljanska mestna reševalna postaja je kljub temu rada pomagala bolnikom iz okolice in z dežele. Prevoze bolnih na infekcijskih boleznih je dolžan izven območja mestne občine ljubljanske opraviti Higienski zavod. Ker pa ob nedeljah in praznikih ne posluje in ob delavnikih samo od 7. do 18. ure, so bili podeželani prisiljeni prositi ljubljansko reševalno postajo za pomoč, kar je zelo rada storila, če je mogla. Ker smo pa z izrednimi razmerami dobili bencin na karte in je treba varčevati z gumami, poleg tega ima pa ljubljanska reševalna postaja samo en avtomobil, urejen za prevažanje infekcijsko bolnih, ki ga je treba po vsakem prevozu razkužiti, bo odslej ljubljanski mestni infekcijski reševalni avtomobil prevažal na nalezljivih boleznih obolele samo v mejah mestne občine ljubljanske. Opozarjamo zdravnike, občine in bolniške blagajne ter vso javnost, naj ne kličejo več ljubljanske reševalne postaje za prevoz nalezljivo bolnih z dežele v Ljubljano.

u— **Razmah bežigrajskega okraja.** Nikjer drugje v Ljubljani ne zidajo toliko novih hiš kakor ob Tyrševi cesti onstran železniškega prelaza. Tla so tu peščena, suha in zdrava, pa ni čuda, da nove naselbine s tolikšno naglico rasejo iz tal. Nasproti staremu pokopališču zidajo veliko trinadstropno stanovanjsko hišo, last ge. Andlovičeve. Novi stavbi pri stari mitnici bosta v kratkem izročeni svojemu namenu. Leva stran ceste v smeri iz mesta bo kmalu zazidana, treba pa bo porušiti nekaj starih nizkih hiš, ki segajo v regulacijsko črto. V nekaj letih bo Tyrševa cesta gotovo najlepša v Ljubljani. Veliko oviro pa predstavlja železniški prelaz, katerega vprašanje bi morale pristojne oblasti reševati z malo več resne volje in odločnosti. Nujno potrebuje Tyrševa cesta tudi tramvajsko ali trolejbusno progo.

u— **Odkar so v Zvezdi posekali mogočne kostanje,** je stanje nekdanjega parka vsak dan slabše. Dež in sneg zadnjih dni sta tako razmočila tla, da poti po obeh diagonalah sličita prej tundri kakor cestišču v sodobnem mestu. Mestna občina bi morala bivšemu parku posvetiti malo več pozornosti že zavoljo spomenika blagopokojnemu Viteškemu kralju, ki stoji sredi Zvezde, pa tudi zaradi trga samega, ki bi lahko bil Ljubljani v ponos.

u— **»Visoko pesem«** Ilke Vaštetove, 8 slik, iz življenja največjega slovenskega pesnika dr. Franceta Prešerna, bodo ponovili v Šentjakobskem gledališču v soboto 1. in nedeljo 2. marca obakrat ob 20.15. Zanimanje za to domače delo je tako veliko, da so bile vse predstave razprodane. Ker je odšlo pri prvi popoldanski predstavi Nušićeve veseloigre »Gospa ministrica« preteklo nedeljo mnogo stalnih okoliških obiskovalcev brez vstopnic, se je uprava odra odločila, da priredi še eno popoldansko predstavo v nedeljo 2. marca ob 15.15. Preskrbite si pravočasno vstopnice.

u— **Komedija »Gospodar tekme«,** delo švicarskega pisatelja Pierrea Carrauka, je bila v letošnji igralski sezoni v Zürichu navdušeno sprejeta. Ljubljanski publiki jo bo predstavilo gledališče mladih v soboto 1. marca ob 20. uri v frančiškanski dvorani. Režira Zvonimir Sintič, sceno pripravlja France Scagnetti.

u— **Slike Franceta Godca** odlikuje svežina barv, tehnična dopolnjenost redke cene ter pristnost in iskrenost razpoloženja in pejsažnega nastrojenja, kar so vse pogoji prave, resnične umetnosti. Ogled njegovih enaintridesetih gvašev in temper na razstavi v Obersnelovi galeriji na Gosposvetski cesti nudi vsakomur užitek. Drobni, psihološko prefinjeni odlomki iz življenja človeka in narave dobe z nekaj mojstrskimi potezami slikarjevega čopiča obeležje in vsebino, ki zmerom znova preseneča. Poleg Godca razstavlja France Kralj svojo malo plastiko in nekaj fresk ter Vladimir Lakovič niz risb in grafičnih del. Razstava bo odprta do 9. marca in nanjo opozarjamo ljubitelje likovne umetnosti.

u— **Podružnica SVD Šiška.** V četrtek 27. t. m. ob pol 20. bo predaval g. Fr. Demšar o obrezovanju rodnega lesa na sadnem drevju v ljudski šoli v Sp. Šiški.

u— **Eksperimentalno predavanje o hipnozi in telepatiji.** V torek 4. marca bo predaval v frančiškanski dvorani Bogdan Zupan o hipnozi in telepatiji. Gospod Zupan, ki je že znan eksperimentator, bo demonstriral vse eksperimente, ki jih izvajajo poklicni hipnotizerji. Pojasnil bo bistvo hipnoze in telepatije, razkril trike in opozoril na razne kvarne posledice lažne hipnoze. Čisti dobiček je namenjen za nabavo opreme siromašnih tekmovalcev Smučarskega kluba Ljubljane. Predprodaja vstopnic v trgovini Gorec, Tyrševa cesta in Kolb in Predalič, Kongresni trg.

u— **Ljudska univerza, Kongresni trg, mala dvorana Filharmonije.** Danes bo ob 20. uri predaval bibliotekar Francoskega instituta g. Mirko Honerlein o novih dognanjih o življenju primitivnih ljudstev. Vstopnine ni.

u— **Slovensko zdravniško društvo v Ljubljani** priredi v petek 28. t. m. ob 18. uri v predavalnici bolnice za ženske bolezni v Ljubljani znanstveni sestanek. Predavata gg. primarija dr. Vladimir Guzelj o postoperativni tetaniji in dr. Janko Pompe o malignih tumorjih epifarinksa. Vabljeni so vsi gg. zdravniki in medicinci.

u— **Redni občni zbor Podpornega društva** na I. moški drž. realni gimnaziji bo 26. t. m. ob 18. v posvetovalnici zavoda.

u— **Udruženje diplomiranih tehnikov** sekcija Ljubljana obvešča svoje članstvo, da se bo vršil 17. redni občni zbor v četrtek 27. t. m. ob pol 20. uri v salonu restavracije pri »šestici« na Tyrševi cesti št. 8. Ker bo radi preosnove udruženja občni zbor nadvse važen, vabimo vse člane kakor tudi ostale dipl. tehnike, da se ga zanesljivo udeležijo. Odbor.

u— **Rdeči križ v Ljubljani** bo imel jutri ob 18.30 občni zbor v dvorani Delavske zbornice na Miklošičevi cesti. Članstvo vljudno vabimo na ta občni zbor. Za bolničarke in bolničarje RK je udeležba obvezna.

u— **Vsi zdravniki** so vabljeni na sestanek, ki bo 27. t. m. ob 18. v hotelu Štrukel v Ljubljani zaradi odobritve kandidatne liste za novi odbor ZZ (Sklep sestanka z dne 17. t. m.) Pripravljalni odbor.

u— **Občni zbor Društva prijateljev pravne fakultete** v Ljubljani se bo vršil v sredo 5. marca ob pol 18. uri v dvorani štev. 66 justične palače v Ljubljani z običajnim dnevnim redom. (—)

u— **Zahvala udruženja četnikov.** Vsem, ki so na kakršen koli način pripomogli k naši dobro uspeli krstni slavi, se po tem potu najprisrčneje zahvaljujemo. Posebno zahvalo pa izrekamo upravniku »Kazine« g. Marnu, pravoslavnemu svečeniku gosp. Bogdanu Matkoviću, Narodni tiskarni, voi kapelniku g. Strahu in hišniku Kazine. Ostanite nam naklonjeni tudi v bodoče ter nas podpirajte v boju za svobodno, zedinjeno in nedeljivo Jugoslavijo pod vodstvom našega kralja Petra II. Zagotavljamo vas, da se z začrtane poti ne umaknemo nikdar in nikomur! Čuvajmo Jugoslavijo! — Udruženje četnikov, pod dbor Ljubljana.

Objave

Banovinski institut za raziskavanje in zdravljenje novotvorb v Ljubljani ima novo telefonsko številko 32-72.

Dama, kateri je bil v garderobi na maškaradi na Taboru pomotoma izročen krznen ovratnik, se naproša, da ga vrne proti nagradi v pisarni Sokola I. na Taboru, ali pa v blagajni »Jutra«, Knafljeva ulica 5.

V počastitev spomina pokojnega monsignorja Janka Barleta je g. dr. Vilko Fajfar poklonil 100 din CMD. Iskrena hvala!

Bežigrajski podružnici CMD je gospod dr. Bogdan Žužek daroval v počastitev spomina g. Josipa Pahorja 100 din. Posnemajte!

Pepelnica

Pust je za nami. Letos je bil v mestih in trgih, kjer so naseljene uradniške družine, klavrn. Če se morajo ljudje prehranjevati s pomočjo kart za moko, so bili pustni krofi pri srednjem sloju v tem pustu že redkost. Tudi prekajene svinjine in klobas ni moglo biti mnogo po mizah, ker je pust bil pomaknjen na kraj meseca. Le pepelnica bo še taka, kakršna je bila nekdaj.

Na pepelnico pokopavajo pusta skoraj še povsod po Dolenjskem, v okolici Ljubljane, na Štajerskem in drugod. V Zilji in v Ljubnem ga vržejo v vodo, ponekod ga pa tudi zažigajo.

V Zilji, na Dolenjskem in drugod vlačijo na pepelnico ploh. Običaj je, da zapeljejo fantje v dopoldanskih urah ploh pred vrata dekleta, ki je bilo že na oklicih, ali je bilo že vse dogovorjeno za poroko, pa se je poroka razdrla. Dekle se mora zato še nekako odkupiti, da se obvaruje še nadaljnjega zbijanja šal na njen račun; pustnjaki hlod prodajo, izkupiček pa zapijejo; če so pa prejeli odkupnino, ga puste pri dekletovi hiši. Na Trebelji pravijo plohu »perilnik«. Ponekod pa nesrečniku, ki se mu je razdrla poroka, navežejo na pepelnico »ploh« na hrbet in ga mora nositi v sprevodu po vasi.

Na pepelnico je povsod post, ponekod so še danes tako strogi v tem pogledu, da celo posodo, ki so jo rabili na pust, prekuhajo, da bi ne zaužili na ta postni dan nič mastnega. V cerkvi je obred s pepelom. V Zilji pa je svojčas gospodinja še pred zvonjenjem jutranjice zakopala pod hišni prag pepel in žerjavico, da bi tako očuvala hišo pred ognjem.

Tudi na pepelnico se še zavrtijo za debelo repo in peso, kar pa ni ples. V ljutomerski okolici je na pepelnico tudi šivanje prepovedano, ker bi sicer kokoši ne nesle. Belokranjci pa razpno na pepelnico pred sončnim vzhodom vrv, da ne bo kragulj odnašal kokoši. Petelina, ki na pepelnico tešče zapoje, pobere v petih mesecih lisica. Kdor vrže na pepelnično jutro v vodo rdeče jabolko in se nato v tej vodi umije, bo leto dni lepo rdeč.

Prekmurska gospodinja mora biti na pepelnico prva na nogah, ostali pa ne smejo iz postelje, le noge morajo držati izpod odeje preko postelnjaka. Gospodinja pride v sobo in v druge prostore ležišča z lončkom »Benediktove vode« v roki. S to vodo, v kateri se je kuhala na pust svinjska glava, namoči vsem podplate na nogi. Nato vsi vstanejo, gospodinja pa gre kropit še okoli hiše in gospodarskih poslopij. V. M.

slušalcu po razvojnem poteku vprav smešno neverjetna, ne da bi pri tem zbujala potrebno komiko. Človeku se zdi kar čudno, da sploh more libretist zagrešiti na tako absurdni način obravnavano besedilo. Dejanja samega je malo, scena je v bistvu vedno ista, skratka: v »Treh starih škatlah« so obseženi vsi pogoji slabe, neaktualne operete, ki sama po sebi ne predstavlja nobene pozitivne vrednosti. Čeprav izven abonmaja, se vendar čudim kako je mogla ta operета zaiti na oder ljubljanske Opere. Saj so operete, ki se bolj prilegajo današnjim zahtevam okusa, ki so elegantno duhovite, zares komične in vsebujejo neki smisel. Takšna dela bi bilo vredno uprizarjati, ker bi zares mikala občinstvo in bi ga ne tlačila na stopnjo cenenega »humorja« in malovredne glasbe, marveč bi hkratu prispevala svoj delež k vzgajanju estetskega okusa in razvijanju smisla za zdravo, smiselno komiko. V tej smeri bo potrebno v bodoče izbirati operete, ki morejo tudi imeti svojo kvaliteto in ki vsestransko zadoščajo potrebam in zahtevam uprizarjanja.

Izvedba »Treh starih škatel« pa je bila zelo dobro pripravljena in k poedinim igralcem ter najbrž Štritofovemu značaju prestavljenega besedila se moramo zahvaliti, da smo se sploh smejali. Zlasti Poličeva in Modest Sancin sta bila odlična ter sta s svojima temperamentnima nastopoma posredovala mnogo dobre volje. Podobno velja tudi za Barbičevo in Polajnarjevo, manj pa za B. Sancina, ki je za opereto premalo razgiban. Dobro so rešili svoje vloge tudi ostali solisti, plesni oziroma baletni tercet in zbor. Dirigiral je D. Žebre zelo dobro orkestru, ki je bil očitno mnogo bolj skrbno pripravljen kot običajno pri operetah. Režiral je P. Golovin, ki se je sicer potrudil, pa zastajanja dejanja kljub marljivemu sodelovanju igralcev vendar ni mogel odstraniti. Razen tega se mi v poedinih scenah samih ni zdelo vse režijski soglasno s stilnimi zahtevami, če o njih tu sploh moremo govoriti. Vsekakor: izvedba je rešila »Tri stare škatle«, da je nastalo sploh nekaj iz nič. Trdno pa sem prepričan, da omenjena opereta ni vredna našega opernega odra in da utegne v svojih posledicah višini našega gledališča prej škodovati kakor koristiti. Kvalitetni kriterij je namreč potreben tako v izbiri operet kakor oper! —od—

ZAPISKI

Koncert Dvořakovih komornih skladb bo v ljubljanskem radiu v sredo 26. t. m. ob 20. uri. Izvajali ga bodo člani komornega tria: prof. Janko Ravnik (klavir), prof. Jan Šlais (violina) in prof. Čenda Šedlbauer (čelo). Na programu je sloviti klavirski trio v f-molu op. 65 in Dumka (Andante moderato). Uvodno predavanje bo imel prof. dr. Dragotin Cvetko, ki bo ob stoletnici Dvořakovega rojstva prikazal osebnost in delo nesmrtnega češkega mojstra.

Knut Hamsun kot dramatik. »Europa Service« poroča: Würtenberško državno gledališče v Stuttgartu prikazuje igro velikega norveškega pesnika Knut Hamsuna »Munken Vendt«. Naslovno vlogo igra znani filmski igralec Leitgeb.

Vedno več zanimanja za znanost novinarstva. Ena najnovejših disciplin na vseučiliščih je veda o časnikarstvu. V Nemčiji je bilo v letu 1939 spisanih iz nje 75 dizertacij; od teh odpada na filozofso fakulteto 56, na pravo in državnopravno znanost 16 del.

»Hamleta« je intendant gledališča v Schleswigu uprizoril po vzorcu Shakespearovega odra, t. j. z najpreprostejšo kulisarijo. Ves komad se odigrava pri odprtem zastoru brez odmora. Tako vprizorjeni »Hamlet« je dosegel izreden uspeh.

Wagner in Mozart v Moskvi. Nedavno so po dolgem presledku zopet vprizorili v Moskvi Wagnerja in sicer opero »Walküre«. Mozartovo leto nameravajo proslaviti v metropoli SSSR z izvedbo »Čarobne piščalke« in »Don Juana«. Na dramskem sporedu imajo Goethejevega »Egmonta« in Gerharda Hauptmana »Sončni zahod«.

Iz nove ruske mladinske literature. Hrvatska naklada v Zagrebu je izdala prevod leta 1940 v Moskvi izišle knjige M. Iljina in E. Segala »Kako je človek postal divom«. M. Ilina poznajo slovenski čitatelji po njegovi odlični knjigi »Priroda in ljudje«, ki je izšla lani v slovenskem prevodu. V Zagrebu izišli hrvatski prevod njegove nove knjige, ki jo je spisal skupaj z drugim avtorjem, obravnava prav za prav isto snov, vendar na mnogo širši podlagi. Kaže namreč v originalni pripovedni obliki, ki je dostopna vsakemu čitatelju, pa tudi mladini, razvoj človeka iz sive davnine do človeka, ki si s svojim umom sam določa svoje mesto v prirodi.

Pisatelja obravnavata v tej knjigi vprašanje življenjskega prostora in boja za obstoj v naravi, notranjo povezanost vseh bitij in sil v naravi, geološki razvoj zemlje, razvoj rastlin in živali v posameznih geoloških razdobjih, prehod iz živalskega sveta v svet človeka, notranja nujnost tega razvoja, položaj človeka v raznih geoloških periodah, razvoj človeškega dela in tehnike, družbeni proces razvoja človeške misli, jezika in govora, pisave, načina življenja itd. Živahna pripovedna oblika, ki pa ne prihaja navzkriž z dognanji ali vsaj z verjetnimi podmenami sodobne znanosti, daje tej knjigi značaj enega najzanimivejših romanov, kar jih je mogoče napisati na podlagi take tovarine. Knjiga je značilna tudi glede na usmerjenost mladinske literature, saj je prvenstveno namenjena mladini. In vendar jo lahko uživa tudi vsak odrasel bralec.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Iz Maribora

a— **Razdelitev živilskih nakaznic za marec.** Jutri v četrtek bodo razdeljevali živilske nakaznice za stanovalce sledečih ulic: V šoli v Miklošičevi ulici: Slovenska, Splavarski prehod, Stolna, Tkalski prehod, Trubarjeva in Tyrševa. V IV. dekl. šoli z vhodom iz Razlagove ulice: Sodna, Tomšičeva, Vošnjakova, Wildenrajnerjeva, Zagata in Kopalška. V III. dekl. šoli v Razlagovi ulici 26: Aleksandrova in Kolodvorska. V šoli v Gosposvetski ulici: Tomanova, Turnerjeva, Smetanova, Strossmajerjeva, Vegova in Vilharjeva. V šoli v Žolgerjevi ulici: Dalmatinska, Dušanova, Ferkova, Fochova, Ghegova, Gozdna in Hlebova. V šoli na Ruški cesti: Kosskega ul., Kostanjevčeva, Kratka, Kurilniška, Ralčeva, Stefensonova, Radvanjska, Repičeva, Reljeva, Ruška, Smoletova, Sokolska in Wattova.

a— **Delitev živilskih nakaznic v Radvanju.** V četrtek 27. t. m. se bodo delile nakaznice za moko ali kruh za prebivalce Zg. Radvanja, v petek 28. t. m. za prebivalce Burove vasi, Sp. Radvanja in Spodnje Radvanjske ceste, v soboto 1. marca za prebivalce Nove vasi, v ponedeljek 3. marca pa za one, ki iz upravičenih razlogov niso v navedenih dneh dvignili nakaznic. Nakaznice se bodo delile od 8. do 12. in od 14. do 18. Družinski poglavarji naj prinesejo s seboj glave starih nakaznic.

a— **Odtegljaji na živilskih nakaznicah.** V Mariboru so bili tudi redki poštenjaki, ki so navedli kolika je njihova zaloga moke. Zdaj pa jim odtegujejo navedene količine pri živilskih kartah. Tudi imamo v Mariboru nekaj primerov, ko so se stranke tudi ob drugi razdelitv živilskih nakaznic odrekli nakaznicam in se pri tem sklicevale na še razpoložljivo zalogo moke.

a— **Kulturne novice.** Jutri bo v gledališču prva ponovitev »Caričinih Amaconk« za abonente reda C. — Drugo gostovanje mariborskega gledališča bo v Murski Soboti 1. marca. Uprizori se Benedettijeva komedija »Dva tucata rdečih rož«. — V nedeljo 2. marca bo v mali dvorani Narodnega doma 22. redni občni zbor nar. žel. glasbenega društva »Drave«. — V nedeljo 9. marca bo ob 10. uri v čitalnici Študijske knjižnice redni občni zbor Zgodovinskega društva.

a— **Hvalevredna gostinska pobuda.** Ga. Zemljičeva, lastnica hotela in restavracije »Orel«, je pred leti tvegala z velikimi gmotnimi žrtvami združeno pepelnično kuharsko razstavo. Tudi let šnja tradicionalna razstava vzbuja zanimanje občinstva, predvsem mariborskih in okoliških gospodinj. Navzlic težkim časom je ga. Zemljičeva tudi letos veliko žrtvovala za prvovrstno pripravljeno kuharsko razstavo, ki so na njej razstavljene imenitne mesne, pecivne in druge neštete specialitee kuharske spretnosti. S tem je ponovno izpričan sloves izborne kuhinje ge. Zemljičeve. Za važno tradicionalno pepelnično gostinsko pobudo, ki pomaga utrjevati dobro ime našega gospodinstva ter poglabljati tujskoprometno vabljivost Maribora, zasluži prirediteljica priznanje, pa tudi primerno uvaževanje pri merodajnih činiteljih, ki so poklicani podpirati takšne in slične hvalevredne pobude.

a— **Kaj naj vedo starši o boleznih ušes, nosu, ust in grla.** O tej temi bo predavala drevi v dvorani Ljudske univerze v okviru materinskega tečaja ženskega društva g. dr. Cundrč. Jutri pa predava Pavla Hočevarjeva o vzgoji socialnega čuta.

a— **V tajni razpravi** je bil včeraj obsojen 36letni posestnik Rudolf Bivšek iz Mežice na 2 mesca zapora ter na plačilo povprečnine 250 din, ker je 17. septembra 1940 v Mežica javno zasmehoval nekatere ukrepe takrat še živečega jugoslovanskega državnika.

a— **S tovornega avtomobila so pometali zaboje z živili.** Po kamniškem klancu se je počasi pomikal proti vrhu tovorni avto, ki ga je vozil šofer August Prevolnik iz Marenberga. Na tovornem avtomobilu so bili med drugim tudi zaboji z raznimi življenjskimi potrebščinami. Na omenjenem klancu so prežali na vozilo še neizsledeni storilci. Eden od njih se je vzpel na avto in pometal z vozila razne zaboje. V Marenbergu šele je šofer opazil, da manjkajo zaboji, v katerih je bila kava, sladkor, sveče in druge življenjske potrebščine. Lastnik je oškodovan za več tisoč dinarjev. Oblastva poizvedujejo za zlikovci.

a— **Pobegli mladeničč.** 16-letni Mirko Šapec je pobegnil od doma v Vojašnici 19. Njegova mati je v skrbeh zanj in je zadevo prijavila policiji, ki skuša sedaj dognati smer mladeničevega pobega.

e— *Regulacija Koprivnice.* Mestna občina celjska je razpisala nabavo okrog 120 kubičnih metrov lomljenega kamenja za regulacijska dela na Kokrivnici od km 3.340 do 3.900 na Dobrovi pri Celju. Ponudbe je treba vložiti do 5. marca do 11. dopoldne v vložišču mestnega poglavarstva.

Prima gorenjski, slovenski **jedilni krompir** dobite ugodno pri Kmetijski družbi, Celje.

e— *Predavanje o obdelovanju vrtov* bo v četrtek 27. t. m. ob 20 pod okriljem društva »Mali gospodar« v telovadnici okoliške šole v Komenskega ulici. Predaval bo kmetijski referent g. Janez Sitar.

e— *Umrla je* včeraj v Zavodni 14 pri Celju v starosti 65 let posestnica ga. Karolina Košičeva, soproga cinkarniškega upokojenca g. Blaža Košiča in mati g. Milana Košiča, člana Narodnega gledališča v Mariboru. Pogreb bo v četrtek ob 16. iz hiše žalosti na mestno pokopališče. Pokojni bodi ohranjen lep spomin, svojcem naše iskreno sožalje!

e— *Sodni odmev železniške nesreče na Zidanem mostu.* Pred tričlanskim senatom okrožnega sodišča v Celju so se zagovarjali včeraj 40-letni železničar Leopold Burkeljc z Vrhovega pri Radečah, 42-letni železniški strojevodja Ludvik Šinkovec iz Ljubljane zaradi zločinstva zoper varnost javnega prometa za ljudi, imovino in obvestila po § 208-I k. z. Burkeljca je zagovarjal odvetnik dr. Viktor Maček iz Ljubljane, Šinkovca in Štefaniča pa odvetnik dr. Vladimir Knaflič iz Ljubljane. Burkeljc, Šinkovec in Štefanič so bili obtoženi, da so prvi kot kretničar postavljalnice na Zidanem mostu, ostala dva pa kot strojevodja odnosno kurjač brzotovornega vlaka št. 36 lani dne 3. maja zvečer po malomarnosti povzročili trčenje omenjenega brzotovornega vlaka v sklep osebnega vlaka št. 626 na Zidanem mostu. Burkeljc je bil obtožen da ni sporočil Šinkovcu in Stefaniču ob prihodu brzotovornega vlaka na tovorni kolodvor na Zidanem mostu dobesednega naloga prometnika osebnega kolodvora. Šinkovec in Štefanič pa da nista pazila na kretnice in signale, zaradi česar sta prepozno opazila, da stoji osebni vlak na istem tiru, po katerem je vozil brzotovorni vlak. Vsi trije obtoženci so zanikali krivdo. Pri trčenju je bila povzročena na stroju in vagonih škoda v znesku okrog 8.000 din, več potnikov v osebnem vlaku pa je bilo lažje ranjenih. Oba zagovornika sta dokazovala, da obtožencev ne zadene kazenska odgovornost, in sta opisovala izredno naporno in požrtvovalno službo železniškega osebja zlasti v sedanjih časih. Predlagala sta oprostive vseh treh obtožencev. Sodišče pa je zavzelo stališče da so obtoženci krivi in je ob upoštevanju olajševalnih okolnosti obsodilo vsakega na 3 mesce strogega zapora pogojno za dobo 1 leta. Železniška uprava je bila kot zasebna udeleženka s svojimi zahtevki zavrnjena na pot civilne pravde. Vsi trije obtoženci so prijavili revizijo.

GLAVNA KOLEKTURA
DRŽAVNE RAZREDNE LOTERIJE
»VRELEC SREČE«
ALOJZIJ PLANINŠEK
BEETHOVNOVA UL. 14,
javlja izid žrebanja z dne 25. februarja V. razreda, 41. kola.

DIN 80.000.— št. 93357
DIN 60.000.— št. 25817
DIN 40.000.— št. 29769
DIN 30.000.— št. 64958
DIN 24.000.— št. 57915 56334 66324
DIN 20.000.— št. 42909 77015
DIN 16.000.— št. 24758 98140
DIN 12.000.— št. 46950 50072

PO DIN 10.000.—
309 9141 48244 49769 50542 51632 82762 85918 95149 96042

PO DIN 8.000.—
2847 3950 11705 18427 24687 25640 31314 37843 41017 58170

PO DIN 6.000.—
5107 21436 26520 30727 57454 58076 68320 75471 76093 99164

PO DIN 5.000.—
381 4777 5701 10406 10488 33492 49733 48725 56126 62878 62914 66328 77118 82440 83261 85996 88149 94954

PO DIN 4.000.—
1742 5893 9141 16638 22742 28557 34926 37171 39202 43142 43367 43877 47014 53332 54005 56247 57175 57958 62164 65882 75577 70465 70635 70769 77984 81040 81108 90699 93498 97782 99189

Nadalje je bilo izžrebanih še veliko število dobitkov po din 1.000.—

Ker so bili dobitki javljeni telefonično, eventuelna pomota ni izključena.

Prihodnje žrebanje bo v sredo 26. t. m.

Vsi oni, ki so zadeli v kolekturi »Vrelec sreče«, naj srečke takoj predložijo v izplačilo.

Novim naročnikom so srečke še na razpolago.

Gospodarstvo

Dalekosežna reforma mestne tržnine

Po načrtu nove uredbe o mestni tržnini bi se krog zavezancev razširil na vse trgovce in tudi na obrtnike živilske stroke

V predlogu pravilnika o izvrševanju proračuna mestne občine ljubljanske za leto 1941 je predvidena **nova uredba o mestni tržnini,** ki bistveno razširja krog zavezancev, in to v takem obsegu, da izgublja tržnina svoj pravi smisel. Tržnina je bila od nekdaj mišljena kot pristojbina za prodajo blaga na javnem trgu. Do leta 1937 se je tržnina pobirala po uredbi le tedaj, če je kdo izložil zaradi prodaje svoje blago **na prostoru, ki je last mestne občine ljubljanske,** kar je razumljivo, ker je bila mišljena tržnina kot povračilo mestni občini za to, da je smel kdo prodajati na mestnem svetu svoje blago. Leta 1937 je bil z novo uredbo pojm tržnine že zameglen, ko je pričela mestna občina pobirati tržnino od vseh prodajalcev, ki so vnesli in izložili svoje blago na **ozemlju mestne občine.** Po novem predlogu uredbe pa bi postala tržnina neke vrste **dodatna trošarina na uvoz blaga.**

Postavke tarife za mestno tržnino ostanejo sicer nespremenjene, vendar se z pravilnikom k proračunu v važnih točkah spremenijo predpisi o pobiranju tržnine. Tržnina se po predlogu pravilnika pobira: 1) od blaga, ki se zaradi prodaje vnaša ali uvaža v mestno območje; 2) od blaga iz mestnega ozemlja, ki se kakorkoli izloži zaradi prodaje na mestnem območju; 3) od vozil in posod, s katerimi se gornje blago vnaša ali uvaža zaradi prodaje na mestnem območju; 4. od prodajalnic, stojnic, barak, lop itd. na javnem svetu.

Predmeti, zavezani trošarini, se smejo vnašati ali uvažati **samo po poti, kjer so trošarinske postaje.** Zavezanec je dolžan **sam prijaviti** tržnini zavezane predmete na uvoznih trošarinskih postajah, oziroma predmete iz mestnega območja organom mestnega poglavarstva. Za pravilnost prijave odgovarja lastnik, uvoznik, prevoznik in prodajalec predmetov za sebe in za vse tiste, ki se jih pri prijavi poslužuje.

Ukinja se dosedanji predpis, da se tržnina v nobenem primeru ne vrača in je s predlogom pravilnika k proračunu predvidena možnost pritožbe in povračila. Tržnina se povrne na prošnjo plačniku, ako se prošnja vloži v 6 mesecih od dneva plačila, in sicer tedaj, če je bila nepravilno odmerjena ali če je bila pobrana na predmete, ki so oproščeni, ne vrača pa za predmete, ki niso bili prodani na mestnem ozemlju. Povračilo se lahko zahteva, če znaša odmerjena tržnina nad 10 din. Zoper odločbo mestnega poglavarstva je možna pritožba na mestni svet, in proti sklepu mestnega sveta na bansko upravo.

Poostreni so predpisi glede oprostitev. V bodoče naj velja predpis, da se tržnina ne pobira od blaga, za katero stranka verodostojno dokaže, da je naprej prodano. Odslej bo treba dokazati, da je dotično blago vnaprej naročeno, **da je namenjeno izključno za uporabo kupca in da ne bo predmet nadaljnje prodaje ali proizvodnje.** V bodoče pa bodo oproščena vozila, s katerimi ljubljanski proizvajalci uvažajo surovine in polizdelke.

Gornje določbe bi pomenile, če se uveljavijo, **razširjenje dolžnosti plačila tržnine na vse blago, ki ga dobe trgovci od zunaj** (razen peska, gramoza, desk in tramov v stavbne namene, kakor tudi drv, ki jih uvažajo stalni pooblaščeni prodajalci drv s sedežem na mestnem območju). Glede na dosedanjo določbo, da tržnine ni pobirati od blaga, za katero stranka dokaže, da je v naprej prodano, so bili trgovci pri uvozu blaga v mestno območje doslej oproščeni plačila tržnine. V bodoče bi morali — če se nova uredba uveljavi — plačati od uvoženega blaga, naloženega na enem tovornem avtomobilu, 10 din, od blaga na vozu z dvema konjema ali na poltovornem avtomobilu 6 din, na vozu z enim konjem pa 4 din.

V predlogu nove uredbe o mestni tržnini je predvidena sicer oprostitev za vozila, s katerimi ljubljanski prozvajalci uvažajo surovine in polizdelke. Navzlic temu pa bi bili prizadeti obrtniki in industrijci živilske stroke. Njih vozila, s katerimi uvažajo surovine in polizdelke, bi bila sicer oproščena, ne bi bilo pa oproščeno blago, če je za dotično blago predvidena posebna tržnina (n. pr. perutnina, teleta in prašiči, drobnica in jajca).

Po strogem tolmačenju predpisov predloga uredbe bi se morala tržnina pobirati tudi od blaga, ki se pridobi ali izdela na mestnem področju in se pripelje k trgovcu ali izloži zaradi prodaje pri trgovcu.

Sedaj velja predpis, da se tržnina pobere pri uvozu ali vnosu blaga do 5 kg. V bodoče pa naj velja predpis, da velja oprostitev za blago do 5 kg, kakor tudi za vozila, v katerih se prevaža, toda le če stranka nima več vrst blaga v skupni teži nad 5 kg.

Pri **prevozu preko ozemlja mestne občine** bo treba v bodoče založiti varščino v višini redne tržnine, ki se bo ob izvozu povrnila na izstopni trošarinski postaji, če se prevoz izvrši v 24 urah in če glede količine ni bilo sprememb. Če se uvozi na vozilu blago podvrženo tržnini, se bo pobrala tržnina ali samo od blaga ali samo od vozila, in sicer tista tržnina, ki je po odmeri višja.

Poostritev je predvidena tudi pri kazenskih določbah. Kdor se odtegne plačilu tržnine, se po sedanjih predpisih lahko kaznuje z desetkratnim zneskom prikrajšane davščine. V bodoče naj velja kot prekršek, če kdo uvaža tržnini podvržene predmete ob potih, kjer ni trošarinskih postaj, če ne prijavi teh predmetov ali jih prikriva, ali prijavi napačno količino ali kakovost ali otežkoča kontrool ali če spremeni kakovost ali količino tranzitnega blaga. Prekrški naj se v bodoče kaznujejo z denarno kaznijo do 500 din (pri neizterljivosti zapor do 10 dni). Zoper kazensko odločbo se uvede možnost pritožbe na bansko upravo.

Od denarne kazni naj bi dobil eno tretjino **ovaditelj,** eno tretjino **zalotitelj** odnosno izsleditelj (če je ovaditelj in izsleditelj ista oseba dobi od plačane kazni dve tretjini), ena tretjina pa se steka v sklad za reorganizacijo trošarinske službe. Končno določa predlog pravilnika k proračunu, da je tržnina **javna davščina.**

Glede na gornje reforme je predvideno, da bo znašal donos tržnine **1.25 milijona din,** medtem ko je za devet mesecev tekočega leta predvidenih 700.000 din.

Predvideno povečanje dohodkov od tržnine za skoro 80% pa je zelo nizko ocenjeno. Če se bo tržnina pobirala tako, kakor je predvideno v predlogu uredbe, bo donos dejansko mnogo večji.

Še o mestni trošarini na vino

Že včeraj smo omenili, da je v trošarinski tarifi predvideno povišanje tarife na vino od 1.50 na 2 din. Nova je v tarifi pripomba, da se od zneska 2 din glede na odložbo finančnega ministrstva od 14. junija 1927 uporabi 0.50 din za kritje anuitet 6% obligacijskega posojila 30 milijonov din iz leta 1927. Kakor je znano, se je že doslej pobirala poleg trošarine 1.50 din še specialna trošarina 0.50 din za delno kritje 6% obligacijskega in 6% gradbenega investicijskega posojila.

Novo pripombo v trošarinski tarifi pa očitno ni razumeti tako, da bo v bodoče odpadla ta specialna trošarina, kajti predlog pravilnika določa v čl. 50 tudi za novo proračunsko razdobje, da se poleg izredne trošarine 2 din pobira še specialna trošarina 0.50 din za delno pokritje 6% obligacijskega in 6% gradbenega investicijskega posojila. Celotna trošarinska obremenitev se torej poviša od dosedanjih 2 din na 2.50 din pri litru.

Med pripombe k tarifi je vnešena nova določba, ki pravi, da se ob uvozu vinskega mošta priznava 5% vsušek, ki se obračunava takoj na trošarinski postaji. Ta vsušek se priznava za vinski mošt, ki ga uvažajo točilci na drobno, ki nimajo prostih skladišč za vino, in sicer od uvoženih količin v sodih, ne pa od mošta v steklenicah. Od 20. novembra dalje se ta vsušek ne priznava več.

Po nadaljnji pripombi se lastnikom prostih skladišč za vino priznava kakor doslej vsušek v višini 0.5% od mesečne knjižne zaloge in 0.5% od mesečne iz prostega skladišča izkletene količine. Nova pa je določba, da to velja le za vino v sodih, ne pa v steklenicah. Nova je tudi določba, da se zaradi primanjkljaja nad 10% uvede kazensko postopanje po § 112 točka 6 uredbe o mestni pristojbini.

Končno je vnešena določba, da se za rum, špirit in žganje priznava lastnikom prostih skladišč vsušek po 3% od knjižne zaloge in od iznosa, kar prav tako ne velja za blago v steklenicah.

Razlika se bo pobrala tudi od zalog

V pripombi k trošarinski tarifi je končno predvideno, da se bo razlika med staro in novo trošarinsko stopnjo za pivo (naj se poviša od 1.50 na 2 din pri litru), s pričetkom novega proračunskega leta, to je s 1. aprilom, pobrala tudi na vse količine piva, na katere je bila že plačana mestna trošarina po znižani stopnji, pa pivo 1. aprila 1941 še ne bo potrošeno. Prav tako naj se pobere na zaloge vina, ki se ugotove pri točilcih na drobno, s 1. aprilom znesek 0.50 din, kolikor se poviša trošarinska stopnja.

Sprememba uredbe o mestni uvoznini

V uredbi o mestni uvoznini so predvidene nekatere spremembe odnosno dopolnitve. Tako je predvideno v § 9., ki govori o zaračunavanju uvoznine, nova določba, ki pravi, da velja kot vrednost (pri uvoznini, ki se računa od vrednosti) **fakturna cena,** brez upoštevanja popustov pri ceni, pri carinskem blagu pa tista vrednost, ki tvori osnovo za odmero carine.

Predvidene so tudi nekatere **spremembe kazenskih določb.** Pri tihotapskih prestopkih se predpisuje kakor doslej plačilo desetkratnega znesk prikrajšane uvoznine, ki pa se po novem besedilu ne more spremeniti v zaporno kazen (po sedanji uredbi velja predpis, da se kazenska pristojbina pretvori ob neizterljivosti v zapor, računajoč 50 din za 1 dan zapora).

Črtana je v predlogu tudi določba, da se kazen zviša za 50% če storilec ponovi dejanje pred pretekom enega leta, odnosno če se je dejanje tihotapstva izvršilo po solnčnem zahodu ali pred solnčnim vzhodom. Prav tako je črtana sedanja določba, ki pravi, da se storilec kaznuje z globo od 50 do 10.000 din, **če se količina in kakovost blaga nista mogla ugotoviti, tihotapstvo in kazenska odgovornost pa sta dokazana.**

Končno je med predmeti, ki so oproščeni mestne uvoznine, črtana dosedanja točka 13, ki se nanaša na starine, znanstvene in umetniške predmete, ki so namenjeni za javne zbirke ali znanstvene namene.

Občinske konjaške pristojbine

Predlog pravilnika k izvrševanju proračuna vsebuje tudi tarifo za občinske konjaške pristojbine. Pristojbina, da se velika žival (konj, govedo) zagrebe, znaša 30 din, pristojbina, da se žival raztelesi, enako 30 din in pristojbina, da se žival dene iz kože, prav tako 30 din. Pri malih živalih (žrebetih, goveji živini pod enim letom, ovcah, prašičih, psih in mačkah) se za gornja opravila računa polovični znesek.

Za prevoz mrhovine je treba plačati kilometrino, in sicer za pot do 5 km 30 din, do 10 km 40 din in nad 10 km 50 din.

Ako dovoli pristojno oblastvo lastniku uloviljenega psa, da se mu pes vrne, naj je bil ujet v času pasjega kontumaca ali pri kontroli pasjih znamk na področju mestne občine, plača stranka ob prejemu dovoljenja na podlagi pravilno vložene prošnje **odkupnino v znesku 30 din,** konjaču pa pripadajočo hranarino.

Za hranarino in oskrbo psa, ki je bodisi na odredbo oblastva pri konjaču na opazovanju, ali je bil ujet v času kontumaca in kontrole pasjih znamk, je treba plačati konjaču **6 din dnevno.** Če kdo odda konjaču psa, da ga pokonča, mora plačati odškodnino 15 din (za električno pokončanje 30 din). Poleg tega plača lastnik še pristojbino za zagreb ki znaša prav tako 15 din, tako da stane pokončanje psa najmanj 30 din. Pri kontroli pasjih znamk vloviljeni psi morajo čakati v opazovalnem oddelku mestne konjačije 48 ur, nakar jih konjač pokonča, če se med tem časom ne javi lastnik in prosi za vrnitev psa.

Usnjarska industrija in promet s surovimi kožami

Pod predsedstvom načelnika g. Ivana Majcerića je bila 24. t. m. pri Zvezi industrijcev seja odseka usnjarske in čevljarske industrije. Po poslovnem poročilu o delovanju odseka in o novi naredbi o razdelitvi surovih kož je odsek ugotovil, da so v novi naredbi sicer upoštevani nekateri naši predlogi glede ureditve prometa s surovimi kožami, da pa način razdelitve surovih kož na predelovalce, kakor je zamišljena v novi naredbi, nikakor ne ustreza interesom usnjarske stroke. Po vsestranski in izčrpni razpravi je odsek soglasno sklenil obrniti se na pristojna mesta z naslednjimi predlogi in zahtevami:

Usnjarska industrija Slovenije mora zahtevati, da se izvrši razdelitev surovih kož na vsa podjetja enakomerno, sorazmerno storilni sposobnosti, ne glede na to, v katerem upravnem področju se podjetje nahaja. V ta namen naj se določita za področje države izven banovine Hrvatske dve razdelilni področji: prvo razdelilno področje naj bi bilo področje dravske banovine, drugo razdelilno področje pa ostalo področje urada za kontrolo cen v Beogradu. Tretje razdelilno področje naj tvori banovina Hrvatska v smislu predpisov, veljavnih v tej banovini.

Navedenim razdelilnim **področjem** naj se dodeljujejo od skupne količine v državi razpoložljivih surovih kož pavšalni kontingenti, pri čemer naj služi kot baza za določitev kontingentov skupna svota v letu 1939 na posameznem področju plačanega skupnega davka na poslovni promet od izdelanega usnja.

Tako določeni pavšalni kontingenti naj se razdele posameznim predelovalcem surovih kož v dravski banovini po referatu za kontrolo cen pri banski upravi, v ostalem delu države po uradu za kontrolo cen v Beogradu, odnosno v banovini Hrvatski po tam veljavnih predpisih, ob sodelovanju predstavnikov gospodarskih korporacij.

Na seji usnjarskega odseka so ugotovili, da ima preko 60 % usnjarske industrije svoj sedež in svoje obrate v dravski banovini. Nadalje je bilo ugotovljeno, da so se v normalnih časih vse surove kože, ki so odpadle v dravski banovini, predelale v usnjarskih obratih v tej banovini. Le izjemoma ter v malenkostnih količinah so se kože izvažale preko meje banovine. Zato smemo upravičeno zahtevati, da vse kože, ki odpadejo v dravski banovini, ostanejo v tej banovini, zato se ne smejo dodeljevati podjetjem izven dravske banovine, zlasti še zato, ker so naši usnjarski obrati, med njimi posebno mala podjetja, urejeni za predelavo surovih kož slovenske provenjence. Pri tem je treba pripomniti, da s surovimi kožami, ki odpadejo v dravski banovini, itak ni kritih niti 15% celotne potrebe usnjarske industrije tega področja.

Slednjič smatra odsek, da je treba pristojna oblastva ponovno opozoriti na tihotapstvo surovih kož preko državne meje in prosi, da se ti pojavi preprečijo. Obenem zahteva, da se ukine tudi legalni izvoz surovih kož, razen kož drobnice. Tudi kompenzacijski izvozni posli s kožami naj se ne dovoljujejo.

Tipiziranje tekstilnih izdelkov

V ponedeljek je bila pri Zvezi industrijcev konferenca pletilne industrije dravske banovine. Glavni predmet razprave je bil načrt naredbe o tipiziranju tekstilnih izdelkov. O tem vprašanju se je razpravljalo že na konferenci predstavnikov industrije trikotaže, nogavic in drugih pletenin 16. januarja t. l. v Zagrebu. Že na tej vsedržavni konferenci so bili sprejeti spreminjevalni predlogi k načrtu naredbe, vendar se pri novi redakciji tega načrta vsi ti predlogi niso upoštevali. Konferenca pletilne industrije je v glavnem vztrajala pri zagrebških predlogih. Obenem pa je bilo ugotovljeno, da tipizacija izdelkov pletilne stroke ne bi imela posebnega pomena, ako se istočasno ne tipizira tudi preja, iz katere se izdelujejo pletenine. Na splošno je pletilna industrija mnenja, da sedanji čas za uvedbo tipiziranja ni primeren, ker se mora pletilna stroka glede svojih izdelkov v glavnem ravnati po surovinah, ki so ji na razpolago.

Konferenca je nadalje razpravljala o načinu razdelitve bombažne preje domače proizvodnje ter je soglasno ugotovila, da je sedanja kvota, ki odpade na pletilno industrijo, odločno prenizka ter bi se morala pri pravični razdelitvi povišati vsaj na 15% celotne razpoložljive količine. Nadalje je bilo ugotovljeno, da imajo nekatere predilnice na razpolago bombažno prejo, zlasti vigogne prejo, ki pa je ne smejo prodati brez nakaznic urada za razdelitev bombažne preje v Beogradu. Zato je želeti, da navedeni urad, ki že dalje časa ne izdaja nobenih nakaznic za domačo bombažno prejo, čim prej zopet začne z izdajanjem nakaznic za razdelitev onih količin domače bombažne preje, ki so pri domačih predilnicah na razpolago.

Gospodarske vesti

= **Banovina Hrvatska ne bo ustanovila sladkorne tvornice.** Oddelek banske oblasti za kmetsko gospodarstvo demantira vest, po kateri naj bi skupina hrvatskih industrijcev ustanovila s sodelovanjem banske oblasti novo tvornico sladkorja. Banka oblast je sicer pričela akcijo za gojitev sladkorne pese, toda le zaradi prehrane prebivalstva in živine ter preskrbe tvornic alkohola s surovinami. Ker so doslej tvornice alkohola v veliki meri uporabljale za izdelavo špirita koruzo, naj bi se zaradi olajšana prehrane koruza nadomestila v bodoče s sladkorno peso.

— **Prepoved povišanja cen kontroliranega blaga.** Opozorilo urada za kontrolo cen, po katerem proizvajalci in predelovalci, veletrgovci, uvozniki in maloprodajalci, kontroliranega blaga iz seznama, ki je bil objavljen v »Službenih novinah« od 20. februarja, ne smejo v nobenem primeru povišati cen temu blagu, ki so bile na dan uveljavnjenja gornjega seznama, to je 20. februarja, je sedaj objavljeno v »Službenih novinah« od 24. t. m.

Borze

DEVIZE

Ljubljana. Oficielni tečaji: London 174.57—177.77, New York 4425—4485, Curih 1028.64—1038.64. **Tečaji na svobodnem trgu:** London 215.90—219.10, New York 5480—5520, Curih 1271.10—1281.10. **Privatni kliring:** Berlin 1772—1792, grški boni 37.50 den.

Curih. Beograd 10, Pariz 7.50, London 16.40, New York 431, Bruselj 69, Milan 21.70, Madrid 40, Amsterdam 229, Berlin 172.50, Stockholm 102.60, Oslo 98.50, Köbenhavn 83.50, Sofija 4.25, Lizbona 17.26, Budimpešta 85, Atene 3.00.

EFEKTI

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 480 den., 4% agrarne 56 den., 4% severne agrarne 57 den., 6% begluške 86.50 den., 6% dalm. agrarne 81.50—82.50, 6% šumske 81 bl., 7% stabiliz. 98 den., 7% invest. 100 den., 7% Seligman 103 den., 7% Blair 104 den., 8% Blair 110 den.; delnice: Narodna banka 7000 den., PAB 205 den., Trboveljska 387.50—390 (390).

Beograd. Vojna škoda 479—480 (479—480), 4% sev. agrarne 56—56.75, 6% begluške 85.75—86.50, 6% dalm. agrarne 81.25—81.50 (81.25), 6% šumske 81 den., 7% stabiliz. 99.50 den., 7% invest. 101.25—101.50, 7% Seligman 107 den. (107), 7% Blair 105 den., 8% Blair 111 den.,

Blagovna tržišča

ŽITO

+ **Novosadska blagovna borza** (24. t. m.) Tendenca nespremenjena. **Oves:** baški, sremski in slavonski 420 — 425. **Ječmen:** baški in sremski 580 — 590. **Koruza:** času primerno suha z 22% vlage franko vagon ali šlep 216 (za vsak odstotek manj vlage se cena poviša za 4 din); umetno sušena koruza s 14% vlage 250 din. **Moka** (franko vagon ali šlep v dunavski banovini): pšenična »Ogg« in »Og« 723 70% presejana pšenična moka 358, 85% enotna pšenična moka 382.25; nepresejana pšenična moka 351, presejana koruzna moka ali koruzni zdrob z največ 14% vlage 321, presejana koruzna moka iz času primerno suhe koruze 250, nepresejana 230. **Otrobi** (franko vagon ali šlep dunavska banovina) pšenični 200, koruzni s kalmi 150, brez kali 70. **Fižol:** baški in sremski 645 — 655.

Vdor z „letečimi tanki“?

Misel nemške invazije na angleško otočje vedno bolj razvnema domišljijo ljudi — Fantastične hipoteze švicarskega lista

Švicarski dnevnik »Basler Nachrichten« je objavil članek o možnosti nemške invazije z letečimi tanki na angleško otočje. Čeprav so člankarjeva

izvajanja fantastična,

bodo vendarle našla hvaležne bravce, katerim podajamo piščeve misli v izvlečku:

Začetni manever nemškega vdora naj bi bil izkrcanje vojaštva iz zraka. Nad sovražnim ozemljem bi se nenadoma pojavila velika transportna letala, spremljana od lovcev. Aeroplani bi se spustili v Angliji na tla. Straže bi se naglo izkrcale, da zaščitijo nadaljne transporte. Na ta način bi se stvorila

prva središča invazije.

Kje naj bi bila ta središča, je seveda eno poglavitnih vprašanj, ki zanima tako napadalca kakor obrambo. Pisec meni, da bi morala biti v bližini obale, kjer so dobre ceste in hvaležni tereni za vojaške operacije. Tako bi bila prvim oddelkom dana možnost napada angleški obalni obrambi v hrbet.

Najprimernejše ozemlje

za takšno izkrcavanje bi bilo tam, kjer delajo reke ali zalivi kakšne vijuge. To bi bilo n. pr. lahko ob ustju Temze, kjer bi imele vdorne čete hitro zvezo s svojim zaledjem, hkratu pa bi bile dovolj blizu sovražnika. Sličen položaj bi se dal najti tudi na zapadni obali ali v bližini Bristolskega kanala. Tudi za Liverpoolom ali pri reki Mersey bi se dal najti sličen prostor za izkrcanje. Na južni obali Anglije bi se oklopne divizije lahko

izkrcale v trikotu

Southampton—Salisbury—Manchester. Ne da bi se preveč približale notranjosti Anglije, bi odtod lahko napadle vso obalno obrambo Kentske grofije.

V dogovoru s prvimi vdorniki bi drugi oddelki zasedli nabrežje na severu in vzhodu n. pr. med Newcastleom in Middlesboroughom. medtem ko bi druga vojska operirala ob zalivu Solwey, Carlishe in Morecambe. Invazijski oddelki bi na ta način stvorili

verigo okrog otočja

v razmeroma majhnih razdaljah in bi napadali angleško obrambo od zadaj. Angleži se ne bi mogli braniti in bi se morali vdati.

Veliko je seveda vprašanje, kako bi bili oskrbovani vdorni oddelki? Razume se, da bi to bilo mogoče samo po zračni poti, vsaj za začetek. Pozneje, ko bi bila

premagana angleška mornarica

in bi bila obala prosta brinatelja, bi pomoč vdornim oddelkom lahko prihajala tudi z ladjami preko Kanala. Tudi transportne podmornice bi lahko imele znatno vlogo.

Pisec fantastičnega članka poudarja na koncu, da bi se iz začetnih invazijskih ozemelj začelo koncentrično prodiranje nemške vojske

proti Birminghamu.

Paziti pa bi bilo treba na to, da se ne bi Angleži umaknili na Škotsko, kajti ta pokrajina ima gorat teren, ki omogoča četniško vojskovanje. Vojska, ki bi se ji posrečil umik na Škotsko, bi imela v dosegljivi bližini celo oskrbovalno bazo na Islandu. Če bi se Angležem posrečilo, zaključuje pisec svoja izvajanja, da bi se nanovo

uredili na škotskih tleh,

bi se vojna razširila do polarnih krajev in Kanade ter bi se morala nadaljevati v snegu in ledu . . .

Prav tiho jih spuščajo v morje . . .

Splovitev angleške križarke najnovejšega tipa v nekem neimenovanem pristanišču

Učinek zažigalnih bomb

Poročajo, da so odkrili proti njim uspešno sredstvo

Pred tednom dni je bil London spet cilj nemških bombnikov, ki so metali na mesto zažigalne bombe z namenom, da bi povzročili hude požare ter napravili čim večjo škodo. Letalci so odvrgli na stotine zažigalnih bomb. Kakor pa poročajo dopisniki tujih listov, niso dosegli svojega namena, kajti v angleški prestolnici so topot uporabili sredstva, ki izpričujejo, da zažigalne bombe niso tako nevarne kakor so še nedavno sodili o njih.

Tehnična komisija londonskih gasilcev je ugotovila, da je bilo 39 odstotkov odvrženih požarnih bomb uničenih odnosno zadušenih še preden je nastal ogenj, tako da se je ta način obrambe popolnoma obnesel. Samo v enem primeru je napravila bomba večjo škodo, pa še ta bomba ni bila požarna, ampak eksplozivna. Padla je v bližini nekega zaklonišča in njen zračni pritisk je povzročil, da so se vdrla železna vrata. V zaklonišču je bilo večje število ljudi. Po zračnem napadu so prišli pionirji, ki so odprli vhod v zaklonišče ter nudili ljudem prvo pomoč. Nekaj ljudi je bilo ubitih, med mrtvimi so tudi zdravnik in dve bolničarki, ki so stali v bližini izhoda.

Askar na straži

Posnetek iz italijanske Eritreje

Lizbona

Izrez iz portugalske prestolnice, ki je pred dobrim tednom dni utrpela silno škodo zaradi orkana

Če še ne veš, zdaj izveš

da so Angleži na Malti uvedli splošno vojaško obveznost od 18. do 41. leta;

da hvalijo italijanski listi taktiko generalisima Cavallera v Albaniji, češ da se je posrečilo utruditi grško vojsko, ki je pritiskala proti Tepeleniju in Valoni;

da je po pisanju italijanskega generala Jorija v »Corriere Padano« imela nilska vojska generala Wawella v Libiji 80.000 izgub na moštvu in 400 izgub na tankih;

da je Anglija po sodbi italijanskega tiska iz temeljev spremenila svoj vojni načrt;

da je japonska vlada poslala 111 svojih častnikov v Evropo z nalogo, da proučujejo način sedanje vojne v Evropi.

da je španska ladja »Maria Victoria« pripeljala šest tisoč ton kanadskega žita iz Amerike v Španijo.

Letalska vojna postaja zopet zanimiva

Angleški letalec med poletom

ANEKDOTA

V svojih mladih letih ni pisal Bernard Shaw dram in romanov, temveč reportaže za časopise. Nekoč so ga poslali k slavnemu tenoristu z naročilom, naj izvleče iz njega kaj takšnega, kar bo čitatelje zanimalo.

Tenorist se je delal na vse načine imenitnega in je naposled izjavil Shawu: »Ko sem prišel k gledališču, nisem imel niti svojih čevljev na nogah — zdaj pa imam dva milijona.«

»Kaj, dva milijona čevljev imate?« se je zlobno začudil Shaw. »Kdo vam jih pa more očistiti takšno ogromno množino?«

VSAK DAN ENA

Končno sem le našel aparat, ki požira stare britvice . . . (»Passing Show«)

Franciji grozi lakota

Minister Achard pravi, da je za preprečenje pomanjkanja Franciji potrebnih najmanj pol milijona ton pšenice

Francoski minister za preskrbo Achard je nedavno izjavil dopisniku ameriške agencije »United Press«, da se zaloge pšenice v nezasedenih predelih Francije silno hitro krčijo in je pristavil: »Če se nam v prihodnjih tednih ne posreči dobiti pol milijona do 600 000 ton pšenice iz Amerike, bodo morali francoski peki zapreti svoje obrate najkasneje 15. aprila. Pol milijona do 600 tisoč ton pšenice je minimum, ki nam je potreben, da prebrodimo čas do nove žetve . . .«

Francoska vlada v Vichyju bo spričo tesnih razmer v pogledu prehrane primorana že v marcu skrčiti obroke kruha od 300 g dnevno na 250 ali celo 200 gramov. Obenem namerava odrediti zaporo vseh slaščičarn, da bi se na ta način preprečila poraba moke v namene, ki imajo malo opravka z vsakdanjim kruhom. Francoska vlada računa, da bo mogoče domač letošnji pridelek spraviti na trg šele v septembru.

Vichyjska vlada se je nekaj časa zanašala tudi na to, da bo dobila nekaj živil, zlasti pšenice iz svojih afriških kolonij. Toda razmere so se spremenile tudi v Afriki, ki je postala v novejšem času bojišče. Tudi tam je nastalo pomanjkanje, ki ne dovoljuje nobenega izkoriščanja. Pomoč s črne celine je torej izključena. Zato je vlada poskusila nekaj drugega: dobiti nekaj pšenice ali moke iz zasedene Francije. Toda doživela je razočaranje. Prometne razmere v Franciji so namreč takšne, da ne dopuščajo nobenega upanja, da bi dobil nezasedeni del dežele živila iz zasedenega ozemlja.

Pa ne samo pri žitu in moki, tudi pri mesu se kažejo nedostatki, ki bodo prisilili ljudi k največji štednji. Živinorejci nimajo dovolj krme za živino, zato prodajajo govedo za zakol. Kam privede takšna praksa, če se izvaja v pretiranem obsegu, ni treba razlagti. Zato je vlada poskrbela, da se klanje živali zaenkrat omeji samo na prašiče, koze, ovce in konje. Krave mlekarice se ne smejo prodajati mesarjem, ker bi v tem primeru lahko ostali francoski otroci brez mleka.

V petrolejskem področju ne bo evakuacije

Tiskovni urad predsedništva rumunske vlade je objavil pojasnilo, da v Rumuniji nihče ne misli resno na izpraznitev petrolejskega področja za primer angleških napadov. Vesti s takšno vsebino so bile razširjene samo z namenom, da se med prebivalstvom zaseje strah in nemir.

Berauer v zraku

Lep skok nemškega smučarja na zimskih sportnih prireditvah v Garmisch-Partenkirchenu

Malta iz ptičje perspektive

Takole vidijo letalci Malto iz zraka

H. Adams 9

Daisy in Rosemary

Roman

»Kaj pa naj bi storil?«

»Menda ne bo mislil na dvoboj?« je strahoma spravila iaz sebe.

»Izključeno se je Bill zasmejal. »To bažo poznanm. Grof Froisset!... Polovica jih vobče ni grofov, na drugo polovico se pa ni vredno ozirati. Če je pameten, bo izginil. Ako tega ne stori in se ti bo še kdaj izkušal približati, bo še enkrat sfrčal v vodo! Če bi se pa hotel dvobojevati, mi je tudi prav — a tedaj je izbera orožja na meni — in jaz si izberem pasji bič!«

5

Ali je duhovniku dovoljeno stopiti v igralno dvorano? Ali sme, kadar tako stori, obdržati svojo duhovsko obleko, ali ne bi bilo morda bolje, da se za obisk takšnih krajev navzven prienači navadnim smrtnikom? Odgovor na ti dve vprašanji je sporen. Ako obisk igralne dvorane drugim državljanom ni prepovedan, ga tudi duhovniku ne gre očitati. Lahko bi pa tudi rekli, da duhovnik, ki pride na takšen kraj v običajni vsakdnji obleki, že s tem prizna, da se nahaja v okolju ki bi utegnilo spraviti duhovsko oblačilo v slab sloves. Po tem takem bi moral priti ali v svoji duhovniški obleki ali se pa vobče ogibati takšnih krajev.

Podobnih misli je bil menda tudi velečasti i, ki je nekega večera stopil v dinardski kazino Star še ni bil, kvečjemu do trideset let. Imel je fino začrtan obraz in dobrodušne rjave oči, ki so z neprisiljeno radovednostjo gledale okrog sebe. Njegova obleka sicer ni bila vsiljiva, a vendar je že na prvi mah izdajala poklic. Suknjič in hlače se niso v ničemer razlikovale od oblačil drugih obiskovalcev, toda visoko zapeti telovnik in klerički ovratnik nista dopuščala nikakega dvoma o njegovem stanu.

Bister opazovalec bi bil takoj spoznal, da se zdi njegova navzočnost vsem, ki niso bili preveč zaverovani v slonokoščeno ruletno kroglico, dokaj zabavna. Še večjo pozornost od moža samega pa je morda zbujala njegova spremljevalka. Ne da bi bil kdo mislil, da tudi ona ne spada semkaj — baš narobe. Njene žive barve in njena elegantna vnanjost so se izvrstno ujemale s tem okvirom, toda podoba je bilo, da nikakor ni prikladna spremljevalka za moža, čigar vnanjost in vedenje sta tako očitno izdajala njegov visoki, odgovornosti polni poklic.

Počasi sta stopala po dvorani in tu pa tam obstala ter opazovala igro.

»Ne,« je dejal tiho, a vendar toliko glasno, da ga je bližnja okolica razumela. »Ne, nikoli še nisem bil v igralnici. Prav za prav ne bi bil smel priti niti semkaj, ali po mojih mislih se je treba z vsem seznaniti, če naj pravično sodimo o poetju drugih ljudi.«

Njegova spremljevalka je stavila skromen znesek na neko skupino številk in izgubila. Velečastiti je opazoval bolj igralce kakor igro; počakal je, da je zapravila svoje igralne znamke, in brez naglice krenil z njo naprej.

»Sam ne igram, a vam seveda ne morem braniti, če vam je toliko do tega. Prosim vas pa, da ostanete zmerni.«

Igralci so se kar gnetli okrog mize. Eden izmed njih, okrogel, čokat Angležem je imel neverjetno srečo in je bil videti ves navdušen nad svojim uspehom. Vzel je nekaj bankovcev iz listnice ter jih pri croupierju zamenjal za znamke. Njegov dobitek se je stalno večal. Poleg tega srečnega igralca je obstal duhovnik s svojo spremljevalko. Ta je spet poizkusila srečo in spet izgubila.

»To naj vam bo dober nauk, draga,« je zamrmral spremljevalec.

Ni ga ubogala. Dvakrat ali trikrat je njen stavek izginil z mize, preden je vendar že nekaj dobila.

»Ne zamerite,« je rekel duhovnik in se iztegnil preko okroglega Angleža, »dobitek pripada teile gospé.« Pobral je igralne znamke ter jih oddal. »Zdaj pa res nehajte. Če boste igrali dalje, utegnete še vse izgubiti.«

Mlada dama je nestrpno skomignila z rameni. »Samo enkrat še.«

»Jaz bi pa rajši šel,« je rekel s prijazno resnobo. »Dovolj sem se razgledal.«

Nekateri so ju posmehljivo spremljali z očmi, ko sta krenila proti izhodu, potem pa je croupierjev enolični klic znova obrnil obče pozornost na igro, in čudna dvojica je bila hitro pozabljena. Ko je kakšno uro pozneje okrogli Angležem ugotovil, da mu je listnica brez sledu izginila, si tega obžalovanja vrednega dejstva pri najboljši volji ni mogel razložiti.

Ko bi bil pomislil na mladega duhovnika — česar sicer ni storil — in ga šel morda celo iskat po mestu, ga tudi ne bi bil našel. In vendar je stopil ob istem času elegantno oblečen mlad mož v neko kavarno nedaleč od kazina. Duhovniku je bil za las podoben, samo izraz njegovih oči ni bil več povsem tako nedolžen in iskren. Prisedel je k nekemu širokoplečnemu Američanu s trdo zarezanimi črtami in pristriženimi brki.

»Pozno prihajaš,« je kratko rekel ta mož, ki je utegnil biti deset let starejši od njega.

»Opravki!« je takisto kratko odvrnil prišlec in si naročil kozarček konjaka.

»Vesel si videti kakor komar v kopališču. Kaj ti pa je?«

»V kazini sem napravil kupčijico.«

»Sam?«

»Človeku ni dobro samemu biti.« Pobožni izgovor teh besed je delal pravkaršnjemu duhovniku vso čast.

»Kdo je bila o n a ?«

Ena izmed nespametnih devic.«

»Nespametnih morda, ali . . . « Možak je skomignil z rameni. »Še dobro, da nisi vzel tudi njenih tovarišic s seboj. Kaj pa je bilo?«

Odgovor je bil povsem neprisiljen.

»Listnica — a samo deset tisoč frankov. Nič ne de, človek mora ostati v vaji.«

BELEŽKE

Za moralno očiščenje naše družbe

»Narodna odbrana«, glasilo znane istoimenske organizacije, razpravlja o potrebah današnjega časa, ki postavlja slehernemu med nami posebne naloge. List je mnenja, da je med nami še vedno dosti ljudi, ki ne razumejo velikih časov, katere preživljamo. Med drugim piše:

»Med nami so še vedno ljudje, ki ne razumejo potreb države v sedanjih usodnih časih. So še vedno v naši sredini ljudje, ki ne znajo ali pa nočejo podrediti svojih malih, osebnih in strankarskih interesov koristim celote. Ti ljudje ne morejo razumeti, da danes posameznik ničesar ne pomeni in da nas ceni svet samo toliko, kolikor pokažemo naše skupne in složne moči. Današnji časi zahtevajo od nas vseh, da moralno očistimo našo družbo. Brez temeljitega moralnega preporoda ne bomo sposobni za napredek in za borbo, ki nas morebiti še čaka.«

Priprave za revizijo uradniškega zakona

Pravosodni minister dr. Mihajlo Konstantinović je sprejel v ponedeljek delegacijo osrednjega akcijskega odbora organizacij državnih nameščencev. Obisk je bil v zvezi z glasovi, da pripravlja vlada obsežno revizijo uradniškega zakona od 31. marca 1931. Minister dr Konstantinović je izjavil delegaciji, da revidirani uradniški zakon ne bo v nobenem primeru poslabšal službenega položaja državnih nameščencev, temveč ga celo izboljšal. Obljubil je tudi, da bo vlada izročila načrt revidiranega uradniškega zakona pred uzakonitvijo organizacijam državnih uradnikov, da bodo lahko izrekle svoje pomisleke in predložile svoje dodatne predloge.

Novi predsednik mestne organizacije SDS v Zagrebu

V ponedeljek zvečer je bila seja zagrebške mestne organizacije SDS. Na njej se je poslovil dosedanji njen predsednik dr. Svetozar Ivković, ki je bil imenovan za podbana. Dr. Ivković se je v svojem govoru zahvalil dosedanjim sodelavcem v mestni organizaciji SDS ter je poudaril, da se čuti posebno počaščenega, ker je bil določen za visoko mesto podbana, ki ga je HSS po 12-letni skupni borbi sporazumno prepustila SDS. Naglašal je nadalje, da bo politika sporazuma še nadalje triumfirala na korist Hrvatske in Jugoslavije. Dejstvo, da je postal Srb podban Hrvatske, bo močno odjeknilo tudi v ostalih krajih Jugoslavije izven banovine Hrvatske.

Na predlog dr. Ivkovića je bil nato za predsednika mestne organizacije SDS v Zagrebu izvoljen dr. Dane Medaković.

Iz Matice Hrvatske

Poročali smo že, da je banska oblast v Zagrebu postavila komisarja v Matici Hrvatski, ker je njen predsednik profesor Lukas na občnem zboru ostro napadel vodstvo Hrvatske seljačke stranke. Prof. Lukas je bil svoje dni, pred svetovno vojno, jugoslovenski nacionalist, pozneje se je prelevil v separatista in zastopa danes frankovska načela.

Sedaj poroča splitska »Katolička riječ«, da je razpuščeni upravni odbor Matice Hrvatske vložil proti razpustu in postavitvi komisarja pritožbo na upravno sodišče v Zagrebu. Poleg tega javlja, da so strokovnjaki računskega sodišča v Zagrebu pregledali vse finančno poslovanje Matice Hrvatske in ugotovili, da je bilo v popolnem redu. Od 25 članov razpuščenega upravnega odbora jih je pripadalo Hrvatski seljački stranki 13.

Zaradi postavitve komisarijata so nekateri hrvatski književniki, ki pripadajo frankovcem, umaknili svoje rokopise, ki so jih bili pred časom že izročili Matici Hrvatski.

Petrovaradin in Novi Sad

V notranjem ministrstvu so izdelali na intervencijo hrvatskih ministrov načrt uredbe o zopetni odcepitvi Petrovaradina od Novega Sada. Obe mesti sta bili pred 12 leti združeni v eno občino. Za zopetno odcepitev Petrovaradina od Novega Sada se posebno zavzemajo hrvatski prebivalci tega mesta, ki trdijo, da so bili v novosadskemm estnem svetu brez pravice zastopstva in da je Novi Sad povsem zanemaril Petrovaradin, ki je povezan s prestolnico dunavske banovine po velikem novem mostu preko Dunava. Gospodarski krogi v Petrovaradinu pa niso za odcepitev nič kaj navdušeni, ker je imela pred združitvijo petrovaradinska občina 150-odstotne občinske doklade, dočim so plačevali po združitvi samo 66-odstotne doklade.

Slovenske oddaje graškega radia

Nemški konzulat v Ljubljani objavlja, da oddaja nova radijska postaja »Alpe« v Gradcu nemška poročila v slovenščini na valu 338.6 vsak dan ob 6.30, 18.15 in 20.15, vsakokrat po 15 minut.

Grški položaj v italijanski luči

»Il Regime Fascista« objavlja članek svojega dopisnika Alfija Russa iz Bitolja. Russo takole opisuje položaj na grški strani albanske fronte: »Grčija ima pod orožjem okoli 400.000 vojakov, med katerimi je tudi že najmlajši letnik 17letnih dečkov, poklicanih pod orožje nedavno. Preko 8.000 Grkov je padlo v bojjih, kakih 30.000 jih je bilo ranjenih, nekoliko tisočev pa jih je prišlo v ujetništvo.«

Russo nadalje pravi, da se je znatno število vojnih obvezancev, ki so po rodu Albanci, Kucovlahi in slovanski Makedonci, odtegnilo službi pod grškimi prapori z begom v tujino. Nastale vrzeli da so popolnili Angleži, tako da stoji proti Italijanom vsekakor še vedno kakih 400.000 mož. Dopisnik poroča nadalje, da je grška vojska izvrstno oborožena in opremljena, nje prehrana pa da je slaba. To odlično oboroženje dokazuje, da se Grki niso pripravljali za vojno samo mesce, marveč cela leta. Grška ze bila pištola, naperjena v bok Italije. Grška je gospodarsko šibka država in nihče ne bi mogel pojasniti, odkod Grkom naenkrat toliko topov, municije in odlične opreme, ako se ne vzame v poštev, da je Anglija že davno prej računala s spopadom ter preskrbela Grke z vsem potrebnim. Delo se je nedvomno vršilo leta, kajti v nekoliko mescih se ne more nakopičiti toliko orožja in drugih potrebščin.

Ob koncu članka se dopisnik Russo dotika tudi vesti, ki so pripovedovale, da so se Albanci v velikem številu dvignili zoper italijansko oblast ter pravi: »Ves Bitolj in drugi obmejni kraji vedo, da so take vesti le izmišljotine grške in angleške propagande in da Albanci niso obrnili svojega orožja proti Italiji. Vse vesti o albanskih bataljonih, ki da se bojujejo na grški strani, so navadne izmišljotine.«

SOKOL

Sokolsko društvo Sevnica. V soboto 22. t. m. je gostoval dramski odsek Sokola Mokronog v našem domu s tremi skicami Šnuderla »Lopovščine« v vešči in izkušeni režiji br. Špata. Igralci so obvladali svoje vloge kar najbolj dovršeno in prepričevalno. Požrtvovalnim gostom smo za ta lep večer zelo hvaležni in bi želeli, da jih še kdaj vidimo na našem odru. V sredo 5. marca bo v dvorani Sokolskega doma ob 20. uri zvečer zanimivo zdravstveno filmsko predavanje. Vabljeni!

Načelništvo Ljubljanskega Sokola sporoča, da se vrši redna telovadba članov v sredo 26. t. m. ob 20.15 uri.

Sokolska župa Ljubljana. Na seji župne uprave, v nedeljo je bilo sklenjenih več važnih sklepov. Predvsem je bila ugotovljena pomnožena delavnost na vsem župnem področju, odkar je rešena dolgotrajna župna kriza. Nova uprava z načelništvom z vso intenzivnostjo vzpostavlja redno delo po četah, društvih in okrožjih. Da se to delo še bolj pospeši, je sklenjena prireditev župnega zleta, ki se bo vršil v prvi polovici meseca junija pri Sokolu II v Trnovem. Ob tej priliki se bodo vršile tudi splošne župne tekme za vse oddelke. Kot priprava za zlet in tekme naj se vrše čim številnejše okrožne in meddruštvene tekme na vsem župnem področju. Da bo pa mogoče izvršiti vse te važne sklepe, je potrebna ureditev župnega finančnega gospodarstva. V ta namen je uprava sprejela proračun dohodkov in izdatkov za tekoče leto na bazi župnega prispevka, kakor je bil lani. Društva in čete naj čim prej poravnajo zaostale prispevke. Zadeve tiska in drugih važnih vprašanj, ki so aktualna za vse področje naše banovine, se bodo razpravljale na medžupnem sestanku, ki bo v nedeljo 9. marca v Ljubljani. Narodno obrambnemu delu bo župa posvetila vso svojo pozornost. Pripravlja se tudi prosvetni tečaj, ki bo spomladi, in sicer tri zaporedne nedelje. Temu tečaju bodo sledili tudi prednjaški tečaji. Vse župne enote se morajo skrbno pripraviti za velike zletne svečanosti, ki bodo septembra v Beogradu. V ta namen naj se pomnoži število krojev. Društva naj javijo čim prej, koliko krojev bodo potrebovala, radi skupnega naročila sukna.

Ljubljansko sokolsko okrožje, bo imelo v nedeljo 2. III. tekme za članstvo in naraščaj. Tekmovalo se bo v nižjem in srednjem oddelku. Ker je dvorana na Taboru okupirana za lastno društveno prireditev, se bodo tekme vršile na naslednji način: moški oddelki bodo tekmovali pri Sokolu II v Trnovem. V ta namen naj bodo vse vrste članstva zbrane za nastop že točno ob 8., vrste naraščaja pa točno ob pol 11. istotam. Ženski oddelki bodo tekmovali v telovadnici Ljubljanskega Sokola, in sicer naj bodo članske vrste postavljene enako ob 8., naraščajniške pa ob pol 11. Seja sodnikov in sodnic bo v soboto 1. marca ob 18. na galeriji telovadnice v Narodnem domu. Te prve okrožne tekme bodo nazorno pokazale izdatnost notranjega dela v zimskem času leta 1940/41. Vse prijave prosi okrožno načelstvo do sobote opoldne. V nedeljo je pa priredilo zbor svojega moškega naraščaja, ki se pripravlja za okrožne tekme. Tega delovnega zbora so se udeležili tudi mnogi odposlanci moškega naraščaja iz sosednjih okrožij, tako da je bilo zastopanih 17 društev. Ta sestanek je vodil vaditelj Ljubljanskega Sokola, br. Boris Gregorka s pomočjo še nekaterih bratov iz bližnjih društev. Na začetku je br. Gregorka razložil prisotnim namen tega in bodočih delovnih sestankov in poudaril vzgojno važnost redne sokolske telovadbe, zlasti za nas Jugoslovane, kjer naj vsak posameznik pomeni za dva. Pri praktični vadbi so bile formirane tri vrste srednjega in štiri vrste nižjega oddelka. To trdo delo je trajalo polne štiri ure, nakar je bil zaključen ta uspeli sokolski sestarek. Takšno delo se bo v ljubljanskem okrožju intenzivno nadaljevalo tudi z drugimi oddelki.

Ukraden kovček s strupenimi kačami

Novi Sad, 25. febr. o. Krotitelj kač Peter Brakus iz Valožnice je potoval včeraj iz Novega Sada v Sremske Karlovce. V kovčegu je imel s seboj 15 strupenih kač. Za nekaj časa je pustil kovčeg v čakalnici novosadske železniške postaje brez nadzorstva. Ko se je vrnil, kovčka ni bilo nikjer več, ker ga je medtem nekdo ukradel. Uvedeno je bilo vsestransko zasledovanje tatu, da bi se preprečila morebitna nesreča s strupenimi kačami.

Iz Kamnika

ka— *V Osijeku je umrla* v visoki starosti 90 let ga. Neža Ribičeva, ki smo jo tudi v Kamniku dobro poznali. Med nami je bivala 15 let pri svoji hčerki Tonči, poročeni z g. Mirkom Gnusom. Z njima se je konec l. 1938. preselila v Osijek. Gnusova družina je bila v Kamniku splošno priljubljena in je bil g. Gnus do svojega odhoda tudi starosta tukajšnjega Sokola. Zato se številnim znancem in prijateljem pridružujemo tudi mi in tem potom izrekamo ugledni družini svoje iskreno in odkritosrčno sožalje.

Iz Kranja

r— **Banska uprava v Ljubljani,** priredi za mesto Kranj in bližnjo okolico brezplačni vrtnarski tečaj, namenjen malim posestnikom, posebno gospodinjam, da si vzgojijo čim več in čim boljše zelenjave. Tečaj bo v četrtek, 27. t. m. ob 14. uri v hotelu »Jelen«. Za tečaj je določena posebna soba (vhod z vrta). Obsegal bo vse najvažnejše pojme vrtnarstva. Tečaj bodo vodili priznani strokovnjaki v vrtnarstvu iz Ljubljane: inž. C. Jeglič, ravnatelj mestnih nasadov A. Lap. Podružnica SVD vabi vse, da se tečaja udeleže. Sadjarski tečaj se bo vršil nekoliko pozneje, kar bo objavljeno na oglasnih deskah.

Banovinski zdravnik

dr. STANE SKULJ

se je preselil v KRANJ in ordinira v palači Pokojninskega zavoda, vhod s Koblarjeve ulice.

Iz Litije

l— **Lepo uspela akademija NSZ.** V nedeljo popoldne je bila v dvorani na Stavbah delavska akademija. Za naš kraj je bila to svojevrstna prireditev. Nastopili so člani NSZ iz Ljubljane pod vodstvom nadarjenega skladatelja in zborovodje gosp. Alojza Karmelja. Dvorana je bila polno zasedena. Med drugimi sta se udeležila akademije glasbenika g. Jereb iz Litije in g. Kovačič iz Šmartna. Uvodoma je navzoče pozdravil in se zahvalil za tako lepo udeležbo predsednik podružnice g. Tišler. Pričel se je skrbno pripravljen spored z novo pesmijo NSZ »Naš simbol«, ki je bila nagrajena z velikim odobravanjem. Tamburaški orkester NSZ je svoje koncertne točke izvajal tako precizno, da je zadivil vse navzočne. Tudi pevski oktet NSZ je žel veliko priznanja. Zelo je razgibala občinstvo recitacija »Drejčnik Andrej govori«, katero je dovršeno recitiral g. Vozelj Milan. Sledile so pevske solistične točke in je posebno ugajal duet Prelovčeve »Hišca ob cest' stoji«, ki sta jo izvajala ga. Silva Vozljeva in g. Ivan Kovačič s spremljavo tamburaškega orkestra. Težko pričakovani »Kovačev študent« je bil podan prav odlično. Vsi nastopajoči so želi veliko priznanja, posebno pa med odmori znani kupletist g. Vozelj Milan, ki nam je zapel nekaj prav sijajno podanih kupletov. Vedno in vedno ga je občinstvo priklicalo z burnim ploskanjem, da je moral večkrat ponavljati svoje točke. Bil je v svojem izvajanju odličen. S to akademijo je zopet dokazalo narodno delavstvo, da je v našem kraju pokret nacionalnega delavstva neobhodno potreben. Podobnih prireditev si še želimo. Gostom iz Ljubljane pa k uspehu iskreno čestitamo z željo, da jih spet kmalu vidimo v Litiji.

Iz Hrastnika

h— **Za obisk Planice** priredi Fotoklub odpravo potnikov s popustom. Vsi, ki si žele ogledati to prireditev, naj se čimpreje zglase pri Fotoklubu.

Naše gledališče

DRAMA

Sreda, 26.: Zaprta vrata. Red sreda.
Četrtek, 27.: Othello. Red četrtek.
Petek, 28. ob 15.: Romeo in Julija. Dijaška predstava. Izven. Globoko znižane cene od 14 din navzdol.

Dramatik Praga je orisal v svoji sodobni igri »Zaprta vrata« prvi duševni konflikt osemnajstletnika iz dobre imovite družine, ki zasluti, da ni sin očeta, čigar ime nosi. Duševna borba matere in njegovega pravega očeta, preden razkrijeta sinu resnico, izpolnjuje dejanje.

OPERA

Sreda, 26.: Hlapec Jernej. Red B.
Četrtek, 27.: zaprto.
Petek, 28.: zaprto.

Pri mladinski opereti »Angel z avtom« sodelujoči otroci imajo v četrtek 27. t. m. ob 15. uri v operi skušnjo!

ŠENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE

Sobota, 1. marca ob 20.15: Visoka pesem.
Nedelja, 2. ob 15.15.: Gospa ministrica. Popoldanska predstava, poslednjič. Ob 20.15: Visoka pesem.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Sreda, 26.: zaprto.
Četrtek, 27.: Caričine Amaconke. Red C.

RADIO

Sreda, 26. februarja

Ljubljana 7: Jutrnji pozdrav, napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Iz češke orkestralne glasbe (plošče). — 12.30: Poročila objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Godalni kvartet. — 14: Napovedi, poročila. — 17.30: Preludiji in melodije (plošče). — 18: Mladinska ura. — 18.40: Razlika med značaji (g. dr. S. Gogala). — 19: Napovedi, poročila. — 19.25: Nacionalna ura: Vojaška oddaja. — 19.55: Plošče. — 20: Ura Dvořakovih komornih skladb. — 21: Balalajke (plošče). — 21.15: Pevski koncert ge. Koopman-Eerens. — 22: Napovedi, poročila.

Beograd 19.25: Naša vojska. — 20: Prenos opere iz Nar. gled. — **Zagreb** 17.15: Lahka glasba. — 20.30: Orkestralni pevski koncert. — 22.15: Klavir in orkester. — **Praga** 19.50: Spevoigra. — 21.15: Lahka glasba. — 22.30: Komorni koncert. — **Sofija** 20: Večer Schumannove glasbe. — 21.15: Sodobni skladatelji. — 22: Lahka glasba. — **Berlin** 19.15: Pester glasbeni spored. — 21.15: Orkester in solisti. — 23.15: Nočna oddaja. — **Rim** 20.30: Simfonični koncert. — 21.30: Komorne skladbe. — 22.10: Zvočna igra.

SPORT

Planica — pripravljena

Snega v obilici — 13 skakačev že čaka — Danes prvi trening

Planica, 25. februarja

Snega je tukaj zdaj toliko, kakor ga že dolga leta ni bilo. Od postaje tja preko Slatne in proti Tamarju ga je naneslo nad meter in še več visoko, tako da počiva ta tihi planinski kot v teh dnevih še v prav posebnem zimskem času. V tej čisto beli pokrajini je velika skakalnica nasproti ilirijanskega doma še vse bolj mogočna in veličastna, kakor smo je vajeni kadar njena gradnja ni tako zalita s snegom in kaže ta velika strmina kar nevarno sliko. Inž. Bloudek in njegovi so v dveh dnevih vse pripravili, tako da je skakalnica od danes naprej že na razpolago za trening. Izračunali so, da je na vsej njeni ploskvi okrog 60 vagonov snega, najmanj za 10 vagonov pa so ga morali zaradi lažjega dohoda in gibanja njenih občudovalcev prepeljati vstran.

Skakači, ki bodo v teh dnevih trenirali tamkaj in v nedeljo 2. marca zaključili ta petdnevni trening, so že vsi zbrani. Od naših je prišlo v Planico, da poskusijo nazadnje svoje sposobnosti tudi na tej največji skakalnici sveta, onih pet, ki so se vrnili s tujine, **Klančnik** Karel, **Novšak** in **Pribovšek** ter **Mežik** in **Nedog,** pridružil pa se jim je še Rudi **Finžgar** iz Krope, ki je bil lani domači junak te skakalnice.

Nemška ekipa, ki bo letos pomagala popisati nov list v zgodovini razvoja te skakalnice z novimi znamkami in uspehi, je sestavljena iz sedmih skakačev in sicer: **Palmeja, Klopferja, Lahra, Krausa, Maiera Göringa** in **Schneidenbacha.** Vsega je torej za enkrat tamkaj 13 najboljših zastopnikov te najdrznejše smučarske discipline.

Prvi treningi se bodo, kakor računajo, začeli jutri dopoldne med 11. in 12. uro.

Posebni vlaki v nedeljo

Direkcija državnih železnic je odredila, da bodo v nedeljo dne 2. III. t. l. vozili v Planico trije posebni vlaki iz Ljubljane, eden iz Maribora s priključkom iz Zagreba, po potrebi pa bo uvrstila še druge vlake. Razen rednega vlaka z odhodom iz Ljubljane ob 5.40 in s prihodom v Rateče-Planico ob 8.53, bodo vozili še naslednji posebni vlaki:

1) z odhodom iz Ljubljane ob 6.00 in prihodom v Rateče ob 9.20,

2) z odhodom iz Ljubljane ob 7.05 in prihodom v Rateče-Planico ob 10.10 (s priključkom od vlaka iz Celovca in Beljaka) in

3) z odhodom iz Ljubljane ob 8.00 in prihodom v Rateče-Planico ob 11.13.

Posebni vlak iz Maribora bo odhajal ob 3.00, iz Pragerskega ob 3.20, iz Celja ob 4.08, iz Zidanega mosta ob 4.44, iz Hrastnika ob 4.53, iz Trbovelj ob 4.58, iz Litije ob 5.18, s prihodom v Ljubljano bo 5.48 in v Rateče-Planico ob 9.20. Priključni vlak iz Zagreba bo odhajal ob 23.15.

Odhodi vlakov iz Rateč-Planice: redni vlak bo odhajal ob 16.58, s prihodom v Ljubljano ob 20.33. Izredni vlaki bodo odhajali iz Rateč-Planice: 1) ob 17.25 s prihodom v Ljubljano ob 20.50, 2) ob 17.50 s prihodom v Ljubljano ob 21.16 in 3) ob 19.02 s prihodom v Ljubljano ob 21.50.

Ker je polovična vožnja odobrena samo za večje skupine, se prijavite v biljetarnicah »Putnika« v vseh krajih, kjer so, drugod pa pri krajevnih tujskoprometnih društvih. Čas postanka za posameznih vmesnih postajah bo pravočasno objavljen v časopisju.

Ne odlašajte s prijavami do zadnjega dne, ker železniška uprava v sedanjem času ne more v zadnjem trenutku uvesti posebni vlakov. Prijavite se takoj, plačilo pa lahko odložite do sobote!

★

Vozne olajšave za Planico. Za prireditev v Planici vlada veliko zanimanje za vožnjo. Po novih predpisih ni odobren splošen popust za vsakega potnika, temveč imajo potniki — razen znižane nedeljske povratne vozovnice pravico na posebne popuste le takrat, kadar potujejo v skupinah. Odpravo skupin izvrši v Ljubljani, Kranju, Celju, Mariboru in Ptuju potovalna pisarna »Putnik«, v ostalih krajih pa postajna blagajna. V vsakem primeru je prijaviti skupine že prejšnji dan. Te ugodnosti, ki dovoljujejo skupinam od 8 do 29 oseb popust 33 1/3%, večjim pa popust 50% od normalne vozne cene, bodo izkoristili predvsem potniki, ki bodo obiskali Planico med tednom. Uporaba posebnih vlakov ki so navedeni zgoraj, je zelo priporočljiva, ker bodo redni vlaki prenatrpani občinstva iz vmesnih postaj ob progi. Ker je v sedanjih časih preskrba dovoljnega števila železniških vagonov zelo težka, se priporoča vsem, ki se zanimajo za prireditev, naj se prijavijo pravočasno že med tednom.

★

Akademikom Aleksandrove univerze v Ljubljano! Slušatelje obveščamo, da priredimo dne 2. marca ekskurzijo v Planico. Zaprosili smo za tretjinsko voznino in za znižano vstopnino. Prijave sprejema vratar univerze do petka ob 16. Kdor do takrat ne vplača voznih stroškov-višina prispevka bo pravočasno javljena, se smatra, da ne reflektira. Število ekskurzistov je omejeno. Podrobnosti bomo objavili pozneje.

Najboljši graničarji na smučeh

Kako je bilo na tekmah IV. odseka v Bohinju — Prve dve konkurenci v prvenstvenih tekmah udeležencev iz vse države

Boh. Bistrica, 24. febr.

Kakor je bilo v »Jutru« že objavljeno, so bile pod kratkim tukaj tekme graničarjev v Ljubljanskega pododseka. V dneh od 18. do 21. t. m. so se pa vršile še tekme vsega IV. (zagrebškega) odseka kot izbirne tekme za prvenstvo graničarjev iz vse države, ki so v teh dnevih v Mojstrani.

Vremenske razmere niso bile vedno ugodne, tekme so bile ob vsakem vremenu, kakor pač graničarji opravljajo službo ob vsakem vremenu. Pri rezultatih je treba upoštevati, da je bilo vreme včasih skrajno neugodno, da graničarji tekmovalci niso uživali niti najmanjšega komfora, da so nekateri tekmovali v vseh disciplinah in vsak dan, da so redki tekmovali s tekmovalnimi smučmi in včasih tudi s tujimi, in da so zaradi slabih vezav isto izgubljali celo smučke. Sam članski material je bil odličen, ker se je videlo predvsem v tem, da so tekmovalci kljub vsem pomanjkljivostim prihajali na cilj čisto sveži in bi isti tekmovalci z drugimi tehničkimi pripomočki in pod strokovnim treningom lahko dosegli odlične rezultate.

Poveljstvo nad tekmami je imel komandant IV. odseka polkovnik g. Kerekević Milan. Tehnični vodja je bil kap. I. kl. Jovanović Jelenko iz Bohinja.

Rezultati:

18. II. Tek na 18 km: (—20° C, sneg zmrznjen, skorjast, kasneje južen. Začetek ob 8. Startalo 9, dva izven konkurence.) 1) Graničar Dragović Vojin (Mojstrana 1:36:32, 2) Ristić Petar (Bohinj) 1:39:55, 3) Vukojlović Slavko (Gor. Vas) 1:42:34.

19. II. Stafetne 4×12.5 km v bojni opremi. (Start ob 7. Sneg zmrznjen, gosta megla, kasneje krasen sončni dan, sneg južen zato tudi rezultati različni). Zmagala je stafeta iz Gerova (Gorski kotor) 5:25:45. Najboljši čas kot posameznih pri 12.5 km je dosegel Blagojević (Mojstrana) z 1:13:32.

20. II. Slalom. (Sneg južen, ves čas snežilo in deževalo ter megla. Progo je bilo nad vasjo Ravne. Lepo izpeljano, ne pretežka dolžino 800 m, višinsko razliko 140 m.) 1) Graničar Jovanović Sotir (Gerovo) 1:37, 2) Podnar. Gacić (Kranj) 1:51.

Takoj po slalomu je bil še **smuk.** Proga je vodila izpod Malega vrha preko Raven v dolino. Dolžina proge 2500 m višinska razlika 420 m. 1) Ristić Petar (Bohinj) 6:55, 2) Podnar. Gacić Lazar (Kranj) 7:30.

Skupni rezultat v smuku in slalomu: 1) Graničar Jovanović Sotir 93.86 točke, 2) Podnar Gacić 89.90 točke.

Tekme so potekle brez najmanjše nezgode. **D. M.**

Tekme posameznikov in patrolni tek

Mojstrana, 25. februarja

Včeraj so se tukaj s **tekmami posameznikov na 18 km** začele smučarske tekme za prvenstvo graničarskih čet iz vse države. Za to konkurenco je nastopilo 23 tekmovalcev. Proga je bila srednje težka in zelo dobro trasirana. Startali so ob 8. zjutraj na Radovni, na kar je vodila proga do razpotja poti v Kot in Krmo, potem do lovske koče in spet nazaj na cilj v Mlačci. Med tekmo je ves čas močno snežilo, tako da so se morali tekmovalci trdo boriti z vsemi vrstami snega in še tako spretno mazanje ni pomagalo mnogo. Kljub temu, da se je sneg zmerom znova lepil tekmovalcem na smuči, so naši vrli graničarji pokazali vso svojo veliko vztrajnost in vzdržali do konca. Na cilj so razen dveh, od katerih je bil tudi prvak IV. odseka Dragović, ki je zlomil smuči in je moral izstopiti, prišli vsi do zadnjega. Tekmovanje je pokazalo tudi, da so se graničarji z južnih mej po znanju in sposobnosti že čisto približali onim, ki vršijo svojo naporno službo na naših mejah. Najboljši dokaz za to je, da so baš v tej otvoritveni konkurenci zasedli najboljša tri mesta trije, ki so prišli na te tekme daleč od albanske meje.

Prvi trije plasirani v tem tekmovanju so bili: **Remović** s časom 1:50:16, 2. **Vukašinović** s časom 1:50:58, 3. **Sireta** z 1:52:53 itd.

Tekmovalce ki so kljub težkemu snegu prihajali na cilj razmeroma sveži, je z velikim veseljem sprejemal očetovsko dobri komandant general Kovačević s sodniškim zborom.

★

Danes se je tekmovanje nadaljevalo s **stafetni tekom na 4×12.5 km dolgi progi.** Vreme se je popravilo in snežne prilike so bile odlične, čeprav je bil sicer meglen dan. Na startu, ki je bil že ob pol 8., so se javile štiri stafete, za vsak odsek po ena. Proga je vodila od starta pred karavlo v Mojstrani proti skakalnici, potem dalje ob progi in po mojstranskem polju ter se obrnila pod Možakljo in nato vrnila preko Mlačce na cilj. V današnji tekmi je smola zadela stafeto I. odseka, od katere si je eden včerajšnjih zmagovalcev izvil roko in je morala vsa stafeta odstopiti. Tem hujša je bila potem borba med ostalimi tremi stafetami, od katerih je izšla zmagovita stafeta IV. odseka, torej domačega, ki je tako dobil zadoščenje za včeraj šnja slabša mesta.

Podrobni rezultati so bili naslednje:

1. **Stafeta IV. odseka** (podnarednik Gačić ter graničarji Dragović, Djordjević, Blagojević) 4:17:37.

2. **Stafeta II. odseka** (poročnik Lalić ter graničarji Govedarica, Glišović, Drmač 4:21:04.

3. **Stafeta III. odseka** 5:03:35.

Najboljši čas dneva je dosegel Glišović iz II. odseka.

Tekme se nadaljujejo jutri s patrolnim tekom, potem pa bodo graničarji tekmovali še v obeh alpskih disciplinah.

Odgoditev mladinskih tekem in smuka z Mecesnovca

SK Ilirija sporoča, da je moral zaradi nepredvidenih tehničnih zaprek »Planiške mladinske tekme«, razpisane za 27. in 28. t. m. v Planici, preložiti na kasnejši termin, ki bo pravočasno objavljen.

Iz istih vzrokov je preložen za 1. marca razpisani »Mecesnov smuk« z Mecesnovega vrha v Planici prav tako na kasnejši termin, ki bo pravočasno objavljen.

ŽSK Hermes. Obveščamo vse članstvo in prijatelje kluba, da bo v soboto dne 1. marca ob 20. XXII. redni letni občni zbor v salonu kolodvorske restavracije. Vse morebitne predloge je treba poslati klubovemu tajništvu do 28. t. m. Seja centralnega odbora se vrši v četrtek, 20. t. m. ob 20. uri v palači Grafike. Ker je to poslednja seja pred občnim zborom prosimo polnoštevilne udeležbe. Predsedstvo.

SK Mars. Objavlja se naslednji sklep uprave: Zaradi skorajšnjih tekem v marcu pozivam vse aktivne igralce ligaškega, rezervnega in juniorskega moštva, da se jutri ob 20. udeleže članskega sestanka v gostilni Urek, Poljanska c. 55. Prosim za točnost in polnoštevilno udeležbo, da se razgovorimo o treningih in opremi. Načelnik. Občni zbor bo v soboto dne 8. marca ob 20. v gostilni Predovič, Mesarska c. 4.

SK Slavija. Drevi ob 20. v posebni sobi gostilne »Pua« na Sv. Petra nasipu izredna odborova seja. Ker je to zadnja seja pred občnim zborom, ki bo v nedeljo 2. marca, prosim vse gg. odbornike za sigurno udeležbo. Opozarjajo se vsi člani, da brez poravnane članarine nihče ne bo imel na občnem zboru glasovalne pravice. Tajnik.

JASO (službeno). Drevi ob 19. bo v kavarni »Zvezdi« važna odborova seja, ki naj se je sigurno udeleže vsi odborniki.

Kolesarsko društvo »Sora« v Dravljah obvešča vse člane, da bo v soboto dne 1. III. t. l. ob 20. redni letni občni zbor v prostorih gostilne Sojer v Dravljah. Če bo navzočega premalo članstva bo občni zbor eno uro pozneje ob vsaki udeležbi.

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM

Po 50 par za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 3.— za šifro ali dajanje naslovov plačajo oni, ki iščejo službo. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 15.—. Dopisi in ženitve se zaračunajo po Din 2.— za vsako besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 20.— Vsi ostali oglasi se zaračunajo po Din 1.— za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 20.—

Služba dobi

Služkinjo

pridno in pošteno, vajeno vseh gospodinjskih del sprejmem takoj. Naslov v vseh posl. Jutra. 4164-1

Šiviljsko pomočnico

začetnico, sprejmem takoj. Ignac Drobež, krojač, Lepodvorska ul. 3-I, Ljubljana Šiška. 4169-1

Služba išče

Dobra natakarica

želi mesto v dobri gostilni ali v restavraciji. Najraje v Ljubljani. Ponudbe pod »Izurjena moč« na ogl. odd. Jutra. 4151-2

Gospa

trgovsko naobražena, — resna, zanesljiva, želi za dopoldne ali popoldne primerno zaposlenje — Ponudbe na ogl. oddel. Jutra pod »Skrajno zaupna oseba«. 4130-2

Izgubljeno

Damski dežnik

se je zgubil od Vodnikovega do Krekovega trga. Najditelj se naprosa, da ga vrne ogl. odd. Jutra proti nagradi. 4140-28

Kožuhovinast ovratnik

sem izgubila. Pošten najditelj se naprosa, naj ga odda proti nagradi v ogl. odd. Jutra. 4144-28

Pouk

Strojepisni pouk

(desetprstni sistem)

Večerni tečaji oddelki od pol 7. do 8. in od pol 8. do 9. ure zvečer za začetnike in izvežbance Tečaji od 1 do 4 mesece Pouk tudi po diktatu **Novi tečaji se pričnejo 3. marca.** — Šolnina najnižja Največja strojepisnica s 50 pisalnimi stroji raznih sistemov. Vpisovanje dnevno. — Christofov učni zavod. Domobranska c. 15. tel 43-82 4153-4

Prehrana

Dva gospoda

se sprejmeta na dobro domačo hrano s 1. marcem. Cena zmerna. Naslov v vseh posl. Jutra. 3683-14

Lokali

Prazen prostor

na dvorišču, primeren za delavnico ali skladišče, z industrijskim tokom, se odda. Šmartinska c. 10. 4145-19

Stanovanja išče

Enosobno stanovanje

v bližini centra ali okolišu Bežigrada. Sp. Šiške — išče mirna stranka za takoj ali 1. marec. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Reden plačnik — v stalni službi«. 4133-21a

Stanovanje odda

Stanovanje

z dvema sobama in pritiklinami se odda s 1. marcem na Dolenjski cesti 48 v Rudniku. 4149-21

Prodam

Prvorazredne korenjake

Riparia-Portalis in Gröthe 9 po 50 par nudi Žiher Franjo, Zamušani, p. Sv. Marjeta. Moškanjci. 301-6

Nekaj rabljenega pohištva

in globok voziček prodam. Gosposvetska cesta 13-I, vrata 81. 4166-6

Postrežnica

mlajša, prosi zaposlitve za popoldne. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Zanesljiva postrežnica«. 4136-2

Kupim

Steklenice

od Franc Jožefove vode kupimo vsako količino. Drogerija »Emona« Ivan Kanc, Ljubljana, Nebotičnik. 4107-7

Voz (diro

na peresih, kupim. Ponudbe na eksp. Jutra Šiška pod »Dira«. 4150-7

Nikelj

nikljaste anode, stare nikljaste kazane, odpadke nikljastih anod (starega denarja ne) kupim takoj ali zamenjam za prvovrstni nikelj. Ceno in količino javiti Drago Radulovič-u, Beograd Kralja Aleksandra 293. tel. 41129 4095-7

Daljnogled

lovsko - športni, prizmatičen (trieder) šest ali osemkratna povečava, in RADIO APARAT, novejši model, 4+1 ali 5+1, ne nad eno leto star, kupim. Ponudbe s točnim opisom in navedbo cene pod »Prizma« na oglasni odd. Jutra. 4156-7

Kapital

Posojilo

dajemo našim članom in varčevalcem. Ugodni pogoji. Vloge obrestujemo po 5 odstotkov. Vsi varčevalci brezplačno zavarovani. Zadruga »Moj Dom«, Ljubljana, Dvoržakova 8. Iščemo poverjenike. 199-16

Prodam

hranilno knjižico Kmetskega hranilnega in posojilnega doma v Ljubljani z vexjo vsoto. — Vprašanja na ogl. oddel. Jutra v Ljubljani pod »Za denar«. 4139-16

Pridelki

Fige

za žganjekuho po najnižji ceni prodaja tvrdka Ivan Jelačin, Ljubljana, telefon 26-07 58-33

Sobe išče

Opremljeno solnčno sobo

separirano, v bližini gl. kolodvora išče boljši gospod. Ponudbe pod »Kolodvor« na ogl. odd. Jutra. 4152-23a

Sobo odda

Pri Taboru

oddam takoj opremljeno sobo. Naslov v vseh posl. Jutra. 4141-23

Opremljeno sobo

za enega ali dva starejša gospoda oddam v centrumu. Naslov v vseh posl. Jutra. 4170-23

Solnčno sobo

za dve osebi, z dobro domačo hrano oddam s 1. marcem. — Naslov v vseh posl. Jutra. 4168-23

Opremljeno sobo

oddam dvema osebama centru. Vprašati Cankarjevo nabr. 7-II. 4167-23

Prazno sobo

s strogo separiranim vhodom takoj oddam. — Gosposvetska c. 13-I, vrata 81. 4165-23

Solnčno sobo

lepo opremljeno, strogo separirano, na periferiji, 5 minut od tramvaja, krasen razgled, ev. souporaba kopalnice, oddam starejšemu inteligentu. Ponudbe prosim pod »Domačnost« na ogl. odd. Jutra. 4047-23

Stroji

Stroj (Stossmaschine)

nov ali rabljen, v dobrem stanju, kupimo. — Ponudbe na ogl. oddel. Jutra pod »Stroj«. 4163-29

Dopisi

Memo

ki stanujete par metrov izven Ljubljane, dvignite pismo v ogl. odd. Jutra pod »Memo«. 4155-24

Posest

Zemljišče

okoli 5500 kv. m, v bližini Rakovnika, Ljubljana, prodam po 14 din kv. m. Telefon 33-56. 4132-20

Prodam hišo

s tremi stanovanji in urejenim vrtom v Sp. Šiški. Ponudbe na oglas. odd. Jutra pod »425.000« 3584-20

Hišo

manjšo pritlično ali enonadstropno, kupim, nedaleč od sredine Ljubljane, ki bi se dala povišati, odnosno povečati. Situacija hiše in velikost parcele mora omogočati povečavo. Posredovalci so izključeni. Ponudbe na ogl. oddel. Jutra pod »250.000 takoj«. 4154-20

Hišo v Dravljah

prodam. Pojasnila trgovina Kregar, Dravlje. 4143-20

Avto, moto

Avto prevozniku

oddam za delj časa prevoz desk. Sprejmemo tudi enega dobrega šoferja za prevažanje lesa. Pismene ponudbe: Hotel Slon soba 201. — Ljubljana. 3776-10

Poltovorni avto

Ford, dobro ohranjen, nosilnost 2 toni, z dobrimi gumami, takoj prodam. Ponudbe na ogl odd. Jutra pod »Dobro ohranjen avto«. 4162-10

4-sedežni osebni avto Fiat 422

v jako dobrem stanju, z dvema rezervnima kolesoma, s prav dobrimi gumami, se proda. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dobre gume« 624. 4157-10

Kupim

VSAKOVRSTNO
ZLATO
SREBRO - PLATINO
BRILJANTE
SMARAGDE SAFIRJE RUBINE
BISERE ITD. STARINSKI
NAKITE TER UMETNINE
PO NAJVIŠJIH CENAH
STARA TVRDKA
JOS. EBERLE
LJUBLJANA TYRŠEVA 2
HOTEL SLON

INSERIRAJ V „JUTRU"!

Iz življenja na deželi

PODPEČA. Narodno-strokovna zveza je imela občni zbor. Iz poročil je razvidno, da se ta delavska organizacija pri nas lepo razvija. Pri volitvah je bil z malimi spremembami izvoljen stari odbor z g. Ježem Andrejem na čelu. Za tekoče leto je v načrtu izobraževalni tečaj. Ustanovljen je bil tudi bolniški fond za člane. Po občnem zboru je priredila NSZ igro »Čigava je žena«. Moški zbor Podpornega društva za šolsko mladino pa je pod vodstvom šolskega upravitelja g. Ivana Miheva nastopil s pevskimi točkami. Prireditev je bila še precej dobro obiskana, čisti dobiček je bil oddan občini Črna za zimsko pomoč.

RADEČE. V četrtek je bil občni zbor šahovskega kluba Radeče in je po poročilu funkcionarjev bil izvoljen naslednji novi odbor. Predsednik Anton Kožuh, tajnik Ivan Tkalec, blagajnik Franc Hriberšek.

Otomane
v veliki izbiri
kupite ugodno pri
R. RADOVAN
tapetnik
Mestni trg 13.

Kliševe
ENO- IN VEČBARVNE
JUGOGRAFIKA
Miklošičeva cesta 23.

V hladnih dneh Vas kozarček
BERMET-VINA
obvaruje hripe. — Gostilničarji ga lahko naroče že majhen sodček. — Zahtevajte povsod le
BERMET B. MARINKOVA iz SREMSKIH KARLOVCEV, Fruška gora.

SPREJMEMO mlajšega praktičnega ali diplomiranega
STROJNEGA TEHNIKA
Zaposlitev po priučitvi: nadzor in vzdrževanje strojev in naprav, statistike, tehnična organizacija, delno konstrukcije. — Lastnoročno pisane ponudbe s prepisi spričeval in navedbo o vojaški obveznosti je poslati na oglasni oddelek »Jutra« pod »Tekstilna tovarna«.

Kljub težkim časom naš klub marljivo igra. Že dve leti smo prvaki Zasavja in so prav sedaj v teku prvenstvene borbe. Preteklo nedeljo so prišli v goste Gaberčani in so slavili prav lepo zmago 5:3. V nedeljo smo odigrali revanžno tekmo z Gaberjem v Gaberju in gladko zmagali s 6½:1½. Domačini so bili zelo iznenadeni zaradi naše odločne igre, posebno še, ko je naš 11 letni mojster Nikič obdržal remis proti prvaku Mirniku. Šahovski večeri so v ponedeljek in četrtek v posebni sobi hotela »Jadran«, kjer se tudi vpisujejo novi člani.

SENOVO. Krajevnemu odboru Jug. unije za zaščito otrok so darovali: Občina Senovo 1.200, banska uprava 300, Gasilska četa Senovo 200, Društvo »Vzajemnost« Senovo 200, Bratovska skladnica Senovo 150, TPD Senovo 150, Društvo rud. nameščencev Senovo 100, industrijalec Bonač Ljubljana 200, Celjska posojilnica d.d. 125, ing. Dukič 100, Hranilnica mestne občine 100, Rupert Engelsberger, Krško 100, Štirn Dana, Št. Vid nad Ljubljano 100, stavbenik Pečar, Sevnica 100, Rakusch, Celje 50, Zidanšek, Celje 50, Prah Adolf, Kranj 50, Skoberne, Ljubljana 20, drogerija Gregorič, Ljubljana 20 din. Nadalje so darovali: Braća Graner 35 parov nogavic, Jugotextil, Maribor blaga v vrednosti 300 din, Stermecki, Celje blaga v vrednosti 100 din, Val. Hladin, Celje flanele, Jože Plavc 5 parov nogavic. Vsem darovalcem se Krajevni odbor Jug. unije na Senovem najlepše zahvaljuje.

VITANJE. Društvo kmetskih fantov in deklet iz Škofje vasi je gostovalo 9. t. m. pri nas z veseloigro »Gospod senator« v režiji g. Vikija Jožefa. Z dobrim obiskom so Vitanjčani pokazali, da imajo radi, če jih kdo obišče. Vloge so bile podane najbolje, maske prav dobre, le šepetalec je imel tu in tam težavno nalogo. Občinstvo se je odlično zabavalo in želi, da jih Škofjevaščani o priliki zopet posetijo.

DOLENJI LOGATEC. Ljudska šola se najtopleje zahvaljuje g. Vladu Mislju iz Ženeve v Švici, ki je v počastitev spomina blagopokojne matere daroval tukajšnji šolski kuhinji 800 din. Šolski upravitelj Štravs.

Iz Slovenjega Gradca

sg— **Koroški borci** Mislinjske doline bodo zborovali 2. marca ob 14. uri v Narodnem domu v Slovenjem Gradcu. Pri tej priliki bo tudi redni letni občni zbor z običajnim sporedom. Na zboru bodo tudi objavljena imena borcev, ki so odlikovani odnosno katerim je priznana spominska kolajna. Zbora se naj udeleže vsi člani.

Iz Zagorja

z— **Slabe ceste** spravljajo ljudi v slabo voljo. Navoženi gramoz je za posipanje cest, ne pa, da leži toliko časa na kupu in dela prometu samo oviro. Sreski cestni odbor je letos določil 25% cestne doklade, dočim ima ljubljanski okoliš le 10% cestnih doklad in boljše ceste.

z— **Velik uspeh Sokolskega gledališča** je bila uprizoritev veseloigre »Uježe«, ki so jo naši igralci odlično podali preteklo soboto in nedeljo ob lepi udeležbi občinstva. Prav vsi igralci so se izvrstno vživeli v svoje vloge. K uspehu je treba še posebno izreči priznanje režiserju br. Franciju Golobu in br. Koprivi, ki je odlično dovršil ustrezno scenerijo. V kratkem uprizorijo veseloigro »Vesela božja pot«, pri kateri bo sodelovalo nad petdeset oseb.

z— **Važna predavanja** prav za vsakogar se vrste v Sokolskem domu. Litijska gasilska župa je pričela prirejati za okoliške gasilske čete samarijanske tečaje, na katerih predava banovinski zdravnik g. dr. Slavko Grum. Pretekli petek je župni starešina Dolinar otvoril ciklus predavanj, nakar je g. dr. Grum skoraj 3 ure odlično predaval o anatomiji in fiziologiji človeškega telesa. Danes ob pol 18. je na vrsti predavanje o stanovanjski in drugi higieni. Za naš revir je zaradi raznih obolelosti prav to predavanje važno, zato naj občinstvo v čim večjem številu poseti poučno prireditev. Predavanje bo v veliki dvorani Sokolskega doma.

ZAHVALA

Ob izgubi nepozabne žene in dobre mame, gospe

Antonije Omladičeve

posestnice v Poljčah

izrekamo najiskrenejšo zahvalo vsem, ki so z nami sočustvovali, poklonili rajnki vence in cvetje ter jo spremljali na zadnji poti, zlasti čč. duhovščini in pa braslovškim gasilcem, ki so jo počastili s praporom. Posebno zahvalo izrekamo tudi zdravniku g. dr. Ruprehtu, ki je rajnki požrtvovalno lajšal bolečine v njeni bolezni.

Poljče pri Braslovčah, 25. februarja 1941.

ŽALUJOČI OSTALI

MREŽE za postelje dobite najceneje v Komenskega ulici 34
Izdelovanje posteljnih žičnih vložkov.

Mestni pogrebni zavod
Občina Ljubljana

†

Umrl nam je naš ljubljeni soprog, dobri oče, brat, stric in tast, gospod

Slapšak Martin

rudniški uradnik v pokoju

Pogreb dragega pokojnika bo v četrtek, dne 27. februarja 1941 ob 2. uri pop. z žal, kapele sv. Krištofa, k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 25. februarja 1941.

Žalujoči:

Kristina, soproga; Stanko, Vinko, Lojze, sinovi; Marica por. Lucu, Justi, in Draga, hčere; Lucu, zet; Vladimir, vnuček — ter ostalo sorodstvo.

Mestni pogrebni zavod
Občina Ljubljana

†

Dotrpela je naša ljubljena mama, stara mama, prababica in teta, gospa

NEŽA ŠVIGELJ roj. ČRTANC

zasebnica

Pogreb nepozabne pokojnice bo v četrtek, dne 27. t. m. ob 3. uri popoldne iz hiše žalosti, Kolezijska ul. 28, na pokopališče k Sv. Križu.

Sv. maša zadušnica se bo darovala v soboto, dne 1. marca t. l. ob 7. uri zjutraj v župni cerkvi Trnovo.

Ljubljana, dne 25. februarja 1941.

Žalujoče rodbine: Klopčičeva, Škofova, Andlovčeva, Novakova in ostalo sorodstvo

Zahvala

Prilikom požarne škode, ki smo jo utrpeli dne 18. I. 1941, nam je **»JADRANSKA ZAVAROVALNA DRUŽBA« v Ljubljani, Beethovnova ul. 4** odškodnino takoj in zelo kulantno izplačala ter se ji radi tega najtopleje zahvaljujemo in jo vsakomur priporočamo.

V Ljubljani, dne 13. februarja 1941.

JOSIP KUNC & Komp.

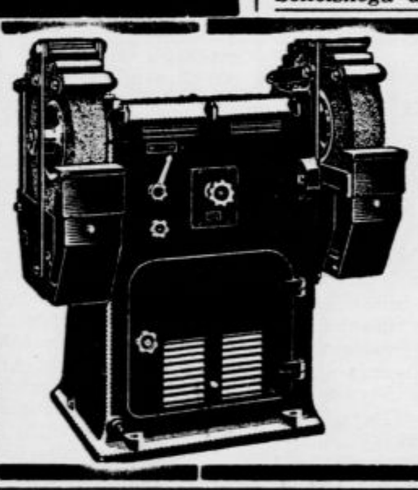

Brusilnice
v vseh velikostih in izvedbah z ali brez elektromotorja izdelek:
MEIER & WEICHELT, Leipzig W 34
dobavlja promptno za vsa skladišča: Spec. poslov. za industrijske potrebe
OTON WOTTOWA, ZAGREB, Bauerova ul. 11.

Klet Zvezda
priredi danes ob 16. dalje v svojih prostorih, **SLANIKOVO** pojedino, ob enem veliko **KUHARSKO** razstavo, katera bo najbolj okusno pripravljena tako, da bo napravila veliko oduševljenje v gurmanskem svetu.
Cenjeno občinstvo vljudno vabimo na ogled in poskušnjo.
Za točnost in dobro kvaliteto jamči naš kuhar gosp. Benko in lastnik M. ŠILOVIČ.

ZAHVALA

Za vse izraze sočutja, ki smo jih prejeli ob izgubi našega dragega očeta, starega očeta, tasta, brata, svaka in strica

KARLA BATISTIČA

bivšega trgovca in hišnega posestnika

se tem potom najlepše zahvaljujemo.

Zlasti pa izrekamo zahvalo vsem, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti. Prav lepa hvala tudi za poklonjene vence in cvetje.

Ljubljana, dne 26. februarja 1941.

Žalujoči rodbini MAKOVEC, ZAVADLAV ter ostalo sorodstvo

Novo, poceni in prvovrstno!

Matador
ŠIVALNI STROJ
PRAVKAR JE DOSPELA PRVA PARTIJA
Zahtevajte v vsaki strokovni trgovini. Ako slučajno ni na zalogi, obrnite se za informacije na generalno zastopstvo za vso državo, na tvrdko
Re-Ko
Kralja Petra 44 — BEOGRAD — Telefon 21-484
Opozarjamo gg. trgovce in mehanike, da čim prej navedejo svoje potrebe, ker je zaradi splošnih prilik omejen uvoz blaga.

Urejuje Davorin Raviljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Stanko Virant. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Fran Jeran. — Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak. — Vsi v Ljubljani.